

Carlos Castaneda

ČTENÁŘI
NEKONEČNA

ÚVOD

Nejvyšším poznáním je nejzášší pragmatismus. Jsou dvě jediné jistoty v mém životě; to, že právě teď žiji, a to, že v jeden okamžik zemřu. Jistota života je poněkud nejistá, zatímco jistota smrti je zaručená. Tedy použít svého života tak, abychom jasně, cílevědomě a vyrovnaně čelili jistotě smrti, je nejzášším pragmatismem. Vše ostatní je jen iluzí či vzdušným zámekem, do kterého se lidé uzavírají, protože se bojí nahlédnout pravdu. Lidé žijí ve zmatku, rozšívají kolem sebe zmatek a umírají ve zmatku, protože poznáním nazývají to, co s poznáním nemá nic společného, nazývají pragmatismem něco, co jim nebude vůbec k ničemu.

Knihy Carlose Castanedy není třeba představovat. S touto publikací *Čtenáři nekonečna* je však situace poněkud jiná, protože se jedná o souhrn dosud nepublikovaných méně rozsáhlých textů, o kterých je třeba pronést pár slov.

První z nich – *Definitivní cesta* – je bonbónek na úvod. Je to jedna z posledních věcí, které Castaneda napsal. Jedná se o krátké, jasné a výstižné shrnutí mistra čaroděje, který popisuje příčiny, prostředky i cíle své cesty. Tento text vyšel v roce 1998 u příležitosti výročí třiceti let od prvního vydání *Učení dona Juana*.

Další text – *První a druhá pozornost* – vyšel v roce 1981 jako dodatek ke španělské verzi knihy *Dar orla*. Jedná se víceméně o technický popis toho, jak funguje vnímání. O světě, ve kterém žijeme, zenoví mistři tvrdí, že je tvořen lidským myšlením. Indická nauka jej nazývá přeludem, *májou*. Čarodějové říkají něco podobného; náš svět je projekcí, která vzniká podobně jako obraz na plátně v kině. Proudící energie – zář z promítačky – proudí jako paprsky, dokud není začycena slučovací bodem – pro-

mitacím plátnem – kde vytváří obrazy, které se zdají být skutečnými... Tento text je poměrně složitý na pochopení, avšak lidem praktikujícím snění, případně jiné techniky vedoucí ke změněným stavům vědomí, velmi pomůže s pochopením toho, co se vlastně s vnímáním děje.

Další část naší knihy tvoří *Rozhovory*. První dva rozhovory jsou z roku 1968, tedy z doby po vydání *Učení dona Juana*. Castaneda, poněvadž se tehdy skutečně domníval, že s učením u dona Juana skončil, tak poskytl tyto dva rozhovory jako rozhlasové interview. Další rozhovor je z roku 1973. Na doporučení dona Juana Castaneda poskytl tento rozhovor i své – samozřejmě falešná – autobiografická data, „aby jednou pro vždy zahalil svoji minulost a zrušil osobní historii.“

Zbylé rozhovory jsou z doby, kdy se Castaneda a celá jeho družina, rozhodl, že z učení dona Juana zpřístupní veřejnosti i to, co do té doby ponechával v tajnosti. S tím se pojí veřejná výuka magických pohybů lensegrity, objasňování různých aspektů čarodějství i publikace žurnálu *Čtenáři nekonečna*, která tvoří poslední část této knihy.

Cesta bojovníků a *Čtenáři nekonečna* tvoří jeden celek. Jedná se o praktické návody, vysvětlení a doporučení pro ty, kteří se snaží aktivně kráčet cestou bojovníků. Tyto texty byly postupně publikovány v roce 1996 ve formě žurnálu.

Knihu *Čtenáři nekonečna* zajisté přivítají hlavně ti, pro které se určité aspekty a praktiky čarodějí staly denní praxí.

Gato

DEFINITIVNÍ CESTA

*Autorovy komentáře
k příležitosti třicátého výročí publikace*

Učení dona Juana: yaquijská cesta poznání

Knihla *Učení dona Juana: yaquijská cesta poznání* byla poprvé publikována v roce 1968. U příležitosti výročí třiceti let publikace bych rád objasnil něco přímo o tomto díle a také bych rád učil několik obecných závěrů o věcech, které jsou v této knize psány a ke kterým jsem se dobral po letech usilovné a seriózní práce. Tato kniha vznikla jako výsledek antropologické práce v terénu, kterou jsem já sám prováděl v Arizoně a mexické Sonore. Zatímco jsem dělal svoji disertační práci na katedře antropologie na Kalifornské univerzitě v Los Angeles, přihodilo se mi, že jsem narazil na starého šamana. Byl to Indián z kmene Yaqui, sídlící v mexickém státu Sonora. Jeho jméno bylo Juan Matus.

S několika profesory z katedry antropologie jsem konzultoval možnost vykonávat práci v terénu a přitom využít tohoto starého šamana jako svůj klíčový zdroj informací. Každý z těchto profesorů se mě snažil odradit. Jejich rady se zakládaly na přesvědčení, že dříve, než se začnu zaobírat prací v terénu, bych měl dát přednost tomu, abych získal velké množství všeobecných akademických znalostí, a také studijním formalitám, jako jsou písemné a ústní zkoušky. Profesori měli naprostou pravdu. Nemuseli mě vůbec přesvědčovat, abych viděl logičnost jejich rad.

Nicméně tu byl ještě jeden profesor, dr. Clement Meighan, který otevřeně podporoval můj zájem o práci v terénu. On je tou osobou, které musím dát své plné uznání za to, že mě inspiroval k provedení mého antropologického výzkumu. Byl tím jediným člověkem, který mě nabádal, abych se ponořil tak hluboko, jak jen mohu, do možnosti, která se přede mnou otvírala. Jeho náležání se zakládala na osobních zkušenostech archeologa, který pracuje v terénu. Řekl mi, že během své práce přišel na to, už zbývá jen velmi málo času na záchranu ohromných a komplexních oblastí poznání, kterých dosáhly kultury upadající v zapomnění, a že zanedlouho budou nadobro ztraceny v důsledku působení moderních technologií a filozofických tendencí. Jako příklad mi uvedl práci uznávaných antropologů z doby přelomu století a ze začátku dvacátého století, kteří sbírali etnografická data o kulturách amerických Indiánů z planin a Kalifornie tak rychle, ale i tak metodicky, jak jen mohli. Jejich spěch byl ospravedlněn, protože během jedné jediné generace byly zdroje informací o většině těchto původních kultur vyhlazeny, což se obzvláště týkalo indiánských kultur v Kalifornii.

Ve stejné době, kdy se toto všechno dělo, jsem měl to štěstí, že jsem navštívoval přednášky profesora Herolda Garfinkela na katedře sociologie losangeleské univerzity. Ten mě podpořil tím nejneobyčejnějším etnometodologickým paradigmatem, ve kterém praktická konání každodenního života byla bona fide předmětem filozofických diskusí; a každý jev, který je předmětem výzkumu, musí být zkoumán ve svých vlastních souvislostech a podle svých vlastních regulí a vztahů. Pokud tu existují nějaké zákony a pravidla, které slouží k upřesnění tohoto jevu, pak tyto zákony a pravidla musí být vzaty ze systému, který je mu vlastní. Takže na praktickou činnost šamana je pohlíženo jako na soudržný systém se svými vlastními regulemi a uspořádáními, které jsou důležitým předmětem Hho zkoumání. Takové zkoumání se nesmí zakládat na předem vytvořených teoriích nebo na porovnávání materiálu, který byl získán s přispěním poznatků založených na jiných filozofických východiscích.

Pod vlivem těchto dvou profesorů jsem se hluboce pohroužil do své práce v terénu. Moje dvě hlavní hnací síly, které měly původ v kontaktu s těmito dvěma muži, byly: za prvé, že zbý-

vá velmi málo času, než bude dosud přezívající myšlenkový proces původních Američanů vymazán a přimíchán do zmatku moderních technologií; a za druhé, že libovolný jev, který zkoumáme, může být bona fide objektem výzkumu a zaslouží si moji naprostou pečlivost a serióznost.

Ponořil jsem se do práce v terénu tak hluboce, až jsem si jistý, že nakonec jsem popudil i přesně ty lidi, kteří mě sponzorovali. Skončil jsem na místě, které bylo územím nikoho. Nebylo ani předmětem antropologie, ani sociologie, ani filozofie, ani náboženství.

Řídl jsem se pouze vlastními regulemi a uspořádáním fenoménu, který jsem zkoumal, ale neměl jsem schopnost dostat se na bezpečné místo. Tudiž jsem zkompromitoval všechno své úsilí tím, že jsem se nadobro vzdalil všem adekvátním akademickým parametřům pro měření hodnot.

Neredukovatelný popis toho, co jsem při práci v terénu udělal, by se dal vyjádřit tak, že mě ten yaquijský čaroděj don Juan Matus uvedl do *poznání* šamanů starobylého Mexika. *Poznáními* myslím proces odpovědný za vědomí každodenního člověka, proces, který zahrnuje paměť, zkušenosti, vnímání, prožitky a zkušené používání jakékoliv dané syntaxe. *Idea poznání* tehdy byla tou nejmocnější zábranou či překážkou, o kterou jsem šokbrtal. Tehdy pro mě bylo, jako pro vzdělaného člověka ze Západu, nepomyšlitelné, že *poznání*, tak jak je definováno ve filozofickém slovníku dnešních dní, může být něco jiného, než homogenní všepohlcující záležitost, která je společná pro celé lidstvo. Západní člověk je ochotný brát v potaz kulturní rozdíly, které mohou vysvětlovat podivné způsoby, kterými někdo popisuje daný jev, ale kulturní rozdíly by jistě nemohly vysvětlit to, že procesy paměti, zkušenosti vnímání a dovedného užívání jazyka jsou u někoho něčím jiným, než jak to známe my. Jinými slovy, pro západního člověka existuje *poznání* jako souhrn všeobecných procesů.

Pro čaroděje z linie dona Juana nicméně existuje *poznání* moderního člověka a *poznání* šamanů dávného Mexika. Don Juan považoval tyto dva způsoby *poznání* a *poznávání* za celistvé světy každodenního života, které se vnitřní podstatou liší jeden od druhého. V jednom určitěm okamžiku, který nedokáží přesně určit, se moje práce změnila z pouhého sbírání antropologických infor-

mací na obeznamenování se s poznávacím procesem světa šamanů.

Opravdové obeznámení se s takovými základními rozumovými principy zahrnuje osobní proměnu, odlišné reakce na svět každodenního života. Šamani zjistili, že počáteční nápor takovéto transformace se vždy děje jako intelektuální napojení na něco, co se jeví být pouhým konceptem, co má ale netušené a mocné spodní proudění. To lze nejlépe popsat výrokem dona Juana: „Svět každodenního života vůbec nelze brát jako něco osobního, co má nad námi moc, něco, co nás může vytvořit nebo zničit, protože bitevní pole člověka neleží v boji se světem kolem něho. Jeho bitevní pole se nachází až za obzorem, v místech, která jsou pro obyčejného člověka nepředstavitelná, v místech, kde *člověk přestává být člověkem*.“

Vysvětlil toto tvrzení slovy, že pro lidské bytosti je energeticky závazným příkazem, aby si uvědomily, že jediná věc, na které skutečně záleží, je jejich setkání s *nekonečnem*. Don Juan nemohl více specifikovat pojem *nekonečno*, ani ho popsat způsobem, který by šel dál rozvádět. Řekl, že tento pojem je energeticky neredukovatelný. Je to něco, co nemůže být personifikováno, ani připodobněno k ničemu jinému než k nejasným termínům, jako je „nekonečno“ – „*lo infinito*“.

Tehdy jsem ani nevěděl o tom, že mi don Juan poskytuje více než působivý intelektuální popis; popisoval mi něco, co nazýval *energetickým faktem*. *Energetické fakty* byly pro něho závěry, ke kterým dospěl on a další šamani jeho linie, když v sobě uvedli do činnosti funkci, kterou nazývali *zřením*: což je schopnost vnímat energii přímo tak, jak proudí ve vesmíru. Schopnost vnímat energii tímto způsobem je jedním z vrcholů šamanismu.

Podle slov dona Juana proběhl úkol zasvěcení mé osoby do *poznání* šamanů dávného Mexika tradičním způsobem, což znamená, že všechno, co dělal se mnou, bylo děláno každému šamanovi, který během věků prošel iniciací. Toto obeznámení se s procesy jiného *poznávacího systému* začalo vždy tím, že úplně pozornost šamana podstupujícího iniciaci byla přitažena k uvědomění, že jsme bytostí na naší cestě ke smrti. Don Juan a další šamani jeho linie věřili, že dokonalé uvědomění si tohoto *energetického faktu*, této nezredukovatelné pravdy, vede k přijetí nového *poznání*.

Konečný výsledek, který šamani jako don Juan očekávali od svých učedníků, bylo uvědomění, které ve své prostotě je velmi obtížné dosáhnout; a to, že jsme skutečně bytosti, které zemřou. Takže skutečný boj člověka neleží v souboji s jeho bližními, ale s *nekonečnem*, a ještě navíc se ani nejedná o boj; v podstatě se jedná o akt podvolení se. Musíme se dobrovolně podvolit *nekonečnu*. Dle popisu čarodějů mají naše životy původ v *nekonečnu* a končí tam, kde započaly: v *nekonečnu*.

Většina procesů, které jsem popsal ve svých knihách, má co dělat s přirozenými dary a ztrátami mé osoby, jako bytosti z určité společnosti, které vyplynuly z nových základních rozumových principů. Co se týkalo mé práce v terénu, situace se stala naléhavější, než aby se dalo říci, že se jednalo o pouhé přizvání k obeznámení se s procesy tohoto nového *šamanského poznání*; jednalo se o rozkaz. Po letech boje, kdy jsem se snažil udržet hranice mé osobnosti netknuté, tyto hranice padly. Snažit se je vší silou udržet bylo zbytečným konáním. Když se na vše podívám ve světle toho, o co don Juan a šamani jeho linie usilovali, pak moje snaha udržet si moje osobní hranice byla zbytečnou námahou. Nicméně ve světle mých vlastních potřeb to bylo velmi důležitě konání, jednalo se o potřeby každé civilizované osoby: podržet si hranice známého světa.

Don Juan řekl, že *energetický fakt*, který je základním kamenem *poznání* šamanů starobylého Mexika, byl, že každá nuance či aspekt vesmíru je vyjádřením energie. Z roviny přímého *zření* energie tito šamani dospěli k *energetickému faktu*, že celý vesmír se skládá ze dvou příbuzných sil, které jsou k sobě navzájem jak protichůdné, tak doplňující se. Tyto dvě síly nazývali *oživenou energií* a *neoživenou energií*.

Zřením zjistili, že *neoživená energie* nemá žádné vědomí. Vědomí je pro šamany vibrující prvek obsažený v *oživené energii*. Don Juan řekl, že šamani dávného Mexika byli prvními lidmi, kteří *uzřeli*, že všechny organismy na Zemi mají tuto vibrující energii. Nazvali je *organickými bytostmi* a *uzřeli*, že to je sám organismus, který ustanovuje soudržnost a meze takové energie. Také *uzřeli*, že existují seskupení vibrující *oživené energie*, která mají svou vlastní soudržnost, která však nejsou vázána na žádný organismus. Nazvali je *neorganickými bytostmi* a popsal je jako

shluky soudržné energie, které jsou pro lidské oko neviditelné; energie, která si je vědoma sebe sama a která je pohromadě držena sjednocovací silou, jež se liší od sjednocovací síly organismu.

Šamani z linie dona Juana *užřeli*, že základní podmínkou živé energie, organické i neorganické, je přeměna energie okolního vesmíru do senzoričtých dat. V případě *organických bytostí* jsou tato senzoričká data přeměněna do interpretačního systému, ve kterém se okolní energie roztrídí, a ke každému roztrídění, at už je tímto roztríděním cokoliv, přísluší nějaká reakce. Čarodějové tvrdí, že v říši *neorganických bytostí* musí být senzoričká data, do kterých je pomocí definic transformována okolní energie, *neorganickými bytostmi* interpretována do jakékoliv (pro nás) nepochopitelné formy, které jsou ony schopny.

V případě lidských bytostí, jak tvrdí šamanská logika, je systémem interpretující senzoričká data lidským poznáním. Šamani trvají na tom, že lidské *poznání* může být dočasně přerušeno, poněvadž je to pouhý taxonomický (pojmenovací) systém, ve kterém jsou reakce klasifikovány ve shodě s interpretací senzoričtých dat. Když dojde k přerušení, čarodějové tvrdí, že může dojít k přímému vnímání toho, jak energie proudí vesmírem. Čarodějové popisují vnímání přímého toku energie jako něco, co je spojeno s viděním očí, ačkoliv oči se na tomto procesu podílejí jen minimálně.

Přímé vnímání energie umožnilo čarodějům linie dona Juana *žít* lidské bytosti jako seskupení energetických polí, která mají podobu světelné koule. Když šamani pozorovali lidské bytosti tímto způsobem, umožnilo jim to vyvodit neobyčejné závěry týkající se energetických faktů. Vyzorovali, že každá z těchto světelných koulí je individuálně napojena na energetickou masu nepředstavitelných rozměrů, která existuje ve vesmíru; tuto masu pojmenovali *temným mořem vědomí*. Všimli si, že každá jednotlivá koule je připoutána k *temnému moři vědomí* v místě, které září ještě více než samotná světelná koule. Šamani nazvali tento bod *připojení slučovacíím bodem*, protože zjistili, že to je to místo, kde dochází k vnímání. Tok okolní energie je v tomto bodě přeměňován do senzoričtých dat a tato data jsou posláze interpretována jako svět kolem nás.

Když jsem požádal dona Juana, aby mi vysvětlil, jak dochází k procesu přeměny toku energie do senzoričtých dat, odpověděl mi, že šamani o tom ví jedině to, že ohromná masa energie zvaná *temné moře vědomí* dodává lidským bytostem vše nezbytné pro provedení této transformace do senzoričtých dat a že tento proces pravděpodobně nemůže být ani rozluštěn kvůli nesmírnosti původního zdroje.

Když šamani dávného Mexika zaměřili svoje *zření* na *temné moře vědomí*, odhalili, že celý vesmír je vytvořen ze světelných vláken, která se rozprostírají do nekonečna. Šamani je popisují jako světelná vlákna, která jdou všemi možnými směry, a přesto se nikdy nedotýkají jedno druhého. *Užřeli*, že se jedná o jednotlivá vlákna, která jsou však seskupena do nepředstavitelně ohromných mas.

Další z těchto mas jednotlivých vláken, (mimo *temné moře vědomí*, kterého si šamani všimli a oblíbili díky jeho vibracím) bylo něco, co nazvali *záměrem*, a akt individuálního šamanova zaměření pozornosti na takovou masu nazvali *vytvořením záměru*. Šamani zří, že celý vesmír je vesmírem *záměru*, a *záměr* je pro ně ekvivalentem inteligence. Tudiž celý vesmír je pro ně vesmírem nejvyšší inteligence. Jejich závěrem, který se stal částí jejich *končitivního světa*, je, že vibrující energie, která si je vědoma sebe sama, je nanejvýš inteligentní. *Zří*, že *masy záměru* ve vesmíru jsou odpovědné za všechny možné přeměny, všechny možné variace, které se ve vesmíru dějí, a to nikoliv nějakým náhodným, slepým způsobem, ale kvůli *vytvoření záměru* produkovaného vibrující energií na úrovni toku energie samotné.

Don Juan zduraznil, že ve světě každodenního života lidské bytosti používají *záměr* a *vytvoření záměru* způsobem, kterým interpretují svět. Don Juan mě, například, upozornil na fakt, že můj denní svět není řízen mým vnímáním, ale interpretací mého vnímání. Poskytl mi příklad konceptu *univerzity*, která pro mě tehdy byla takřka tím nejdůležitějším konceptem. Řekl mi, že *univerzita* není něco, co bych mohl vnímat svými smysly, protože ani můj zrak, ani můj sluch, ani žádný jiný smysl mi neposkytuje žádné vjemy týkající se *univerzity*. *Univerzita* existuje pouze v mém *vytvoření záměru*, a abych ji byl schopen v tomto rámci vybudovat, musel jsem použít všechno, co jako civilizozo-

vaný člověk znám, a to jak vědomým, tak podvědomým způsobem.

Energetický fakt vesmíru, který je složen ze světelných vláken, dal šamanům podnět k závěru, že každé z těchto vláken se samo rozpíná do nekonečna jako pole energie. Vyzorovali, že světelná vlákna, nebo spíše energetická pole takového podstaty se sbíhají ve *slučovací bodě* a procházejí jím. Poněvadž *slučovací bod*, který je velký zhruba jako tenisový míček, může pojmut pouze konečné množství – které se však přesto dá počítat na miliardy – těchto energetických polí, která se v tomto místě sbíhají a procházejí dál.

Když čarodějové starobylého Mexika zaměřili svoje *zření* na *slučovací bod*, objevili *energetický fakt*, že nárazy energetických polí procházejících skrze *slučovací bod* jsou přeměňovány do sensorických dat; do dat, která jsou pak přetinterpretována do *poznání* o světě každodenních událostí. Tito šamani vysvětlovali stejnou *poznání* mezi lidskými bytostmi faktem, že *slučovací bod* norodost *poznání* je umístěn v tom stejném místě na jejich energetické lidské rasy je umístěn v tom stejném místě na jejich energetických světelných tělech (kterými v podstatě jsme), ve výšce lopatek a ve vzdálenosti jedné paže od nich, na okraji světelné koule.

Tyto pozorování *slučovacího bodu*, založená na schopnosti *zření*, dovedla čarodějové starobylého Mexika k objevu, že *slučovací bod* mění svou polohu ve stavu normálního spánku, nebo extrémního vyčerpání, nebo nemoci, nebo pod vlivem psychotropních rostlin. Čarodějové *uzřeli*, že když se *slučovací bod* dostane do nové pozice, začnou jím procházet rozdílné svazky energetických polí, která přímějí *slučovací bod*, aby přeměnil tato energetická pole do sensorických dat a interpretoval je, takže výsledkem je vnímání nového skutečného světa. Šamani trvají na tom, že každý nový svět, který takto vznikne, je všeobsahujícím světem, stejně jako svět každodenního života, od kterého se však liší. Ovšem v jednom jsou tyto světy naprosto shodné: člověk v nich může žít a zemřít.

Pro šamani jako don Juan bylo tím nejdůležitějším cvičením *vytváření záměru* takové cvičení, které obsahovalo vůli ovládnout nový posun *slučovacího bodu*. Pomocí tohoto posunu se dosáhlo předem určeného místa v kompletním shluku energetických polí

(světelné kouli), která vytváří lidskou bytost. Během tisíce let zkoušení čarodějové linie dona Juna zjistili, že v různých místech na celé světelné kouli existují klíčové či rozhodující pozice, takže lidská bytost se nachází tam (v takovém světě), kde lze lokalizovat *slučovací bod* a z toho vyplývající bombardování energetickými poli, které může vytvořit naprosto nový skutečný svět. Don Juan mě ujistil, že tato možnost cestování do jednoho nebo do všech těchto světů je *energetickým faktem*, který je dědictvím každé lidské bytosti. Rekl mi, že tyto světy jsou tu na požádání obdobným způsobem, jako si otázky někdy žádají, aby byly položeny, a že vše, co čaroděj nebo obecně lidská bytost potřebuje, je, aby *vytvořil záměr* zaměřený na posun *slučovacího bodu*.

Další záležitostí týkající se *záměru*, která se však pojí s úrovní vesmírného *záměru*, byl pro šamani dávného Mexika ten *energetický fakt*, že jsme neustále tlačeni, taženi a testováni vesmírem samotným. Bylo pro ně energetickým faktem, že vesmír všeobecně je maximálně kořistnický či predátorský, nikoliv však predátorský v tom smyslu, jak my rozumíme touto slovu; jako činu plnění nebo loupění, nebo zneužívání a vykořisťování jiných pro svůj vlastní prospěch. Pro šamani dávného Mexika znamená tato kořistnická vlastnost vesmíru to, že *záměrem* vesmíru je neustále provádět zkoušky vědomí. Šamani *zří*, že vesmír tvoří miliony a miliony *organických* a *neorganických bytostí*, a vytvářejí na všech z nich nátlak, nutí je tak pozvedávat své vědomí a tímto způsobem se vesmír pokouší být si vědom sebe sama. Tudíž v *kognitivním světě* šamanů je samo vědomí konečným cílem.

Don Juan Matus a šamani jeho linie považovali *vědomí* za akt bytí si jasně vědom všech percepčních možností člověka, nikoliv pouze percepčních možností diktovaných danou kulturou, jejichž role, jak se zdá, spočívá v tom, že omezuje percepční kapacitu svých členů. Don Juan neustále tvrdil, že odblokovat nebo osvobodit percepční kapacitu lidských bytostí, by žádným způsobem nerušilo jejich behaviorální fungování. Vlastně by se behaviorální fungování stalo výjimečnou záležitostí, protože by nabralo nových hodnot. Fungování za těchto podmínek se stává tou nejnultnější potřebou. Pouze když se člověk osvobodí od ideologií a pseudocílů, může se toto fungování stát jeho vůdčí silou. Šamani to nazývají *bezúhonností*. Být bezúhonný pro ně

znamená vydávat ze sebe to naprosto nejlepší a ještě o kousek více. Odvozují toto fungování z přímého *zření* energie a jejího plynutí vesmírem. Když energie proudí určitým směrem, následovat tok této energie znamená pro ně být funkčním a správně fungujícím. Fungování je tudíž obecný jmenovatel v tom smyslu, kterým šamani čelí *energetickým faktům* svého *kognitivního světa*.

Třénink ve všech aspektech *čarodějného poznání* umožnil donu Juanovi a všem šamanům jeho linie dospět ke zvláštním energetickým závěrům, které se na první pohled zdají být nalezité a vhodné jen pro ně a jejich osobní okolnosti, které však, když jsou pečlivě zkoumány, se dají použít na kohokoliv z nás. Dle dona Juana, je vrcholem šamanského hledání něco, co považoval za nejvyšší *energetický fakt*, a to nikoliv pouze pro čaroděje, ale pro každou lidskou bytost na Zemi. Nazýval ho *definitivní cestou*.

Definitivní cesta je možnost, že jedincovo vědomí, pozvednuté až na samotnou nejzášší mez skrze jedincovo osvojení si *šamanského poznání*, může být udrženo a uchováno i za bodem, za kterým organismus není schopen fungovat jako soudržný celek, jinými slovy po smrti. Toto transcendentální vědomí bylo chápáno šamany starobylého Mexika jako možnost pro vědomí lidských bytostí jít dál a dál za vše, co je známé, a dosáhnout tak tímto způsobem úroveň energie plynoucí ve vesmíru. Šamani jako don Juan definovali svoje hledání jako hledání toho, jak se nakonec stát *neorganickou bytostí*, což znamená energii, která si je vědoma sebe sama a je schopna konání jako soudržný celek, který však postrádá organismus. Nazývali tento aspekt svého poznání *naprostou svobodou*, stavem, ve kterém existuje vědomí, které je svobodné a volné od vlivů plynoucích ze společnosti a syntaxe.

Toto jsou základní obecné závěry, které jsem načerpal ze svého obeznámení se s *poznáním* šamanů starobylého Mexika. Dlouhá léta po publikování *Učení dona Juana: yaquijská cesta poznání* jsem si uvědomil, že to, co mi don Juan Matus nabídl, byla naprosta revoluce poznání. V mých následujících knihách jsem se pokusil podat myšlenky o procedurách, které tuto revoluci poznání umožňují. Při zvažování faktu, že mě don Juan obeznamoval s živým světem, je jasné, že tento proces změny v takovém živém světě

nikdy neskončí. Všechny závěry jsou tudíž pouhými plány nebo pracovními strukturami, které mají funkci odrazových můstků do nových horizontů *poznání*.

vědomí, na který jsem si nemohl vzpomenout, když jsem se opět vrátil do normálu.

Až do této chvíle, ve které mě don Juan přinutil vstoupit do tohoto neobyčejného stavu vědomí, jsem měl nepopiratelný smysl čísově kontinuity, který byl produktem mých životních zkušeností.

Choval jsem v sobě myšlenku, že jsem kompletní bytostí, která může složit úcty ze všeho, co udělala. A navíc jsem v sobě choval přesvědčení, že sídlo veškerého mého vědomí se nachází v hlavě. Nicméně don Juan mi svým úderem dokázal, že existuje další centrum v páteři, ve výšce lopatek, které je zřejmě místem, kde sídlí zvýšené vědomí.

Když jsem se vyptával dona Juana na podstatu této rány, vyvětlil mi, že nagual je vůdce a průvodce, který má zodpovědnost za zprůchodnění cesty a který musí být bezúhonný, aby byl schopný prostoupit své bojovníky pocitem důvěry a jasnosti. Pouze za takových podmínek má nagual možnost uštědřit takovou ránu do zad svého učedníka a dosáhnout tak změny jeho vědomí, neboť nagualova moc je to, co dovoluje provést takovito přesun. Pokud by nagual nebyl bezúhonný, ke změně vědomí by nedošlo; což se stalo v mém případě, když jsem se bezúspěšně snažil posunout ostatní učedníky do stavu zvýšeného vědomí a mlátil je při tom do zad. (Viz kniha Dar orla, pozn. překl.)

Zeptal jsem se dona Juana, s čím se tento přesun vědomí pojí. Odpověděl mi, že nagual musí udeřit přesně na jedno místo, které se u každé osoby liší, ale které se všeobecně nachází vždy v oblasti kolem lopatek. Nagual musí být schopen zření, aby určil toto místo, které se nachází na okraji světelného vejce člověka, nikoliv tedy na jeho fyzickém těle; když už ho jednou nagual určil, spíše na ně zatlačí, než udeří, čímž v něm vytvoří vyduť bod; prohloubeninu na světelném obalu člověka. Výsledkem je zvýšené vědomí učedníka, které trvá tak dlouho, dokud se tato prohloubenina neupraví do původního stavu. Některá světelná vejce časem nabudou svůj původní tvar sama od sebe (prohloubenina zapříčiněná úderem naguala se sama vrátí do původního), jiné potřebují druhý nagualův úder, aby se vrátily do původního stavu, a jsou i takové, které už nikdy více nenabudou svůj původní vejčitý tvar.

PRVNÍ A DRUHÁ POZORNOST

Šest vysvětlujících tezí

Navzdory ohromujícím posunům, které don Juan vykonal s mým vědomím, jsem se celé dlouhé roky tvrdohlavě snažil o to, abych si intelektuálně vysvětlil to, co mi prováděl. I když jsem o těchto jeho skutecích napsal mnoho, vždy to bylo z pohledu přímého zkoušení, a navíc ze striktně racionální pozice. Poněvadž jsem byl pohroužený do své vlastní racionality, nemohl jsem správně určit cíle toho, co mě don Juan učil. Abych byl schopen přesněji pochopit dosah těchto cílů, bylo nezbytné, abych ztratil lidskou formu a dosáhl úplnosti sebe sama.

Učení dona Juana odehrávající se ve druhé pozornosti měla za cíl vést mě skrze druhou fázi vývoje bojovníka: potvrzení a nezvratné přijetí faktu, že v nás existuje ještě jeden druh vědomí. Tato fáze byla rozdělena do dvou kategorií. První, pro kterou don Juan vyžadoval pomoc dona Genara, se pojila s činností. Skládala se z ukázek jistých procedur, úkonů a metod, které byly vytvořeny k výcviku mého vědomí. Druhá kategorie mě obeznamenovala s těmito šesti vysvětlujícími tezemi.

Kvůli obtížím, které jsem měl s přizpůsobováním své racionality tak, abych připustil možnost toho, co mě učí, don Juan přednesl tyto vysvětlující teze v pojmech, na které jsem byl zvyklý ze škol.

První, co udělal – jako úvod – bylo, že rozštěpil mé vědomí pomocí specifického úderu na mou pravou lopatku. Tento úder měl za důsledek to, že jsem vstoupil do neobyčejného stavu

Don Juan říkal, že zřeci jsou schopni vidět vědomí jako zvláštní záři. Vědomí fungující v běžném životě se jeví jako třpyt na pravé straně, které se rozkládá z vnitřku fyzického těla až po okraj těla světelného. Zvýšené vědomí, která se pojí s velkou rychlostí a soustředěním, se jeví jako mnohem jasnější zář – je to jas, který postupuje levou stranu.

Don Juan říkal, že zřeci vysvětlují efekt nagualova úderu jako dočasné vytlačení centra, které je umístěno ve světelném obalu těla. Ve skutečnosti v tomto centru dochází k ohodnocování a výběru Orlových emanací. Nagualův úder pozměňuje normální fungování tohoto centra.

Zřeci skrze svá pozorování došli k závěru, že bojovníci musejí být přemístěni do tohoto stavu dezorientace. Změna ve způsobu, kterým funguje vědomí v takovýchto podmínkách, dělá z tohoto stavu ideální místo na objasnění Orlových povelů: tento stav bojovníkům umožňuje, aby jednali, jako by měli své všední, každodenní vědomí, s tím rozdílem, že se mohou koncentrovat na vše, co právě dělají s takovou jasností myslí a silou, které nemají obdobu.

Don Juan říkal, že moje situace je obdobná té, kterou prožíval on. Jeho dobroděj ho hluboce rozštěpil tím, že ho znovu a znovu přemísťoval z vědomí pravé strany do vědomí levé strany a naopak. Jasnost a volnost jeho vědomí levé strany byla v přímém protikladu s rozumováním a neustálým sebeobhajováním se jeho vědomí pravé strany. Řekl, že všichni bojovníci jsou svrženi do hlubin té stejné situace, kterou tato polarizace obnáší, a že nagual tvoří a neustále posiluje rozštěpení ve svých učednících, aby je nakonec mohl dovést k přesvědčení, že v lidských bytostech existuje ještě jeden typ vědomí, který do té doby vůbec nezkoumali.

1. To, co vnímáme jako svět, jsou Orlovy emanace.

Don Juan mi vysvětlil, že svět, který vnímáme, nemá transcendentní existenci. Jsme se světem obeznámeni tak, že věříme, že to, co vnímáme, je svět objektů, které existují tak, jak je vnímáme, zatímco ve skutečnosti není svět objektů, nýbrž spíše vesmír Orlových emanací.

Tyto emanace představují jedinou neměnnou skutečnost. Je to skutečnost, která obsahuje vše, co existuje, to vnímatelné i to nevnímatelné, to pomyslitelné i to nepomyslitelné.

Zřeci, kteří zřít Orlovy emanace, je nazývají povely díky jejich síle, která má charakter nátlaku. Všechny živé bytosti jsou nuceny užívat těchto emanací a používají je, aniž by věděly, co jsou vlastně zač. Obvyčejný normální člověk je interpretuje jako skutečnost. Zřeci, kteří zřít, je interpretují jako řád.

Navzdory tomu, že zřeci zřít tyto emanace, neexistuje pro ně žádný způsob, kterým by zjistili, co vlastně zřít. Místo aby se zaměřili na zbytečné dohady, zaobírají se praktickými spekulacemi týkajícími se toho, jak je možné interpretovat Orlovy povely. Don Juan trval na tom, že tušení existence nějaké reality, která přesahuje svět, ve kterém žijeme, leží v rovině pouhých spekulací. Bojovníkovi však nestačí pouhé spekulace o tom, že Orlovy povely jsou neustále vnímány všemi bytostmi, které žijí na Zemi, a že žádná z bytostí nevnímá tyto emanace tím stejným způsobem. Bojovníci se musí pokusit na vlastní kůži poznat tok emanací a *uzít* způsob, kterým člověk a jiní živí tvorové užívají tok emanací k vytváření světa, který vnímají.

Když jsem navrhl použití slova „popis“ místo termínu „Orlovy emanace“, don Juan mi objasnil, že tato slova nejsou žádoucí metaforou. Řekl mi, že slovo popis v sobě zahrnuje i jistou všeobecnou dohodu mezi lidmi, zatímco to, co vnímáme, pochází z povelů, které s lidskými dohodami nepočítají.

2. Pozornost je to, co nás nutí vnímat Orlový emanace jako čin „sbírání smetaný“.*

Don Juan říkal, že vnímání je fyzická schopnost, kterou v sobě živé bytosti kultivují; konečný výsledek tohoto kultivování v lidských bytostech je to, co je mezi zřeci známo jako „pozornost“. Don Juan popsal pozornost jako čin zachycení a usměrnění vnímání. Řekl, že tento čin je našim jedinečným výdobytkem, který v sobě zahrnuje celou škálu lidských alternativ a možností. Don Juan přesně rozlišoval mezi alternativami a možnostmi. Lidské alternativy jsou to, co jsme schopni si vybrat jako osoby, které fungují v rámci společenského prostředí. Náš rozhled v této oblasti je velmi limitovaný. Lidské možnosti jsou ty, kterých jsme schopni dosáhnout jakožto světelné bytosti.

Don Juan mi odhalil schéma, které klasifikovalo tři typy pozornosti. Zdůraznil mi přitom, že nazývat je „typy“ je chybné. Ve skutečnosti se jedná o tři úrovně vědomí: první, druhá a třetí pozornost; každá z nich má svoji nezávislou doménu, která je sama o sobě kompletní.

Pro bojovníka, který se nachází v počátečních fázích učednictví, je první pozornost tou nejdůležitější. Don Juan řekl, že jeho vysvětlující teze mají za záměr jasně zdůraznit způsob, kterým funguje první pozornost, což je něco, čeho si vůbec nevšímáme. Považoval za absolutně nezbytné, aby bojovníci pochopili povahu první pozornosti, chtějí-li se odvážit do dalších dvou.

Vysvětlil mi, že prvá pozornost se naučila bleskové pohybovat skrze celé spektrum Orlových emanací (aniž by na to kladla sebeменší zachytitelný důraz), aby dosáhla „vnímátných celků“, o kterých jsme se my všichni naučili, že jsou vnímátné.

Zřeci nazývají tuto činnost první pozorností „sbíráním smetaný“, protože v sobě zahrnuje schopnost potlačit nadbytečné emanace a vybrat ty, které je nutné zdůraznit.

Don Juan to vysvětlil na příkladu hory, na kterou se právě teď díváme. Tvrdil, že moje první pozornost v okamžiku, kdy se dívám na horu, sbírala nekonečné množství emanací, aby zis-

* („Sbírání smetaný“ – španělsky *desnatar* – znamená vybírat si z každé věci to nejlepší. Pozn. C. C.)

kala zážrak vnímání; konečný sesbírání sluk, který zná každý člověk, protože každý jeden z nás dokázal provést to stejné.

Zřeci tvrdí, že to, co první pozornost potlačuje, aby získala takovéto „sesbírání smetaný“, už nikdy za žádných okolností nemůže být první pozorností znovu nabyto. Jakmile se naučíme vnímat v termínech sesbírání, naše smysly již nezaznamenávají nadbytečné emanace. Don Juan mi pro další objasnění uvedl příklad sesbírání „lidského těla“. Řekl, že naše první pozornost si naprosto není vědomá emanací, které tvoří vnější světelné vjevy kolem fyzického těla. Náš vejcitý obal není předmětem našeho vnímání; emanace, které by ho udělaly vnímátným, byly potlačeny ve prospěch těch, které dovolují první pozornosti vnímat fyzické tělo tak, jak ho známe.

Tudíž cíl vnímání, kterého musí dosáhnout děti během dospívání, je, aby se naučily oddělovat správné emanace, aby tak usměrnily své chaotické vnímání a přeměnily ho v první pozornost; když se to naučí, jsou schopny vytvářet „sesbírání smetaný“. Všichni dospělí lidé, kteří jsou kolem dětí, je učí tomuto „sběru smetaný“. Dříve nebo později se děti naučí ovládat svoji první pozornost tak, aby vnímaly tyto sběry v termínech, které jsou podobné termínům jejich učitelů.

Don Juan se nikdy nepřestal podívat nad schopností lidských tvorů vkládat řád do chaosu vnímání. Tvrdil, že každý z nás, díky svým vlastním zásluhám, je mistr čaroděj a že naše magie spočívá v tom, že „sesbíráním smetaný“ prostupujeme realitou (jinými slovy „sesbíráním smetaný“ vdechneme realnost), kterou se naše první pozornost naučila sestavovat. Fakt, že vnímáme v termínech „sesbírání smetaný“, je Orlovův rozkaz, ale vnímátné tyto povely jako objekty je naše vlastní moc, náš magický dar. Nicméně našim klamem na druhé straně je, že vždycky skončíme jednostranně zaměřeni, když zapomeneme, že naše „sesbírání smetaný“ jsou reálná pouze díky tomu, že je vnímáme jako reálná, za což vděčíme moci, kterou k tomu máme. To don Juan nazýval chybou v úsudku, který ničí bohatství našich tajemných kořenů.

3. První prsteneц síly dává smysl „sesbíráním smetaný“.

Don Juan říkal, že prsteneц síly je síla či moc, která vychází z Orlových emanací, aby ovlivňovala výhradně naši první pozornost. Vysvětlil, že se jeví jako „prsteneц“ díky svému dynamismu, svému nepřerušovanému pohybu. Nazývá se prsteneц „síly“ díky tomu, že – za prvé – má donucovací charakter, a – za druhé – z té příčiny, že má schopnost zadržet své dílo, pozměnit ho, nebo obrátit jeho směr.

Jeho donucovací charakter se nejlépe projevuje v tom, že nejenom, že nutí první pozornost, aby vytvářela a neustále udržovala v chodu své „sběry smetaný“, ale navíc i vyžaduje konsensus všech, kteří se na tom podílejí. Na nás všech je požadován naprostý souhlas o věrné reprodukci „sběrů smetaný“, takže způsobení se prvnímu prstenci síly musí být naprosto.

Právě toto přizpůsobení (či podvolení) se je to, co nám dává jistotu, že sesbírání jsou objekty, které existují samy o sobě, nezávisle na našem vnímání. Navíc nátlak prvního prsteneц síly neustává ani poté, co nás přimě k počátečnímu souhlasu, nýbrž na nás vyžaduje, abychom neustále tento souhlas obnovovali. Musíme jednat po celý život, jako by například každé z našich „sesbírání smetaný“ bylo percepčně tím prvním a originálním pro každou lidskou bytost, nehledě na jazyk a kulturu. Don Juan připustil, že toto všechno je příliš závažné, než aby se to dalo považovat za vtip, donucovací charakter prvního prsteneц síly je tak mocný, že nás nutí uvěřit tomu, že kdyby „hora“ mohla mít vlastní vědomí, považovala by se za „sesbírání smetaný“, které jsme se naučili vytvářet. (Jinými slovy, domníváme se, že by hora vnímala sebe samu jako horu, kterou vnímáme my.)

Tou nejcennější vlastností, kterou první prsteneц síly pro bojovníky má, je jeho zvláštní schopnost přerušit, nebo dokonce úplně zastavit svůj tok energie. Don Juan říkal, že toto je jedna ze skrytých vlastností, která existuje v nás všech jako podpůrný prvek. V našem zúženém světě „sbírání smetaný“ není potřeba tuto schopnost používat, neboť jsme tak účinně umrtveni a zastištění pavučinou první pozornosti, že si ani matně neuvědomujeme, že máme skryté možnosti. Nicméně, pokud by nám byla nabídnuta k výběru nějaká jiná alternativa, jako například mož-

nost bojovníků spočívající v používání druhé pozornosti, skrytá schopnost prvního prsteneц síly by mohla začít fungovat a mohla by být používána se skvělými výsledky.

Don Juan zdůrazňoval, že největším výdobytkem čarodějí je proces zfunkčnění této skryté schopnosti; nazýval ho blokováním *záměru* prvního prsteneц síly. Vysvětlil mi, že Orlovy emanace, které byly odděleny prvním prstencem síly, aby vytvořily náš všední svět, vykonávají na první pozornost neustálý tlak. Má-li tento tlak ustát ve své činnosti, je nutné, aby byl tento záměr vypuzen. Zřeci to nazývají obstrukcí nebo přerušením prvního prsteneц síly.

4. Záměr je ta moc, která pohání první prsteneč síly.

Don Juan mi vysvětlil, že *záměrem* se nemyslí to, když má někdo nějaký úmysl nebo když si přeje nějakou věc, nýbrž se spíše jedná o nepostižitelnou sílu, která nás nutí jednat takovými způsoby, které se dají popsat jako úmysl, přání, vůle atd. Don Juan jej neprezentoval jako jednu z podmínek bytí, která má původ v samotném člověku, jako jsou například návyky vytvořené procesem žití ve společnosti nebo biologické reakce, ale spíše *záměr* popisoval jako soukromou, intimní moc, kterou vlastněme a užíváme individuálně jako klíč, kterým ovlivňujeme první prsteneč síly tak, aby působil přijatelnými způsoby. *Záměr* je to, co řídí první pozornost tak, aby se soustředila na Orlovy emanace v určitém rámci. *Záměr* je také to, co nařizuje prvnímu prstenci síly, aby zastavil nebo přerušil svůj tok energie.

Don Juan mi navrhl, abych si *záměr* představoval jako neviditelnou sílu existující ve vesmíru, která nemá vládu sama nad sebou, která však přesto působí na všechno: je to síla, která vytváří a udržuje „sesbírání smetany“.

Tvrdil, že „sesbírání smetany“ se musí vytvářet neustále znovu a znovu, aby v nich byly návaznost, souvislost a soudržnost. „Sesbírání smetany“ musí být pokaždé znovu přivolávány *záměrem*, a tak je v nich znovu a znovu vytvářena novost a svěžest, kterých je potřeba, aby byl vytvářen svět, ve kterém žijeme. Například musíme *záměrem* tvořit „horu“ se všemi jejími detaily, aby se toto „sesbírání smetany“ dokonale zmaterializovalo. Don Juan řekl, že pro pozorovatele, který by zaujímal postoj výhradně na bázi první pozornosti bez intervence *záměru*, by se „hora“ zjevila jako zcela odlišné „sesbírání smetany“. Mohla by se objevit jako „sesbírané smetany“ nějakého „geometrického tvaru“ nebo jako „barevná beztvará skvrna“. Pozorovatel musí *záměrem* přivolávat zkompletování „sesbírání smetany“ hory, ať již nevědomky skrze donucovací moc prvního prstence síly, nebo uvážlivě skrze tréning bojovníka.

Don Juan mi ukázal všechny tři způsoby, jak k nám přichází *záměr*. Ten první, převládající způsob je zřecům znám jako „záměr prvního prstence síly“. Jedná se o *záměr* působící naslepo, který k nám přichází zcela náhodně. Je to, jako bychom mu stá-

li v cestě, nebo jako by se *záměr* náhle ocitl tam, kde jsme my. Náhle bez možnosti úniku zjistíme, že jsme polapeni v jeho sílách, aniž bychom měli být i nejmenší kontrolu nad tím, co se nám děje.

Druhý způsob je, když se k nám *záměr* přiblíží sám od sebe. To z naší strany vyžaduje poměrně velkou rozhodnost a zaslíbení se nějakému účelu. Pouze bojovníci mají schopnost se dle své vůle sjednotit s cestou *záměru*; přivolat ho. Don Juan říkal, že jeho neuvěřitelnost ve svém bytí bezúhonného bojovníka není nic jiného než úsilí, jak nechat či ukázat se *záměru*, aby poznal, že on sám se mu vkládá do cesty.

Don Juan řekl, že bojovníci nazývají tento jev „mocí“ nebo „sílou“. Takže když mluví o tom, že mají osobní sílu, myslí tím to, že se k nim *záměr* přiblíží dle jejich vůle. Objasnil mi, že výsledek toho snažení se dá popsat jako snadnost nalézat nová řešení nebo schopnost snadného působení na lidi či události. Je to, jako by se možnosti, o kterých ještě před chvílí bojovník nevěděl, pro něj náhle staly jasně viditelnými. Z tohoto důvodu bezúhonný bojovník nikdy nic neplánuje dopředu, ale jeho činy jsou velmi rozhodné, takže to vypadá, že si předem prokalkuloval každou maličkost svého konání.

Třetí způsob, jakým se setkáváme se *záměrem*, je ten nejzákladnější a nejspložitější; dochází k němu tehdy, když nám *záměr* dovolí, abychom s ním harmonizovali. Don Juan popsal tento stav jako skutečný okamžik síly. Je to vyvrcholení celého života zasvěceného hledání bezúhonnosti. Pouze nejlepší bojovníci toho dosáhnou. Když se nalézají v takovémto stavu, *záměr* se jimi nechá ovládat dle jejich vůle. Je to, jako by se záměr sloučil s takovýmto bojovníkem v jedno, a když k tomu dojde, bojovník se promění v čírou sílu bez předem stanovených omezení. Zřeci tento stav nazývají „záměrem druhého prstence síly“ nebo „vůli“.

5. První prstenc síly může být zastaven pomocí funkčního zablokování schopnosti vytvářet „sesbírání smetany“.

Don Juan říkal, že funkce *ne-konání* spočívá v tom, že se vytvářejí zábrany pro obvyklé zaměření naší první pozornosti. V tomto smyslu je *ne-konání* aktem určeným pro přípravu první pozornosti na funkční zablokování prvního prstence síly – nebo jinými slovy – na přerušeni *záměru*.

Don Juan mi vysvětlil, že tento funkční blok, který je jedinou metodou sloužící k systematickému používání skryté schopnosti prvního prstence síly, představuje dočasné přerušeni, které způsobí *nagual* v učednickové schopnosti tvořit „sesbírání smetany“. Jedná se o mistrně promyšlené a mocné vniknutí do první pozornosti, které má za cíl postřít ji daleko za obrazy a vjemy, které jsou tvořeny „sesbíráním smetany“, která známe. Tohoto vniknutí se dosáhne přerušeni *záměru* prvního prstence síly.

Don Juan říkal, že má-li *nagual* provést takové přerušeni, zachází se *záměrem*, jakožto s tím, čím skutečně je: jako s procesem, tokem, proudem energie, který se eventuálně může zastavit nebo změnit směr. Přerušeni takové povahy má nicméně za důsledek tak ohromný ořes, že může první prstenc síly přinutit, aby se zastavil natrvalo; tuto situaci není možné si představit v našich normálních životních podmínkách. Je pro nás nepřestavitelné, že bychom mohli obrátit směr kroků a postupů, které činíme, abychom zkonsolidovali naše vnímání, ale je proveditelné, že v důsledku takového přerušeni se můžeme ocitnout v takové pozici vnímání, která je takřka shodná s pozicí našich začátků, kdy Orlovy povely byly pouze emanacemi, které dosud nebyly prostoupeny žádným smyslem.

Don Juan říkal, že každý postup, který *nagual* může dotáhnout do konce, aby toto přerušeni vytvořil, musí být velmi úzce napojen na jeho osobní sílu, takže žádný *nagual* nepoužívá žádnou konkrétní metodu pro ovládní *záměru*, nýbrž skrze svoji osobní sílu manipuluje *záměrem* tak, aby ho dostal do dosahu učedníka.

V mém případě si don Juan hodně vypomáhal používáním *halucinogenních rostlin*, což bylo způsobeno tím, že moje racionální část nechtěla ustoupit do pozadí. Efekt byl hrozný, přesto však

přerušeni, o které se snažil, na sebe dalo dlouho čekat. Fakt, že se jednalo o *halucinogenní rostliny*, nabízel mému rozumu dokonale ospravedlnění pro to, aby nashromáždil všechny možné důvody k tomu, aby se nadále držel vlády nade mnou. Byl jsem přesvědčen, že mohu logicky – jako poruchy vnímání způsobené užíváním *halucinogenů* – vysvětlit všechno, co jsem prožíval, včetně neslýchaných kousků, které mi don Juan s donem Genarem prováděl, aby ve mně vytvořili tato přerušeni.

Don Juan mi řekl, že ten nejzřetelnější účinek *halucinogenních rostlin* bylo něco, co jsem si pokaždé, když jsem je požil, interpretoval jako zvláštní pocit, že vše kolem mě vyzařuje překvapivý jas a pestrost. Viděl jsem barvy, tvary, maličkosti, které jsem nikdy předtím nezaznamenal. Don Juan využíval tohoto nárustu mé schopnosti vnímat a pomocí sérii příkazů a komentářů mě donutil vstoupit do stavu nervózního vzrušení. Posléze manipuloval s mým tělem a působil na mě tak, že jsem přecházel z jedné strany vědomí do druhé, takže nakonec vytvořil *fantasmagorické* vize nebo scény, které byly dokonale skutečné. Vystupovaly v nich trojrozměrné bytosti, které v žádném případě nemohly existovat v tomto světě.

Don Juan mi vysvětlil, že když se jednou rozbije přímý vztah mezi *záměrem* a „sesbíráním smetany“, které vytváříme, již ho nikdy nelze obnovit. Od toho okamžiku nabýváme schopnost uchopovat tok toho, co on znal jako „záměr přeludu“ nebo *záměr sesbírání smetany*, které nejsou přítomny v okamžiku nebo místě přerušeni, což znamená, že se jedná o *záměr*, který je nám k dispozici skrze nějaký aspekt naší paměti.

Don Juan stále tvrdil, že přerušeni *záměru* prvního prstence síly se stáváme vnímavějšími a přízpůsobivějšími, takže *nagual* může představit *záměr* druhého prstence síly. Don Juan byl přesvědčen, že děti určitého věku se nacházejí v pozici, která je podobná tomuto stavu vnímavosti; tím, že postrádají *záměr*, jsou připraveny na to, aby jim učitelé, kteří jsou kolem nich, vtiskli jakýkoliv dosažitelný *záměr*.

Po období, kdy mě don Juan vedl do neustálého požívání *halucinogenních rostlin*, přišel okamžik, kdy s tím zcela přestal. Nicméně výsledkem toho byla nová, dokonce ještě dramatictější přerušeni, která ve mně proběhla. Don Juan jich dosáhl ma-

nipulací mým tělem a měněním stavů mého vědomí v kombinaci s manévrováním se samotným *záměrem*. Don Juan vytvořil tok *záměru přeludu* skrze kombinaci hypnotických pokynů a vhodných komentářů a vedl mě k prožívání obyčejných a všedních *sesbírání smetany* jako něčeho nepředstavitelného. Toto všechno konceptualizoval jako „letmé pohledy na nesmírnost Orla“.

Don Juan mě mistrovským způsobem vedl skrze mnoho přerušení *záměru*, dokud se jako zřec nepřesvědčil, že mé tělo již nese znaky účinků funkčního zablokování prvního prstence síly. Říkal, že může *uzříti* neobvyklý výtvar v mém světelném obalu v bodě kolem mých lopatek. Popsal jej jako prohloubeninu, která se vytvořila přesně tak, jako by tato část světelného obalu byla vrstvou svalů, které byly staženy šlachou.

Pro mě byl účinek funkčního zablokování prvního prstence síly takový, že jsem dokázal skoncovat s jistotou, kterou jsem měl celý svůj život; totiž přesvědčení, že to, o čem mě informují mé smysly, je „reálné“.

Potichu jsem vstoupil do stavu vnitřního mlčení. Don Juan mi řekl, že to, co dává bojovníkům zakoušet takovou ohromnou nejistotu, určitou resignaci na nezdar svého života, kterou jeho dobroděj – nagual Julian – prožíval na konci svého života, byl fakt, že jediný letmý pohled na nekonečnost Orla nám vezme veškerou naději. Naděje je výsledkem našeho dobrého obeznámení se se „sesbírání smetany“ a myšlenky, že je ovládnáme. V takových okamžicích nám může pomoci pouze to, že žijeme jako bojovníci, máme-li setrvat v našem úsilí odhalit to, co před námi Orel schovává. Nicméně musíme se vzdát naděje, že bychom někdy mohli pochopit to, co odhalíme.

6. Druhá pozornost.

Don Juan mi vysvětlil, že zkouška druhé pozornosti musí začít tím, že si uvědomíme moc prvního prstence síly, který nás sevřel do svých sítí – první prsteneček síly je pro nás konkrétní fyzickou hranici. Zřeci to popisují jako zed z mlhy, jako bariéru, se kterou lze systematicky obeznamenat naše vědomí pomocí funkčního zablokování prvního prstence síly a později jí lze proniknout díky bojovníckému výcviku.

Když člověk pronikne zdi z mlhy, vstoupí do rozsáhlého mezikostavu. Úkolem bojovníka je jít dál a dál tímto mezistavem, dokud nedorazí k následující dělicí čáře, kterou je třeba proniknout, aby člověk vstoupil do toho, co je vlastně druhým já nebo takéž druhou pozorností.

Don Juan říkal, že obě dělicí čáry jsou dokonale rozlišitelné. Když bojovníci prostoupí zed z mlhy, cítí, že se jejich těla zkroutí, nebo cítí intenzivní chvění v dutině svých těl, většinou na pravé straně nebo uprostřed břicha. Když bojovníci projdou druhou hranicí, ucítí ostré prasknutí v horní části těla, něco jako zvuk, když se rozlomí malá suchá větev.

Obě dvě dělicí čáry, které v sobě obsahují první a druhou pozornost a které je také individuálně uzavírají, zřeci nazývají paralelní linie. Tyto linie od sebe neprodyšně oddělují obě pozornosti. Poněvadž se tyto linie rozprostírají až do nekonečna, není jim nikde umožněno, aby se překřížily, nicméně člověk jimi může projít.

Mezi těmito dvěma liniemi existuje oblast zvláštního vědomí, kterou zřeci nazývají očištěc nebo svět, který se nachází mezi rovnoběžnými liniemi. Jedná se o skutečný prostor mezi dvěma ohromnými druhy Orlových emanací; emanacemi, které jsou v dosahu možností lidského vědomí. Jeden druh úrovně je ta, která vytváří lidské já běžného každodenního života, a druhým druhem je ta úroveň, která vytváří druhé já. Poněvadž očištěc je přechodnou zónou, tak se na tomto místě vzájemně proplétají emanace z obou dvou polí. Zlomek úrovně, která není známa a která se rozprostírá v této oblasti, zachytává část prvního prstence síly; a schopnost prvního prstence síly vytvářet „sesbírání smetany“ nás nutí k tomu, abychom vnímali tyto soubory

„sesbírání smetany“ v očistci podobně jako ve světě každodenních událostí, až na to, že jsou groteskní, bláznivé a různě zdeformované. Z tohoto důvodu má očistec specifické rysy, které zůstávají beze změny pokaždé, když člověk do této oblasti vstoupí. Jsou v něm fyzické rysy, které jsou podobné „sesbírání smetany“ ze všedního života.

Don Juan tvrdil, že pocít tíže, kterou člověk v očistci zakouší, je výsledkem zvyšující se tíhy břemene, které je naloženo na první pozornost. V oblasti, která se nalézá přímo za zdí z mlhy, se dokonce můžeme chovat tak, jak jsme běžně zvyklí; je to, jako bychom byli v groteskním, nicméně známém světě. Čím hlouběji však pronikáme do oblasti za zdí z mlhy, tím větší těžkosti máme s rozpoznáváním věcí i s tím, abychom jednali v rámci našeho známého já.

Don Juan mi vysvětlil, že je možné, aby člověk vnímal zed z mlhy jako něco úplně jiného, ale že zřeci si vybrali tu možnost, která zdůrazňuje co nejméně vynakládání energie: vizualizovat si tuto hranici jako zed z mlhy nestojí žádné úsilí.

To, co existuje za druhou dělicí linií, je zřecům známo jako druhá pozornost nebo druhé já nebo paralelní svět; a čin překročení obou dvou hranic je nazýván „překročením paralelních linií“.

Don Juan se domníval, že budu schopen se s těmito koncepty lépe obeznámit, když mi popíše každou oblast vědomí jako specifickou perceptuální predispozici. Řekl mi, že na teritoriu vědomí každodenního života jsme, bez možnosti úniku, zapleteni do smyslových predispozic první pozornosti. Od okamžiku, kdy první prstenec síly začíná vytvářet „sesbírání smetany“, způsob jejích vytváření se pro nás stává naší normální smyslovou predispozicí. Rozbít jednotící sílu smyslové predispozice první pozornosti znamená prolomit první dělicí linii. Normální smyslová predispozice tak prochází přechodovou oblastí, která se nachází mezi paralelními liniemi. Člověk pak ještě nějakou chvíli pokračuje v téměř normálním vytváření „sesbírání smetany“. Ale čím víc se člověk blíží k tomu, co zřeci nazývají druhou dělicí linií, smyslová predispozice první pozornosti začíná ustupovat do pozadí a ztrácí sílu. Don Juan říkal, že tento přechodný stav se vyznačuje náhlou neschopností pamatovat si nebo chápat, co člověk právě dělá.

Když je dosaženo druhé dělicí linie, druhá pozornost začne působit na bojovníky, kteří se blíží ke konci cesty. Pokud se jedná o nezkoušené bojovníky, jejich vědomí se vyprázdní, zůstává bez vědomí. Don Juan říká, že k tomu dochází proto, že se bojovníci přibližují ke spektru Orlových emanací, pro které dosud nemají systematické smyslové predispozice. Moje zkušenosti s la Gortlou a nagualkou za zdí z mlhy byly příkladem absence takové schopnosti. Doputoval jsem až ke druhému já, ale nemohl jsem si uvědomit, co jsem dělal, z toho prostého důvodu, že moje druhá pozornost dosud nebyla zformovaná a nedala mi žádnou příležitost uspořádat si vše, co jsem vnímal.

Don Juan mi vysvětlil, že bojovník začíná aktivovat druhý prstenec síly tehdy, když přímoje druhou pozornost, aby se probírala ze své otupělosti. Toho se dosáhne funkčním zablokováním prvního prstence síly. Když k tomu dojde, mistrovým úkolem se stane opětovné vytvoření té podmínky, která dala počátek prvnímu prstenci síly, tj. zfunkčnit druhý prstenec síly tak, že se nechá prostoupit či zaplavit *záměrem*. První prstenec síly je zapřažen do činnosti silou *záměru*, který poskytují ti, kteří nás učí *sesbírat smetanu*. Poněvadž nyní byl mým učitelem don Juan, dal mi tedy nový *záměr*, který vytvořil nové smyslové prostředky.

Don Juan říkal, že je třeba celého života neochvějně disciplinovaně, kterou zřeci nazývají *nezlomným záměrem*, aby byl druhý prstenec síly připraven na možnost vytvářet *sesbírání smetany* z jiných úrovní Orlových emanací. Ovládnutí smyslové predispozice svého paralelního já je činem nevyčísitelné ceny, který je schopno vykonat jen málo bojovníků. Silvio Manuel byl jedním z této hrstky.

Don Juan mě upozornil, že člověk nesmí usilovat o cílené účelové ovládnutí této smyslové predispozice. Pokud má člověk ovládnutí této smyslové predispozice dojit, musí se toho dovést skrze přirozený proces, který se rozvíjí bez našeho velkého úsilí. Vysvětlil mi, že poměrný nezáměr o kontrolu nad touto smyslovou predispozicí vychází z praktické úvahy, že pokud ji ovládneme, jednoduše se později stane příliš obtížné zlomit její moc, zatímco cíl, o který se bojovníci aktivně snaží, spočívá v překonání obou smyslových predispozic, aby tak mohli vstoupit do bezmezně volnosti třetí pozornosti.

ROZHOVORY S CARLOSEM CASTANEDOU

ROZHOVOR 1.

Březen 1968

O: Jak jste se setkal s donem Juanem?

CC: Způsob, kterým jsem se s ním poznal, patří mezi velmi šťastné souhry okolností. Neměl jsem zájem poznat ho kvůli tomu, co ví, protože jsem o jeho poznání nic nevěděl. Zajímal mě sběr léčivých rostlin. Potkal jsem ho v Arizoně. Byl to starý muž, který žil kdesi v okolních kopcích a věděl toho o rostlinách opravdu hodně. Narazil jsem na něj jednoho dne, když jsem ho společně se svým přítelem nějakou dobu sháněl. Napřed nás nějakí Indiáni z kmene Yuma poslali špatným směrem a my jsme skončili kdesi v kopcích a na toho starého muže jsme vůbec nenarazili. Až později, když už končil náš výlet do Arizony – bylo to koncem léta – jsem se chystal na zpáteční cestu do Los Angeles a čekal jsem na autobusové zastávce, tak se ten muž se náhle objevil. Tak jsem ho potkal. Asi rok jsme spolu jen rozmlouvali. Často jsem ho pravdivě navštěvoval, protože jsem si ho velmi oblíbil. Byl velmi přátelský a zásadový. Pobývat v jeho blízkosti mi bylo příjemné. Měl velký smysl pro humor... mám ho velmi rád. Napřed jsem si myslel, že ho vyhledávám kvůli jeho radám, byl velice vtip-

ný a duchaplný. Vůbec nic jsem netušil o tom všem, co ví...
o jeho poznání, které nesouviselo s léčivými rostlinami.

(O): Měl jste pocit, že ten muž ví, jak žít?

(C): Ten pocit jsem neměl. Bylo v něm však cosi velmi podivného. Každý, kdo se s ním potkal, říkal, že je něm něco zvláštního. Vzal jsem dva své přátele na sběr rostlin a ti ho také poznali. Shodli se, že měl velmi znepokojivý pohled pokaždé, když se na ně podíval. Buď často mhouřil oči, nebo křížil pohled svých očí. Dalo by se říct, že lehce šilhal. Kdykoliv, když se podíval přímo, jeho pohled vyzářoval velkou sílu. Vždycky jsem poznal, že se na mě dívá, i když jsem se na něj nedíval. Nicméně nikdy mě nenapadlo, že disponuje takovým poznáním. Když jsem pracoval v terénu, vždycky jsem začínal s tím úhlem pohledu, že jsem antropolog, který si dělá poznámky při antropologické práci s Indiánem. Já byl tím, kdo skoro vždycky věděl všechno, a on nic. Samozřejmě pak pro mě bylo velkým kulturním šokem, když jsem zjistil, že v podstatě jsem to já, kdo nevím nic. Je to skvělý pocit, když se člověk propracuje k takovému pocitu pokory. Pramení to z toho, že my, lidé západu, jsme vítězové, dobyvatelé, takže si myslíme, že všechno, co děláme, je skvělé, logické a pozoruhodné. Kdesi na dně naší mysli je dojem, že pouze my jsme schopni dělat něco skvělého. Nemůžeme se tomu vyhnout, a proto se domnívám, že pokaždé, když spadneme z tohoto stupně vítězů, tak je to skvělé.

(O): Kde jste se narodil?

(C): Pocházím z Brazílie. Moji prarodiče byli Italové.

(O): Stále si myslíte, že vás don Juan vmanipuloval do té poslední příhody, o které ve své knize *Učení dona Juanna* píšete, kdy jste se ocitl v nebezpečí ztráty duše?

(C): Nacházím pro to dvě vysvětlení. Dávám přednost myšlenkám, že mě k tomu don Juan nepřímo přivedl. Je pro mě po-
hodlnější si myslet, že celá ta situace vznikla z manipulací

a narážek. Ale možná to byla skutečně čarodějnice, která na sebe vzala podobu dona Juana. Pokaždé, když jsem na univerzitě, tak tvrdím, že to byl on, kdo se mnou manipuloval. Takové vysvětlení je velmi koherentní a zapadá do akademického pohledu na věc. Nicméně vždy, když jsem v terénu, tak si myslím, že si někdo na sebe vzal podobu dona Juana. Tím je mně vzniká jakýsi rozkol, který je velmi obtížné překonat. Je velmi těžké se pohybovat mezi oběma světy. Pokud máni zůstat na univerzitě, pokud mám být učitel... pokud bych věděl, že budu učitel celý život, pak bych říkal jenom to, co je všeobecně známo... ale možná se opět vrátím k práci v terénu. Možná už velice brzo. Velmi silně o tom přemýšlím a rozhoduji se.

O: Můžete popsat povahu vaší komunikace s donem Juanem z doby, kdy vznikala vaše kniha?

CC: Byli jsme velmi dobří přátelé. Vždy byl schopen mě něčím překvapit a zmást, vždy mě nějak ošálil. Avšak nikdy mi nebral vážně. Mám z toho velmi tíživý pocit, cítím, že jsem se vyvlékl ze svého učednictví. Velmi vážně o tom přemýšlím...

O: Nevěřil vám?

CC: To ne...

O: Cítíte, že váš přístup k realitě se změnil poté, co jste se setkal s donem Juanem?

CC: Ano. Velmi se změnil. Celý se změnil. Už věci neberu tak vážně.

O: Proč jste napsal tu druhou část knihy – *Strukturální analýza*?

CC: Proč? V zásadě jsem se zajímal o záchranu něčeho, co bylo pět století ztraceno... kvůli všem těm pověrám. Byly to pověry a musíme je tak brát. Abychom to mohli očistit, musíme

me se dostat za pouhé odhalení. Musíme něco z toho odhalení vydestilovat. A pro mě existoval jen jeden způsob, jak toho seriózně dosáhnout, a to skrze pozici sociálních věd. Jinak by všechno zůstalo jen na úrovni nějaké podivnosti. Kdesi na dně našich myslí máme myšlenku, že pouze my můžeme být lo-gičtí, vznešení a ušlechtilí. Myslím si – a teď možná mluvím jen sám za sebe – že to je jeden konec povahy našeho jedná-ní. Alespoň ve společenských vědách to platí. Každý výzkum-ník na poli společenských věd jde do práce v terénu obtěžkán myšlenkou, že něco vyzkoumá a pozná. To není poctivé, když je tak... rigidní. Nemůžeme tomu však uniknout.

O: Don Juan v knize říká, abyste nikdy nikomu neodhalil jméno, které vám dal Mescalito. Také vás žádá, abyste neprozra-zoval okolnosti, za jakých jste ho poznal. Přesto jste však o něm napsal celou knihu, kterou si kdokoliv může přečíst.

CC: Požádal jsem ho o svolení. Chtěl jsem jeho souhlas, než jsem vůbec začal psát. Zeptal jsem se, zdali je to v pořádku. Ne-psal jsem o ničem, co mi nedovolil zveřejnit. Zajímal mě jeho logický systém. Je to systém logických úvah. Zabralo mi to dlouhý čas, než jsem přišel na to, že je to vyčerpávající sys-tém, ten nejlepší, s jakým jsem se v tomto světě setkal. To, co mě obzvlášť oslovuje, je jeho řád. Tudíž nic z toho, co jsem popsal, nepatří do takzvaných tabu. Odhalil jsem pouze sys-tém, pouze řád. To nás snad přiměje k uvědomění si faktu, že Indiáni byli velmi houževnatí a důslední lidé, kteří jsou stejně inteligentní jako kdokoliv jiný.

O: Proč jste zanechal učení?

CC: Proč jsem odešel? Byl jsem příliš vyděšen. Existují v nás ve všech určité předpoklady, na kterých se shodujeme, že jsou reálné – náš všeobecný souhlas s tím, co je realita. Jsem si jist, že hodné lidí bere psychedelické látky podobné LSD a pak, když prožívají proměněnou realitu, stále ji popisují slovy: teď vidím to a to, a teď tamto... a tak dál, protože ve své myslí vždy mají koncept reality. Takže vlastně všechno může být

nějakým podivným způsobem popsáno a k něčemu připodobněno v rámci naší reality. Když jsem však začal ztrácet tuto jistotu, myslím jsem si, že je čas odejít. Tak na mě zapůsobil strach.

O: Ale vlastně jste skutečně neoděšel.

CC: To je ten problém.

O: Ve své knize vyprávíte o několika vizích, o kterých jste řekl, že byly více či méně jasnozřivými vizemi, které vám něco povídaly o minulosti, o věcech, o kterých jste údajně nic nevěděli. Pokoušel jste se pak ověřit si to, zda ty vize byly pravdivé?

CC: Dobrá, řeknu vám jeden legrační příběh. Kdysi jsem se zájmal o hledání pokladu. Někjaký Mexičan za mnou přišel a řekl, že kdesi je nějaký dům, který údajně patří muži, který za svůj život nashromáždil ohromné množství peněz, které nikdy neuložil do banky. Ten chlapík odhadoval, že se mohlo jednat přinejmenším o sto tisíc dolarů, a požádal mě, zda bych nemohl odhalit, kde ty peníze jsou. Myslel jsem si, že je to zajímavý návrh. Takže jsem vykonal rituál. Jednalo se o menší rituál, který přináší útržky, vize, které nejsou tak jasné jako při proceduře věštění. Nicméně tyto vize mohou být interpretovány. Musel jsem rozdělat oheň, který k sobě přitáhl všechno, co mělo být odhaleno. Takže jsem společně s pěti dalšími lidmi provedl věštecký rituál. Myslím, že mi plně důvěřovali. Čekali jsme na nějakou vizi, ale nic se nestalo. Přesto se však všichni pustili do hledání toho pokladu ve sklepeních toho domu. Byl to velmi vysoký dům stojící na samotě a oni celý ten dům překopali. A jednoho chlapíka, který se oháněl krumpáčem, kousl černý pavouk, černá vdova. Bylo to naprosté fiasko a nikdo nic nenašel. Pak jsem přišel na scénu já a měl jsem tuto vizi, tento sen: ve snu se mi zjevil majitel domu a ukazoval na strop, přitom řekl: „Ha! Není to ve sklepech, je to na půdě.“ Tak jsme jednoho dne přišli a začali jsme hledat na půdě. Nemohli jsme dlouho nic najít. Skončilo to však straš-

ně, protože jeden z těch Mexičanů byl úplný obr, vážil zhruba sto padesát kilo. Byl jako bizon. Dům byl postaven někdy ve dvacátých letech a na půdu vedly malé zaklápěcí dveře. Celá konstrukce stropu byla postavená jen z trámů a térového papíru, takže jsem se velmi opatrně pohyboval jen po trámech. Nicméně ten chlapík nás začal podezírat, že ho chceme obrat o peníze, které jsme však nikdy nenašli, přišel za námi a začal šplhat nahoru. Zamířil si to za mnou, stál jsem uprostřed stropu, uprostřed jednoho pokoje... protože to bylo to místo, o kterém jsem si myslel, že mi bylo odhaleno ve snu. Když ten Mexičánek došel až ke mně, propadl stropem. Za něco se zaháknul a visel nohama vzhůru.

O: Vytvořil don Juan po této události omezení nebo pravidla, kdy se můžete do věštění pustit vy sám na vlastní pěst?

C: Šel jsem navštívit dona Juana a řekl jsem mu o tom nezdaru. On řekl, že je velmi přirozené, že to, co si člověk schoval, stráží velmi úporně. Já mám své zápisky, které si porizuju během setkání s donem Juanem, je to můj poklad. Co se týče mých zápisků, stal jsem se velmi posedivní. Don Juan se mě zeptal: „Přenechal bys svoje zápisky nějakému hlupákovvi?“ Ne, to bych nikdy neudělal. V tom to je. A jaký je v tom rozdíl? Ten majitel domu mluvil své peníze a nebyl ochotný dovolit nějakému hlupákovvi, jako jsem já, aby přišel a vzal si je. Takže tam nastražil spoustu pastí a překážek. To byl bod obratu v mém přístupu k donu Juanovi. Od toho okamžiku jsem nebyl schopen pomýšlení, že bych ho mohl obalamutit. Intelektuálně mě postavil na hlavu. Myslím, že to byl velmi pěkný kousek, nádherně jednoduchý a smysluplný. Od toho okamžiku jsem nebyl schopen přemýšlet o sobě jako o univerzitním studentovi antropologie, který přijíždí, aby se díval spatra na jakéhosi Indiána. Don Juan dokonale zničil a vyvrátil moje spojení s intelektuály.

O: Jak změnil váš pohled na sebe sama?

O: Díky němu jsem o sobě začal přemýšlet jako o člověku, který

nic neví v porovnání s tím, co ví on. Nicméně netuším, co všechno ví. Všechno, co vám předávám, mám od něho. Nevím, jak lze překonat strach, protože jsem ho sám v sobě nepřebral. Mám o tom pouze určitou domněnku, kterou snad lze použít. Rád bych opět šel do terénu a vyzkoušel to. Ale to už je jiný příběh, velmi odlišný příběh.

O: Don Juan strach překonal?

CC: Ano, překonal...

O: Zcela a úplně?

CC: Ano... vypadá to, jako by to bylo něco velmi prostého. Když už jednou víte, jak na to... Domnívám se, že po celou dobu vychází z jiného úhlu pohledu. Mezi mnou a jevem, který je prožívám, vždy funguje on jako prostředník. On mi dodává motivaci, očekávání, slova k tomu, co prožívám. Je toho celý soubor. Já však užívám svůj soubor, který je dědictvím Evropanů. Užívám soubor, který je společný nám všem. Díky tomu jeden druhému rozumíme. Ale don Juan má zcela jiný soubor. Z toho také plyne moje neschopnost mu plně porozumět. Je velmi obtížné pochopit, o čem mluví, když říká, že člověk může překonat strach. Nedávno mě napadla velmi zajímavá myšlenka, kterou bych rád otestoval při práci v terénu. Nedávno jsem se zúčastnil peyotlového shromáždění. Nepodílel jsem se na pořádání peyotlu, pouze jsem jim nosil vodu. Byl jsem tam pouze jako pozorovatel. To mi umožnilo, abych dospěl k zajímavému závěru, že tu neexistoval pouze konsensus, jistý souhlas, ke kterému mě don Juan vedl a o kterém jsem vyprávěl ve své knize. Bylo to něco více, než pouhý soukromý konsensus mezi učitelem a žákem. Existovalo tam něco jako společný konsensus celé skupiny lidí, kteří se shodovali na jistých věcech, které nebylo možno vidět normálním pohledem. Já jsem však byl učen tomu, že se tohoto souhlasu dosáhne pomocí pokynů a narážek, které jsou určeny druhým. Z toho plyne, že tu musí být někdo, kdo všechny vede. Pomocí pokynů očima nebo prsty navádí druhé, takže

se pak všichni na něčem shodnou. Je to tím, že pouze jeden dává tyto podněty. Například věří tomu, že každý, kdo si vezme peyotl, uslyší v jednom okamžiku hučení v uších. Avšak Indiáni věří tomu, že existuje sedm druhů tohoto hučení. Každé z nich odpovídá nějaké konkrétní podstatě vizí Mesalita. Toto božstvo přichází určitým způsobem. Pomocí tohoto hučení se ohlašuje. Takže mezi těmi lidmi napřed musí existovat shoda ohledně toho, jak to hučení rozpoznat a co znamená a o čem ta lekce bude. Zdali se bude jednat o divokou lekci či velmi dramatickou či velmi laskavou nebo hrozivou... záleží – tuším – na náladě tohoto božstva. Takže si myslím, že tohoto konsensu mezi zúčastněnými je dosahováno pomocí určitých skrytých kódů. Takže jsem se nedávno zeptal dona Juana, zda ty lidi mohou dovézt na místo shromáždění. Souhlasil. Naložil jsem je všechny do auta a odvezl je. Během rituálu jsem jim nosil vodu a pozoroval. Neobjevil jsem žádný skrytý kód, nicméně ve svém pozorovacím úsilí jsem se hluboce zapojil do děje a v tom momentě mě to pohltilo. Celý zážitek mě prostoupil tak, jako bych pojedl peyotl, což se nestalo. Myslím, že to, co dělají, je, že se vzdávají svých souborů. Celý ten soubor nechají být. Pak jsou schopni ten fenomén uchopovat na jiné úrovni. Jsou schopni ho nahlížet z roviny, která je pro mě normální, která je způsobem, to běžně dělám. Takže kdybych já byl schopen zanechat tohoto souboru, toho všeho, co mě ruší a zprostředkovává celý jev, pak bych byl dospěl do té oblasti speciálního souhlasu. Proto je pro mě velmi jednoduché dospět ke všeobecnému souhlasu. Myslím, že po dobu celého toho setkání – pět či šest dnů, kdy pojedli peyotl, budou hledat konsensus a že se shodnou až posledního dne. Ale oni se shodli každý den. Nevím, jak to. Myslím tam jít a vypátrat to. Myslím, že je možné na to přijít...

O: Vraťme se k té otázce strachu, úplného překonání strachu. Já, dle toho, co jsem četl, to chápu tak, že když strach přestane být váš nepřítel, neznamená to, že ho již nikdy necítíte. Don Juan totiž říká, že muž poznání se setkává se strachem během všech úseků cesty, nicméně když ho člověk jednou navždy nebere v potaz, přestává být jeho nepřitelem; je to tak?

CC: Možná, možná se bojíme jen díky tomu, že posuzujeme. To je další možnost. Když jednou zanecháme primárních soudů a mínění, čeho se pak lze obávat? Předtím, než jsem ho poznal, tak léčil lidi. Pak toho však nechal. Dnes již nemá žádní lidé ani léčit, ani očarovávat. Říká, že ho nezajímá ani samota, ani společnost... prostě si jen existuje... žije ve středním Mexiku.

O: Co dělá se svým časem?

CC: Možná léta... Nevím. Skutečně nevím. Vždycky jsem si ho představoval a říkal si: ubohý stařec, co dělá se svým časem? Ale teď vím, že já jsem ten ubohý človíček... a co udělám se svým časem? Ale to je v tom jiném nastavení, jiném souboju... on má zcela rozdílný systém.

O: Kouřil jste houby v mexickém státě Oaxaca. Zajímalo by mě, co to bylo za houby.

CC: Ty houby náležejí do rodu psilocybe. Jsem si tím jistý. Rostou ve středním Mexiku. Musíte zajet do středního Mexika a tam je nasbírat. Pak si je můžete odvézt kamkoliv, kde žijete, a počkat jeden rok, než je lze použít. Rok musí být uzavřen ve vydlabané dýni. Až pak je lze kouřit.

O: Houby, které jste kouřil pocházely z Oaxacy?

CC: Ano, byly ze středního Mexika, z okolí Oaxacy. Roste tam čtrnáct druhů hub psilocybe.

O: Můžete nám říci o potřebě a podstatě tajemství a mystických učení, jako je to don Juanovo?

CC: Nevím. Domnívá se, že pokud se člověk má vrátit z podobných „výletů“, které jsem podnikl já, musí velmi spolehat na pomoc a poznání, bez kterých by se nevrátil. Možná má pravdu, možná potřebujeme povzbuzení od muže, který nad námi drží ochrannou ruku a říká nám: „Vše je v pořádku“.

ku.“ Nebo: „Toto nedělej.“ Možná potřebujeme více, snad jiný druh poznání, který by umožnil, aby náš prožitek byl smysluplný, aby měl význam. Jinak to odrovná mysl, skutečně nás to roztrfíší.

O: Odráždíte někoho od toho, aby bral tyto drogy?

CC: Ano, dělám to. Napřed by se o tom měli více dozvědět, jinak jim to vypálí hlavu.

O: Víte, jaké psychoaktivní látky jsou v durmanu?

CC: Atropin a hyoscyamin. Pak jsou tu ještě dvě další látky, které se nazývají skopolamin, ale nikdo neví, co to vlastně skopolamin je. Je však velmi toxický, strašlivě toxický. Takže durman je velmi nebezpečná rostlina. A strychnin... Peyotl obsahuje osm druhů strychninu.

O: Znáte další muže poznání, které lze srovnávat s donem Juanem?

CC: Ano. Don Juan rád říká, že jeho zálibou je mluvení. Rád mluví. Existují další lidé, kteří mají jiné záliby. Znáám jednoho muže, který dává lekce na vodopádech. Jeho zálibou je balancování a pohyb. Pak znám ještě jednoho muže a ten tančí.

O: Vraťme se k halucinogenním rostlinám... durman roste po celém Berkeley...

CC: Ano, tato rostlina roste po celých Spojených státech. Intoxikace durmanem vyvolává hrozný zánět proximálních žláz. Není vhodné si s tím zahrávat. Je to velmi jedovatá rostlina.

O: Vám se to stalo?

CC: Ne, když je durman řádně připraven, ztrácí svoji toxicitu. Indiáni se naučili skutečně o hodně o tom, jak s takovými

roślinami zacházet. K tomu, co se naučili, lze snad dospět, jak říká don Juan, bezprostředním poznáním ucelených procedur přímo skrze přímé naslouchání tomu, co se snažíte zjistit.

O: Vidíte nějaký smysl v pojmech dobré a špatné místo nebo dobro a zlo nebo...?

CC: Ne... nevím. Tyto termíny se dají interpretovat různě, opět jako stavy zvláštní obvyčejné reality. Myslím, že se mnou don Juan opět manipuloval, ale snad je možné vidět barvy... Mám přítele, který mi sdělil, že viděl něco jako červenou zář. To bylo to jediné, co viděl, když se v noci pokoušel něco rozlišit. Takže on je schopen dosáhnout takového zkreslení barev.

O: Při čtení vaší knihy jsem si všiml, že se většina takových zážitků odehrává v noci.

CC: Myslím si, že noc je velmi přátelská, vhodná k takovýmto zážitkům. V jistém smyslu je vřelejší. Tma je jako obal, jako pokrývka. Je to velmi pěkné. Na druhé straně denní doba je velmi aktivní, příliš rušná. Nevede člověka k podobným prožitkům. Mám rád noc. Nevím proč, možná jsem sova nebo něco takového. Mám ji rád a ona je ke mně milá. V noci mám doma zhasnutá všechna světla. Z nějakého důvodu se tak cítím velmi pohodlně a legračně. Když je příliš světla, jsem plný neklidu.

O: Můžete mi říct něco o Mescalitovi? Jaký je?

CC: Předně, ne všichni Indiáni ho nazývají Mescalitem. Je to přezdívkou, kterou ho nazývá don Juan.

O: Jedná se o jednoho boha, nebo je jich mnoho?

CC: Je to síla, je to učitel. Je to učitel, který žije vně vás. Nikdy ho nezmínujte jménem. Protože jméno, které vám prozradí, je velmi osobní záležitostí. Takže se používá název peyotero,

protože peyotero znamená něco jiného. Toto slovo začali používat Španělé. Peyotero je stav, něco velmi podobného jako durman. Durman se mezi Indiány nazývá tolaoche. Toaloche je stav poznání, který se vztahuje k durmanu. Není to rostlina, je to stav poznání.

O: Má don Juan a ostatní čarodějové nějaké těžkosti s církví kvůli svým...?

CC: Myslím, že ano. Nicméně čarodějové se nezajímají o společnosti. Jsou schopni zkratovat a obejít nástrahy vládnoucí společnosti. Pro mě je to velkou výzvou, být schopen něco takového zkratovat a z jejich snahy udělat něco bezvýznamného, zhytečného a neškodného. Jak víte, don Juan se nepokouší nikým bojovat, takže s nikým nebojuje. Je velmi schopný, je to lovec. Je to muž, který si všechno dokáže vyřešit sám.

O: Loví zvířata kvůli obživě?

CC: Loví mnoha způsoby, jak metaforicky, tak doslova. Loví svým vlastním způsobem. Je bojovník, což znamená, že je neustále bdělý a nic ho nepřekvapí. Měl jsem velkou hádku s jeho vnukem Fernandem. Říkal, že jeho děd má slabou mysl. Rekl jsem mu, že se patrně mýlí, a zeptal jsem se ho, zda se může připlížit k donu Juanovi a načapat ho nepřipraveného. Fernand mi odpověděl, že to nelze, protože jeho dědeček je brujo. „Jakže jsme u toho,“ řekl jsem, „jak můžeš říci, že má ochablou mysl, když neustále všechno kontroluje?“ Když jsem s ním, má mě neustále v zorném poli. Je velmi bdělý. Jedná se o automatický nevědomý proces. Není si toho vědom, ale neustále má všechno pod kontrolou. Don Juan není osamocený člověk žijící v zapomnění. Je lovec a bojovník. Jeho život je strategická hra. Je schopen okamžitě shromáždit své zbraně a použít je tím nejúčinnějším způsobem. Není to chlápek, který plytvá udboji. Jeho heslem je účinnost. V tom se od něho naprosto odlišuji, protože mým heslem, stejně jako heslem většiny lidí, je plytvání. Podívejte, byl jsem polapen do prudkých otázek o myslu života. Věci mě doslova rozštěpily. A já si začal stě-

žovat a nechal se jimi ovládnout. Nařikal jsem: proč zrovna já, proč já? Ale kdybych byl schopen žít jako don Juan, byl bych schopen svůj život nastavit podle nové strategie, strategicky si připravit zbraně. Takže i kdybych prohrál, ztratil bych jen jednu bitvu. To by bylo vše. Zatímco když nejsem připraven a prohrají, poddám se vzteku a nechám se ovládnout. Zatímco když jsem připraven a prohrají, pak jsem pouze a jen poražen, což není tak špatné. Být ovládnut je strašné a všichni se tomu poddávají. Někdo nemůže přestat kouřit, jiný musí stále jíst. Já mám také své neřesti – věci, které mě ovládají. Před určitými věcmi jsme slabí, ochablí a bezmocní. Don Juan si o tom myslí, že je to hovění si ve svých slabostech, a to si on nemůže dovolit. Nehoví si v vůbec v ničem a přesto je jeho život velmi harmonický, skvělý a plný legrace. Nic si neodpírá, v tom je ten vtip. Říká, že od svých šesti let má rád děvčata. Říká to z toho důvodu, že když byl mladý, tak si vzal durman a chtěl použít kouzlo s jedovatým ještěrem. Ten ho však kousl a don Juan byl na prahu smrti, týdný ležel v kómatu a zotavil se až po třech měsících. Jeho učitel mu však řekl, aby si z toho nic nedělal, protože to uštknutí mu přinese mužnost až do konce života. Říkal, že ještěří kousnutí tak funguje. Čím více vás pokoušou, tím více mužné síly vám to přinese. Zeptal jsem se dona Juana: „Jak bych se mohl nechat pokousat?“ On odpověděl: „Ty bys potřeboval víc než pár kousnutí.“ Není střídmý ve smyslu odpírání si, prostě si jen v ničem nehoví. Tak to snad dává smysl.

O: Můžete mi říct něco bližšího o Indiánech z kmene Yaqui?

CC: O Yaquiích? Jsou to křesťané, katolíci. V roce 1773 dobrovolně umožnili katolickým misionářům působení ve svých vesnicích. Ale po osmdesáti letech kolonizace všechny misionáře zabili a už žádným jiným nedovolili přijít. Po vyhlášení nezávislosti Mexika se zapletli do války proti Mexičanům. Tato válka trvala sto let a byla dost krvavá. Yaquiiové přepadali mexická města a zabíjeli obyvatele. Nakonec se v roce 1908 mexická vláda rozhodla učinit přítrž této hloupostem. Po slata velké, dobře vyzbrojené vojsko, které je obklíčilo a za-

jalo. Nastrkali je do lodí a do vlaků a poslali na jih do států Oaxaca, Veracruz a Yucatan. Rozpřášli je po celém státě, to byla jediná možnost, jak je zastavit. V roce 1940, před válkou, se mnoho lidí v Mexiku pustilo do budování progresivní latinskoamerické demokracie a někteří z nich nemohli unést to, co bylo provedeno s Yaquiji, takže Yaquiiové byli opět shromážděni a posláni zpět do Sonory. Jsou to příležitostní válečníci, velmi agresivní lidé. Je nemyšliteľné, že by don Juan mohl vstoupit do jejich společnosti. Je to uzavřená společnost, která je velmi nepřátelská. Mě považují za Mexičana a nedůvěřují mi. Mnohem snadněji a více by uvěřili Američanovi. Mexičany nenávidí a nazývají je, kvůli všem těm příkořím, Yoris, což znamená něco jako prase nebo vepř.

O: Co víte o donu Juanovi jako o *brujoovi* či *diableroovi*?

O: Oba termíny znamenají to stejné. Brujo je diablero. Jsou to španělská slova, která slouží k pojmenování té stejné věci. Don Juan tato slova nechce používat, protože evokují něco zlého, takže používá termín člověk poznání – ten, který ví – to je magický termín. Brujo – čaroděj – je také ten, kdo ví. Doufám, že se jím jednou stanu, i když pochybuji, že jsem vytvořen z toho těsta, které je nutné, aby se člověk stal mužem poznání. Nemyslím si, že bych na to byl stavěný.

O: Don Juan by v tom s vámi souhlasil?

O: Ne, nikdy mi to neřekl. Jednou chtěl don Juan přesvědčit svého vnuka Fernanda, aby si vzal peyotl, v naději, že to změní jeho život. On však nechtěl a říkal, že peyotl způsobuje šlechetnost a pobláznění. Don Juan řekl: „Toto tvrzení není pravdivé. Jen se podívej na Carlose, kdyby tomu tak bylo, byl by z něho cvok.“ Fernando odpověděl: „A možná taky je.“

O: Myslíte si, že byste se dostal na úroveň vašeho současného poznání, kdybyste bral drogy bez asistence dona Juana?

O: V žádném případě. Tím jsem si naprosto jist. Byl bych ztra-

cen. Nedávno jsem mluvil s Timothy Learym a zdálo se mi, že se zcvoknul. Omlouvám se, ale je to můj osobní pocit. Nemůže se na nic soustředit a to je směšné.

O: To je ten hlavní rozdíl mezi ním a donem Juanem?

CC: Don Juan se může soustředit. V tom to je. Dokáže věci přesně definovat. Dokáže se naprosto všemu vysmát, všechno rozebrat do posledních nitky. Nevím proč, ale to je na něm velmi příjemné. Má velký smysl pro humor. Nenosí v sobě tragédie lidí ze Západu. My jsme tragické postavy. Jsme povznesené bytosti válející se v blátě. Don Juan nikoliv, on je úžasný. Jednou jsme dlouho diskutovali o důstojnosti. Řekl jsem mu, že než žít život bez důstojnosti, raději bych si ustřílel hlavu. Skutečně jsem to tak myslel, ale on řekl, že je to nesmysl. Odpověděl: „Já jsem Indián, takže nemám důstojnost, mám pouze život.“ Chtěl jsem se nějak dobrat k tomu, co to pro Indiány znamenalo, když přišli Španělé a vlastně je postavili na úroveň dobytka. Vlastně je přinutili žít život, který postrádal důstojnost. Don Juan řekl, že Španělé srazili na kolena pouze ty Indiány, kteří měli důstojnost. Jeho, který žádnou důstojnost nemá, na kolena nikdo nesrazil.

O: Jak je důležité vedení učitele? Co mohou dělat lidé, kteří nemají osobu, jako je don Juan?

CC: To je pak skutečný problém. Myslím, že taková pozice je neudržitelná. Já jsem se však také dostal do neudržitelné pozice. Nevím... Například když vyšla moje kniha, vzal jsem jeden exemplář a jel do Mexika, abych jej předal donu Juanovi. Předstíral jsem, že je to ta vůbec první kniha, která vyšla z tiskárny. Chtěl jsem, aby to byla ta první kniha. Bylo to dost namáhavé přemístit se do středního Mexika a musel jsem v jednom městečku čekat několik dnů, než se don Juan objevil. Nakonec jsem mu knihu podal a řekl: „Done Juane, podívejte se, právě jsem dokončil knihu.“ Pohlédl na ni a řekl: „Pěkná, moc pěkná.“ Ve stavu nadšení jsem pokračoval: „Chci, abyste si ji nechal. Je to můj dárek pro vás.“ On odpověděl:

ROZHOVOR 2.

Říjen 1968

O: Jak jste se dokázal seznámit s tak pozoruhodnou osobou, jakou je don Juan? Mohl byste nám přiblížit osobu dona Juana?

CC: Potkal jsem ho náhodou. Bylo to v roce 1960. Tehdy jsem sbíral etnografické informace o používání léčivých rostlin mezi arizonskými Indiány. Jeden přítel, který mi dělal průvodce během tohoto podniku, věděl o donu Juanovi. Věděl, že don Juan má ohromné znalosti o léčivých rostlinách, a snažil se mě s ním seznámit, ale nikde na něj nenarazil. Až jednoho dne, když už jsem s vracel do Los Angeles, se přihodilo, že jsme dona Juana uviděli na autobusovém nádraží a můj přítel přistoupil a začal na něj mluvit. Pak mě představil a já začal vyprávět o mém zájmu o rostliny, zvláště o peyotl, protože mi kdosi řekl, že ten starý muž je expert v používání peyotlu. Pak jsme asi patnáct minut mluvili, zatímco on čekal na svůj autobus, nebo lépe řečeno, já jsem mluvil a on mlčel. Občas se na mě dlouze zadíval. Jeho pohled mě vždy pořádně zneklidnil, protože o peyotlu jsem nevěděl nic a vypadalo to, jako by mě měl prokouknutého skrz na skrz. Asi po patnácti minutách autobus přijel a on řekl, že bych ho mohl navštívit u něho doma, kde bude větší klid na konverzaci, a pak nasedl do autobusu a odjel. Myslím jsem si, že celé toto setkání skončilo fiaskem, protože jsem se od něho nic nedozvěděl. Můj přítel se domníval, že to, co se přihodilo, se dalo očekávat, protože ten starý muž je znám jako velký excentrik. Asi za měsíc jsem se vrátil a začal jsem ho hledat. Nevěděl jsem, kde bydlí, ale za nějakou dobu jsem ho našel a navštívil jako přítele. Oblíbil jsem si ho, z nějakého důvodu se mi líbil ten pohled, kterým se na mě díval při našem prvním setkání. Obvyčejně se nikomu nedíval přímo do očí, ale když už se podíval, byl jeho pohled velmi zvláštní. Spíše jsem ho vyhledal kvůli tomu pohledu než kvůli mé antropologické práci. Tak jsem ho ně-

... 52 ...

kolikrát navštívil, až se mezi námi vyvinul určitý druh přátelství. Měl skvělý smysl pro humor, což celou záležitost usnadnilo.

O: Kolik mu bylo let, když jste ho potkal?

CC: Mohlo mu být něco k sedmdesátce. Asi šedesát devět.

O: Ve své knize jste ho popsal jako *bruja*. Můžete nám nějak přiblížit, co tento termín znamená a jak či v jakém rozsahu je don Juan spojen – pokud vůbec – s nějakým etnickým prostředím, s nějakým kmenem či společenstvím, nebo zdali je něco jako osamělý vlk?

CC: Slovo *brujo* pochází ze španělštiny a může se překládat několika způsoby, jako například čaroděj, černokněžník, léčítel, medicínman a nebo samozřejmě také jako šaman. Don Juan sám sebe nikam nezařazuje, ani o sobě neříká, že by patřil do nějakého kmene či společenství. Považuje se za muže poznání.

O: Muž poznání – to je termín, který on používá?

CC: Používá pojmenování „muž poznání“ nebo „ten, kdo ví“. Tyto termíny libovolně zaměňuje. Co se týče jeho vztahu k nějakému kmenu, myslím, že je hodně citově připoután k Yaquiům ze Sonory, protože je otec byl Yaqui z jednoho městečka v Sonoře, zatímco jeho matka byla Yaquijska z Arizony. Poněvadž jeho rodiče pocházeli každý odjinud, udělalo to z něho člověka žijícího stranou společnosti. V současné době má rodinu v Sonoře, ale nežije tam. Dalo by se říct, že tam přebývá jen občas.

O: Má nějaké formální zaměstnání? Jak si vydělává na živobytí?

CC: Nejsem schopný k tomu říct nic bližšího. Lépe řečeno, myslím, že o tom nemohu nic říct.

O: Rád bych si ujasnil jednu věc. Je to něco, čemu jsem se vel-

... 53 ...

mi divil, když jsem si četl vaši knihu. Vaše kniha se z velké části skládá ze záznamů vašich zkušeností s užíváním rostlin a hub, během kterých vás vedl don Juan... a také se skládá z dlouhých rozhovorů mezi vámi dvěma. Je tu technická problém – jak jste byl schopen tak dlouho vydržet zaznamenávat vaše zkušenosti? Jak jste byl schopen to všechno zapísovat?

CC: Vypadá to složitě, protože však jedna věc z procesu učení je i rekapitulace celého prožitku, tak jsem si zapamatoval vše, co se událo. Musel jsem si udělat mentální záznamy všech postupů, všech věcí, které jsem viděl, všech událostí, které se přihodily během stavů změněného vnímání či... vlastně kdykoliv. Pak pro mě bylo snadné převést to do slov, protože jsem si to všechno pečlivě vtiskl do mysli. Tak jsem zachytil průběh událostí jsem, ale otázky a odpovědi dona Juana jsem si jednoduše zapsal na papír.

O: To jste byl schopen vytáhnout zapsání, když jste...?

CC: Na začátku našeho vztahu jsem si nikdy nebral zápisník, dělal jsem si poznámky skrytým způsobem. Měl jsem malý notes v kapse, ve velké kapse u bundy, a byl jsem zvyklý psát s rukou v kapse. Je to technika, kterou občas používají etnografové, když si chtějí tajně dělat poznámky. Pak je samozřejmě velmi těžké rozluštit, co jste napsali, protože vše je načmáráno velmi rychle, ve spěchu. Ale když máte chvíli času, nesmíte nic odkládat na potom, nesmíte to nechávat na další den, ale musíte se okamžitě pokusit rozluštit, co jste si poznamenali. Poněvadž cítím potřebu pracovat, jsem schopen zapsat si všechno, co se přihodilo, velmi brzo po události samotné.

O: Musím vám říci, že mnoho dialogů považuji za nanejvyšší uchvatné dokumenty. Don Juan, tak jak ho zachycujete, je schopen ohromné výřečnosti a obrazovnosti.

CC: Je to tak, je velmi obratný v užívání slov a myslí si o sobě.

že hodně mluví, i když mluvením nemá rád. Přesto si však myslí, že mluvením je jeho záliba, stejně jako jiní muži poznání mají zálibu v pohybu nebo ekvilibristických dovednostech. On prostě mluví. Je to pro mě ohromné štěstí, že jsem narazil na muže, který má tu stejnou zálibu jako já.

(O): Vraťme se ke knize. Jedna z nejpůsobivějších věcí ve vaší knize je pozoruhodné štěstí, které, jak se zdá, jste pod vedením dona Juana měl. Chci tím říci, že jste požil různé chemické látky, o kterých se domnívám, že snadno mohly přivodit smrt, pokud by nebyly užívány s největší pečlivostí. Jak jste dokázal najít v sobě tolik důvěry k tomu, abyste podnikl všechno, co před co vás postavil?

(C): Způsob, kterým má kniha něco předkládá, patrně umocňuje některé dramatické pasáže, ve kterých, obávám se, není skutečně opravdový život... Mezi jednotlivými zážitky bylo mnoho dalších věcí, které v knize nejsou popsány. Nezahrnul jsem je do knihy, protože nepatří do systému, který jsem se snažil zachytit. Jednoduše jsem je vynechal. To znamená, že jsem vynechal dlouhé pasáže, které se neustále umocňovaly, až vedly k dramatické situaci, kterou jsem v knize popsal. Nicméně ve skutečném životě to tak dramatické nebylo, protože mezi jednotlivými událostmi uběhly měsíce a mezitím jsme dělali všechny možné věci. Dokonce jsme chodili lovit. Don Juan mi vykládal, jak lovit, jak lícit pastí velmi starobylým způsobem, jak ulovit chřestýše... Vlastně mi řekl, i jak ty chřestýše připravit. A to všechno ovlivnilo strach nebo nedůvěru.

(O): Takže jste měl možnost vybudovat si ohromnou důvěru k tomu muži...

(C): Ano, trávil jsem spolu hodně času. Přesto mi však nikdy předem neřekl, co se chystá dělat. Postupem času jsem si uvědomil, že již je příliš pozdě, než abych z toho všeho vycouval.

(O): Jádro celé knihy, alespoň jak já se na to dívám, a zajisté ta

nejúchvatnější část knihy má co dělat s vašimi zkušenostmi s tím, co nazýváte ne-obyčejnou realitou. Mnoho vašich zážitků má v sobě velkou dávku přesvědčivosti. Jsou to prožitky, které mají velmi blízko k dokázání věrohodnosti takových praktik, jako je věštění. Na druhé straně také popisujete několik zážitků, které se zdají být ohromně živé a skutečné, jako byl například prožitek letu nebo proměny v ptáka, u kterých se snažíte navrhnout nějaký význam, který by celou událost rozluštil. Jaký smysl vám dávají tyto zkušenosti, když se na ně díváte zpětně? Co se vám na nich zdá pravdivého a jak jste cítil, že je don Juan schopen kontrolovat či předpovídat všechny tyto události?

CC: Když hledám jejich význam a myslím jako antropolog, domnívám se, že způsob, kterým byly provedeny, mohou působit jako základnu pro nastolení otázek v antropologii, ale to neznamená, že je takovým nebo jiným způsobem chápou a rozumím jim. Snad je mohu využít, abych vykonstruoval nějaký systém... Ale pokud se na ně budu dívat očima člověka, který nepochází ze Západu, možná šamana nebo Yaqui-je, pak myslím, že ty prožitky jsou vytvořeny tak, aby mě přivedly k poznání, že realita, na které se shodujeme, je skutečná, je pouze velmi malým zlomkem toho, co můžeme jako skutečně cítit. Kdybychom byli schopni se naučit rozkódovat realitu nebo různé podněty způsobem, kterým to dělají šamani, snad bychom mohli značně rozšířit rozsah toho, co považujeme za reálné.

O: Co míváte tím, že šamani jako don Juan rozkódovávají různé podněty?

CC: Například v myšlence, že se člověk může skutečně přeměnit ve cvrčka nebo pumu nebo ptáka, je pro mě – aspoň já osobně se to domnívám – určitý podnět, který mohu přijmout a vstřebat do sebe. Myslím, že ten podnět tu je, kdokoliv, kdo si vezme halucinogenní rostliny nebo chemické drogy v laboratoři, bude – myslím – prožívat více či méně ta stejná zkreslení. Nazýváme to zkreslení reality. Ale šamani se během

praxe – tisíce let užívání drog – naučili přehodnotit podněty, které jsou zakódované jiným způsobem. My to dokážeme rozkódovat jediným způsobem, a to tak, že jsou to halucinace, bláznovství. To je náš systém rozkódování, nedokážeme si například představit, že by se člověk mohl proměnit v havrana.

O: To byla vaše osobní zkušenost během učení u dona Juana?

CC: Ano. Jako Evropan jsem tomu odmítal uvěřit... ale...

O: Ale byl to tak ohromně živý prožitek, v okamžiku, kdy jste ho měl...

CC: Je to tak, je velmi obtížné říci, že byl skutečný, ale jedině tak se to dá popsat. Teď, když už je všechno za mnou a mohu si dovolit to analyzovat, tak bych řekl, že se mě don Juan pokoušel naučit jiný způsob, jak rozkódovat realitu, jiný způsob, jak ji vložit do vhodného rámce, který by se točil kolem odlišné interpretce.

O: Myslím, že některé pasáže v knize se točí kolem toho, že vy považujete za skutečnost něco jiného než don Juan. Tento bod mi celkem jasně objasnil v tom okamžiku, když jste se dona Juana vyptával na váš vlastní prožitek letu. Nakonec jste vyrukoval s otázkou, co by se stalo, kdybyste se přivázal řetězem k balvanu, zda byste podle dona Juana letěl i v tom případě. Don Juan odpovídá, že v tom případě byste musel letět i s řetězem a balvanem.

CC: Myslím, že vím, na co narážel. Myslím, že tím chtěl říct, že se člověk ve skutečnosti nikdy nezmění. Jako Evropan mám svoji mysl nastavenou určitým způsobem, moje kognitivní systémy jsou nastaveny tak, aby ve věcech nacházely jistý smysl. A já mohu připustit pouze úplnou proměnu. Pro mě to například znamená, že se člověk promění se vším všudy v ptáka, to je jediný způsob, kterým dokážu proměnu člověka v ptáka pochopit. Ale já si myslím, že on tím mínil něco jiného, něco,

co je mnohem promyšlenější než toto. Můj systém je velmi hrubý, postrádá zpracovanost, kterou má don Juan. Vlastně však nejsem schopen přesně vystihnout to, co tím don Juan myslel...

O: Ano, je velmi těžké se na to přesně zaměřit. Nicméně si vzpomínám, že závěr dona Juana byl, že jste létal, jako člověk, nicméně trval na tom, že jste letěl.

CC: Ano.

O: Zaujal mě další jeho pozoruhodný výrok, který vyřkl. Je z diskuse o realitě, která následovala po vašem prožitku letu. Říkal, že všechno, co cítíte, je skutečnost.

CC: Hmm, don Juan je velmi důmyslný myslitel, skutečně není snadné ho nějak nachytat. Několikrát jsem se pokoušel psát se s ním intelektuálně do křížku, ale on z toho vždy vyšel jako vítěz. Je velmi obratný. Jednou mi přednesl myšlenku, že všechno, celý vesmír je pouze vnímání. Je tím, jak my vnímáme věci. A v tom nejsou žádná fakta, pouze interpretace. A ty jsou jen přibližné. Snažím se ho citovat, jak nejvěrněji umím. A možná má pravdu, fakta nejsou ničím jiným než interpretací, kterou náš mozek vytváří z podnětů. Takže se možnejm, ať už jsem cítil cokoliv, bylo to důležité.

O: Jeden z aspektů naší reality, který, jak se zdá, je velmi důležitý, je návaznost a souvislost, kterou si naše realita drží od jednoho prožitku k druhému. Zapůsobil na mě ten fakt, že prožitky, které jste měl po užití peyotlu, měly dle vaší knihy pozoruhodnou souvislost a návaznost i když mezi nimi byly dlouhé časové úseky. Rád bych se na to zeptal. Během vašich zkušeností s peyotlem se vám zjevoval obraz, který jste nazval Mescalitem. Vypadá to, že tento obraz se vám zjevoval znovu a znovu s pozoruhodnou soudržností. Jednalo se o jakýsi základní smysl celého prožitku, který s sebou nesl i určité sluchové a pocitové vjemy, které byly pokáždě velmi podobné či takřka shodné. Vyjádřil jsem to správně?

(C): Ano, velmi správně.

(D): Jak si tento fakt vysvětlujete?

(C): Mám pro to dvě interpretace. První je, že jsem byl ovlivněn donem Juanem, se kterým jsem mnohokrát dlouze diskutoval o jevech vztahujících se k peyotlu a on mi během těchto rozhovorů dával různé instrukce.

(D): Don Juan vám říkal, jak bude Mescalito vypadat?

(C): Ne, to mi vůbec neřikal. Když jsem si v hlavě vytvořil představu, že Mescalito je homogenní bytost, výsostný ochránce a vlivné božstvo, mohl jsem se této mentální konstrukce stále držet. Další možnost je, že toto božstvo existuje vně nás, jak říkal don Juan. Zcela vně nás, jako jiný člověk, jako někdo, kdo ve mně pátrá, a vše, co udělá, se samo manifestuje.

(D): Domnívám se, že popis obrazu Mescalita byl skutečně velmi živý, velmi působivý. Myslíte, že je možné podrobněji popsat, jak vypadal?

(C): Byla to opravdu antropomorfická postava, jak už jste řekl. Nebyl to ve skutečnosti člověk, spíše vypadal jako cvrček, měl tělo větší než člověk. Nějakým způsobem vypadal jako povrch kaktusu, peyotlového kaktusu. Nahoře byla jeho hlava zašpičatělá, ale nějakým způsobem měla lidské rysy, zvláště co se týká očí a tváře. Ale zdaleka to nebyla člověk, i jeho pohyby se nějak lišily od lidských. Samozřejmě to všechno bylo na-prosto výjimečné.

(D): Když jste popisoval svůj zážitek donu Juanovi, jak se k tomu postavil? Byl to ten správný obraz Mescalita?

(C): Ne. Ne. Dona Juana vůbec nezajímalo můj popis vnější podoby Mescalita. Bylo mu to úplně jedno. Nikdy jsem mu ani neřikal o Mescalitově tvaru, prostě o tom nechtěl nic slyšet.

Zapsal jsem si to, protože to bylo pro mě pozoruhodné jako pro člověka, který to všechno zažíval. Byla to skutečně šokující záležitost. Vybavoval jsem si všechno, co jsem prožil, a vypra- věl to donu Juanovi, ale o tomto aspektu nechtěl slyšet. Rekl, že to není důležité. Všechno, co chtěl slyšet, bylo, jak blízko k sobě mě Mescalito nechal přijít... Bylo to pořádně blízko, takřka jsem se ho dotkl. A to v systému dona Juana známe nalo velmi dobrý počin. Chtěl vědět, zda jsem se ho obával, nebo ne. Byl jsem velmi vylekaný.

O: Rád bych se vás zeptal na jednu konkrétní řadu zážitků. Nemusíme tady příliš popisovat, o co šlo. Myslím, že můžeme posluchače požádat, aby se prostě podívali na danou pasáž do vaší knihy a všechno si dopodrobna přečetli. Chci se zeptat na váš poslední zážitek s donem Juanem, který byl pro vás patrně děsivější než všechno předtím. Proč si myslíte, že vás vedl do této poslední situace... poslední alespoň ve vašem vzájemném vztahu, kdy vás doslova vyděsil k smrti? Jaký to mělo smysl? Když to popisujete, zdá se, že v určitých momentech jednal s téměř uvážlivou krutostí. O co si myslíte, že mu šlo, když vám to prováděl?

CC: Těsně před touto poslední událostí mě učil nějaké tělesné pozice, které má šaman zaujmout v okamžicích velké tísně a naléhavosti, snad i v okamžicích smrti. Je to něco, co má šaman použít jako jistý důkaz o své síle, něco jako podpis nebo zkouška lidství. Než šaman zemře, postaví se tvář v tvář smrti a provádí tento tanec. Pak má zařvat na smrt a zemřít. Zeptal jsem se dona Juana, co je na tom tak důležitého, když stejné všichni zemřeme tak jako tak... Jaký je v tom rozdíl, když tančíme, řveme, pláčeme, ječíme nebo utíkáme. Donovi Juanovi připadala moje otázka velmi hloupá, protože člověk tím, že má svoji lidskou podobu, je schopen potvrdit platnost svoji existence, může skutečně potvrdit to, že je člověk, protože tento fakt je v podstatě tím jediným, co máme. Zbytek je ne-důležitý. A tak v tom úplně posledním okamžiku by člověk měl udělat jednu jedinou věc, a sice potvrdit, že je člověk. A tak mě v průběhu události don Juan učil tyto tělesné po-

lohy, které jsem byl přinucen použít a zaujmout během té poslední události. To, že jsem tyto polohy zaujal, mi vliilo do žil mnoho energie a ráznosti, takže celá událost skončila „úspěšně“. Nakonec jsem tedy uspěl. Možná jsem unikl smrti, nebo něco takového, Další den, další večer mě don Juan vzal do buše. Měl jsem se učít tomu, jak tyto tělesné pozice vylepšit. Myslel jsem, že je to v pohodě. Avšak během cvičení jsem zjistil, že jsem sám. V tom okamžiku mě přepadl strašlivý strach. Myslel jsem, že jeho záměrem bylo, abych použil či zaujal ty tělesné pozice, které mě učí, a že mě naschvál děsí, abych si to mohl vyzkoušet. Udělal jsem však chybu, samo-zřejmě, protože jsem podlehl strachu, místo abych stál a čelil smrti, jak se to očekávalo od, řekněme, učedníka této cesty poznání. Opět se ze mě stal Evropan se vším všudy a já podlehl strachu.

O: Jak to vlastně všechno skončilo mezi vámi a donem Juanem?

CC: Skončilo to tu noc, kdy se mé ego totálně zhroutilo, proto že ten strach byl na mě příliš velký. Celé hodiny jsem se do stával do normálu. Vypadalo to, že jsem se dostal do slepe uličky, kde jsem pak už nikdy nemluvil o jeho poznání. Už je to téměř tři roky, více než tři roky.

O: Cítíte, že vás nakonec přivedl ke zkušenosti, která přesahovala vaši schopnost se s ní poprat?

CC: Je to můj názor. Vyčerpal jsem své vnitřní zdroje a nemohl jsem už jít dál, což je plně v souladu s ideou Indiánů, že poznání je síla. S tím si skutečně nemůže nikdo zahrávat. Každý nový krok je zkouška, a ty musíš dokázat, že si schopný jít dál. Takže v tom bodě jsem skončil.

O: Ano, během šesti let vás don Juan vedl množstvím hrozivých zkoušek a náročných zážitků.

CC: Ano, bylo to tak. Nicméně on se chová tak, jako bych stále ještě neskončil... Nevím, ale z nějakého podivného důvodu

jedná tak, jako bych neskončil. Stále si myslím, že teď jsem v období, kdy si objasňuji to, co mě učil.

O: Vysvětlil vám někdy pořádně, co na vás bylo mimořádného, že si vás vybral pro tento namáhavý proces?

CC: Don Juan řídí své činy pomocí znamení, když vidí něco, co se vymyká normálu, nějakou událost, kterou do sebe nemůže pojmut... Když se jeho kategorizační schéma neslučuje s touto událostí, pak to nazve pozoruhodnou či výjimečnou událostí a považuje ji za znamení. Když jsem poprvé požil peyotl, hrál jsem si se psem. Byl to velmi pozoruhodný zážitek, během kterého jsme si pes a já vzájemně velmi dobře rozuměli. Tato událost pak byla donem Juanem interpretována jako znamení, během kterého si božstvo peyotlu – Mescalito – se mnou hrálo, což byla událost, se kterou se on během svého života nikdy nesetkal. „Pokud já vím, vůbec nikdo si nikdy s tímto božstvem nehrál,“ řekl mi. Bylo to výjimečné a něco ukázalo na mě, což on interpretoval tak, že jsem ta správná osoba, na kterou může přenést své poznání, ať už část, nebo všechno.

O: Poté, co jste strávil šest let jako učedník dona Juana, jak, smím-li se ptát, změnila tato ohromná dobrodružství vaši osobnost?

CC: Zajisté mi to přineslo jiný pohled na život. Tuším, že mi to umocnilo pocit, jak důležitý je dnešek. Myslím, že jsem pro-
dukt způsobu, kterým jsem se obeznamoval se světem, tak-
že jako každá jiná osoba ze západního světa, v jistém smys-
lu žiji hodně pro zítřek... celý svůj život. Víceméně se jaksi
šetřím pro báječné zítřky, nebo něco v tom smyslu. Díky ob-
rovskému vlivu učení dona Juana si uvědomuji, jak důležité
je žít tady a teď. A to plně ospravedlňuje myšlenku toho, co
nazývám vstupováním do stavů ne-obyčejné, místo přeruš-
ení stavů obyčejné reality. Netrpím žádnými rozrušeními dez-
iluzemi ohledně toho, co se děje dnes.

O: Máte nějaké plány, že byste opět vyhledal dona Juana?

CC: Nemám. Stále se s ním vídám jako s přítelem. Po celou tu dobu se s ním vídám.

O: Cože?! Vy ho stále ještě navštěvujete?

CC: Ano, jsem s ním... Od té poslední události, co jsem popsal v knize, jsem s ním byl mnohokrát. Ale co se týká vyhledá-
vání dalších lekcí, myslím, že z toho nebude nic. Upřímně si
myslím, že na to nemám žaludek.

O: Poslední otázka. Ve své knize jste vynaložil heroické úsilí,
abyste objasnil don Juanův pohled na svět. Máte tušení, zda
se don Juan zajímá o něco z našeho světa, ze světa, který
nazýváte světem Evropanů?

CC: Don Juan je velmi zběhlý v našem světě, dobře chápe, o co
my Evropané usilujeme. V tomto smyslu není v žádném nevy-
hodě, dokáže ten svět použít, je bojovník a dokáže jej užívat.
Bere svůj život jako strategickou hru a používá všechno, co
může, a je s tím vším velmi dobře obeznámen. Moje úsilí po-
psat jeho svět je mojí cestou, jak – řekněme – mu splatit dluh
za to, že mi dal takovou ohromnou příležitost. Vynaložil jsem
to úsilí proto, abych popsal jeho svět jako jev, který má svo-
je vlastní souvislosti, abych ukázal, že to, co se čtyři století
pokládá za nesmyslné a naivní konání, vůbec není nesmysl-
né ani scestné, nýbrž je to úsilí zaměřené velmi závažným
směrem.

ROZHOVOR 3.

Prosinec 1972

O: Když jsem ve vašich třech knihách sledoval postavu dona Juana, občas jsem začínal mít podezření, že se jedná o váš výmysl. Je příliš dokonalý, než aby mohl být skutečný, je to starý moudrý Indián, který zná lidskou povahu lépe než téměř kdokoliv jiný.

CC: Nápad, že bych dokázal dát dohromady osobu, jakou je don Juan, se mi zdá nepochopitelný. Jedná se o postavu, kterou by mi sotva dovolila vytvořit má evropská intelektuální tradice. Pravda je mnohem podivnější. Vůbec nic jsem si nevymyslel. Byl jsem jen reportérem. Na takové změny života, které způsobilo mé napojení se na dona Juana, jsem dokonce nebyl ani připraven.

O: Jak a kde jste se setkal s donem Juanem a stal se jeho učedníkem?

CC: Bylo to v době, kdy jsem získal titul bakaláře antropologie na Kalifornské univerzitě v Los Angeles a chystal jsem se pokračovat v dalším studiu. Chtěl jsem se stát univerzitním profesorem a domníval jsem se, že nejvhodnější cestou k tomu je to cíli by bylo vydání nějaké menší práce o léčivých bylinách. Sotva mne tehdy mohlo něco zajímat méně než setkání s takovým člověkem, jako je don Juan. Čekal jsem společně s přítelem ze střední školy na svůj spoj na jednom autobusovém nádraží v Arizoně. Přítel mi ukázal jednoho starého Indíana a řekl, že je expert na peyotl a léčivé byliny. Snažil jsem se udělat co nejlepší dojem, takže jsem se představil donu Juanovi těmito slovy: „Slyšel jsem, že víte dost o peyotlu. Já jsem jedním ze znalců peyotlu, přečetl jsem *The Peyote Cult* od Westona La Barreho, a tak by pro vás mohlo být zajímavé se mnou pojmít a přitom si vyměnit informace.“ On na mne jen pohlédl a má sebejistota byla rázem pryč. Jazyk jsem měl jako

zdřevěnělý, úplně jsem oněměl. Obvykle bývám velmi agresivní a výřečný, ale tehdy mne okamžitě umlčel jeden jediný pohled. Pak jsem ho začal navštěvovat a asi po roce mi sdělil, že se rozhodl předat mi své poznání o kouzlech, kterým ho naučil jeho učitel.

O: Pak tedy nepředstavuje don Juan nějaký osamocený jev. Existuje nějaké společenství čarodějů, kteří sdílejí tajné poznání?

CC: Nepochybně. Já sám jsem poznal tři kouzelníky a sedm jejich žáků, a jsou ještě další. Přečtete si dějiny španělské conquisty v Mexiku. Zjistíte, že se katoličtí inkvizitoři pokoušeli čarodějnictví vymýtit, protože je považovali za dílo ďábla. Čarodějnictví sahá mnoho stovek let do minulosti. Většina technik, kterým mne don Juan naučil, je velmi stará.

O: Některé z těchto čarodějných technik užívají i jiné okultní skupiny. Lidé často užívají sny k nalezení ztracených předmětů a ve spánku vycházejí ze svého těla. Ale když jste vyprávěl, jak za denního světla nechal don Juan se svým přítelem donem Genarem zmizet vaše auto, mohl jsem nad tím jen kroutit hlavou. Je mi ovšem známo, že hypnotizér dokáže vytvořit iluzi přítomnosti či nepřítomnosti nějakého předmětu. Domníváte se, že jste byl ve stavu hypnózy?

CC: Možná, snad se jednalo o nějaký podobný stav. Měli bychom si uvědomovat, že – jak říká don Juan – svět je nčím mnohem složitějším a větším, než jsme ochotni připustit. Náš očekávání, vztahující se na realitu, jsou produktem společenského konsensu. Naučili nás, jak vidět a chápat svět. Celý trk pospolčenětní spočívá v tom, že jsme vedeni k přesvědčení, že popisy, na kterých se dohodneme, určují hranice realitního světa. Avšak to, čemu říkáme realita, je pouze jeden z mnoha způsobů vidění světa. Je podepřen společenským konsensem.

O: Potom tedy čaroděj, stejně jako hypnotizér, vytváří alternativní svět tím způsobem, že vyvolá rozdílná očekávání a po

mocí různých narážek manipuluje ostatními, až vytvoří jiný společný konsensus.

CC: Přesně tak. Já sám chápu čarodějství v pojmech Talcotta Parsonse o klamných zdáních. Klamně zdání je úhrnným systémem vnímání a řeči. Například tato místnost je klamným zdáním. Poskládali jsme dohromady celou řadu izolovaných vějmů – podlahu, strop, okno, osvětlení, koberec atd. – aby chom z nich vytvořili jediný celek. Tímto způsobem dávám dohromady celý svět. Musíme se tomu však učít. Dítě začíná zkoumat svět jen s pomocí několika málo prekonceptů, dokud je dospěle nenaučí vidět věci takovým způsobem, který odpovídá popisům, se kterými všichni souhlasí. Svět je dohoda. Systém klamných zdání má něco společného s chůzí. Chodit se musíme učít, ale jakmile to již jednou umíme, zůstane pro nás již jen jediný způsob chůze. Stejně tak se musíme naučit vidět a mluvit. Jakmile se to však naučíme, jsme nuceni přizpůsobovat se jazykové syntaxi a způsobu vnímání, který z ní vychází.

O: Takže čarodějství, podobně jako umění, učí novému systému klamných zdání. Když se například Vincent van Gogh rozšel s uměleckou tradicí a namaloval Hvězdnou noc, říkal tím ve skutečnosti: tohle je nový způsob pohledu na věci. Hvězdy jsou živé a otáčejí se ve svých energetických polích.

CC: Částečně je tomu tak. Je zde však jeden rozdíl. Umělec obvykle jen jinak seřadí stará klamná zdání, která jsou vlastní jeho společenství. Členství v takovém společenství předpokládá znalost různých výkladů významů, které jsou součástí obsahu jeho kultury. Já jsem například především, podobně jako většina vzdělaných lidí Západu, členem evropského intelektuálního světa. Nelze se toho vzdát, aniž bych se současně nestal členem něčeho jiného. K tomu je ovšem třeba nově uspořádat klamná zdání.

O: Vedl vás don Juan k členství v jiném společenství, nebo ke ztrátě členství ve vašem původním společenství? Učil vás nově

mu významovému systému, nebo pouze metodě, jak se vyvíjí ze starého systému, abyste se byl schopen dívat na svět očima udiveného dítěte?

(C): V tom jsem se s donem Juanem neshodl. On tvrdil, že mne učí klamným zdáním, já se naopak domníval, že mne jich zbavuje. V každém případě mi ale učením čarodějství dodal nový soubor klamných zdání, novou řeč a nový způsob pohledu na svět. Kdysi jsem mu předčítal něco z Ludwiga Wittgensteina a on se smál a řekl: „Ten tvůj přítel Wittgenstein si přivázel nos příliš pevně ke krku, takže se nikam nedostane!“

O: Přitom je Wittgenstein jedním z mála filozofů, který by mohl dona Juana pochopit. Jeho názor, že existuje mnoho různých jazykových her – věda, politika, poezie, náboženství, metafyzika – a každá z nich má vlastní syntaxi a pravidla, by mu umožnil chápat čarodějství jako alternativní systém vnímání a významů.

(C): Don Juan se ale domnívá, že to, čemu říká zření, je vnímání světa bez jakékoli interpretace, že se jedná o vnímání napojené na ryzí úžas. Čarodějství je prostředkem k dosažení tohoto cíle; k rozbití jistoty, že svět je takový, jak nás učili, je nutné naučit se novému popisu světa – čarodějství – a pak porovnat starý popis s novým. Výsledkem je zjištění, že ani jeden popis není vyčerpávající a konečný. V okamžiku tohoto zjištění je možné mezi oběma popisy proklouznout, zastavit svět a zřít. V tom okamžiku se ocitnete v čirém úžasu. V opravdovém údivu nad tím, že vidíme svět, aniž bychom se jej pokoušeli interpretovat.

O: Domníváte se, že je možné vyhnout se interpretacím světa i pomocí psychedelických drog?

(C): To se nedomnívám. Nesouhlasím s lidmi, jako je Timothy Leary. Podle mého názoru pouze improvizoval v mezích své příslušnosti k evropské kultuře a pouze odlišným způsobem seřadil jinak stará klamná zdání. Nikdy jsem si nevzal LSD,

ale z učení dona Juana vím, že psychotropní látky se užívají k zastavení toku běžných interpretací a ke zvýraznění rozporů mezi jednotlivými klamnými zdánímí, k otřesení jistoty. Drogy samotné však nedokáží zastavit svět. K tomu je zapotřebí mít alternativní popis světa. Právě z tohoto důvodu mne musel don Juan naučit čarodějství.

O: Pak tedy existuje všední běžná realita, o které se my, lidé ze Západu, domníváme, že je tím jediným světem, a pak ještě jiná realita čarodějů. Jaké jsou mezi nimi základní rozdíly?

CC: V evropském světě je vše postaveno převážně na tom, co předává myslí zrak. V čarodějství je vnímání záležitostí celého těla. Jako Evropané vidíme svět mimo nás a hovoříme o něm sami k sobě. My jsme zde a svět je tam. Oči krmí náš rozum a o věcech nemáme žádné přímé poznatky. Dle čarodějství však není toto břímě pro oči nutné. Poznáváme celým tělem.

O: Západní člověk začíná s předpokladem, že subjekt a objekt jsou od sebe odděleny. Jsme od světa izolováni, a abychom se do něho dostali, musíme překročit propast, která nás od něho od děluje. Pro dona Juana a celou čarodějskou tradici již tělo ve světě je. Jsme spojeni se světem, nejsme od něho odloučeni.

CC: To je pravda. Čarodějství na to má odlišný názor. Ústředním problémem je, jak naladit a nachytat tělo tak, aby dokázalo dobře přijímat. Evropané zacházejí se svým tělem, jako by to byl nějaký předmět. Naplňují je alkoholem, špatnou stravou a úzkostí. Když pak něco nejde, jak má, domníváme se, že náš zvenku napadli mikrobi, a tak do těla ještě vpravíme nějaký lék, abychom ho dali do pořádku. Nemoc není součástí nás samých. Na tohle don Juan nevěří. Nemoc je pro něho projev nerovnováhy mezi člověkem a jeho světem. Tělo je vědomím, a proto se k němu musíme chovat bezúhonně.

O: To zní skoro jako názor Normana O. Browna, že děti, schizofrenici a lidé s božským šílenstvím dionýského typu si uvědomují věci a ostatní lidi jako rozšíření či prodloužení svých

tel. Don Juan naznačuje něco podobného, když říká, že z člo-
věka poznání vyzařují světelná vlákna, která spojují jeho so-
lar plexus se světem.

(C): Můj rozhovor s kojotem je dobrou ilustrací toho, jak se obě
pojetí těla liší. Když ke mně přišel, řekl jsem mu: „Ahoj, ko-
jotku. Jak se máš?“ a on odpověděl: „Dobře. A jak se máš ty?“
Iato slova jsem neslyšel normálním způsobem. Mé tělo však
poznalo, že kojot něco říká, a přeložilo to tak, aby to vyzně-
lo jako dialog. Protože jsem intelektuál, je můj vztah k dia-
logu tak zakořeněný, že mé tělo automaticky přeložilo do slov
můj pocit, že zvíře se mnou nějakým způsobem komuniku-
je. Neznámé chápeme vždy jen pomocí termínů toho známého.

(C): Když se ocitneme v takové magické sféře vědomí, v níž ko-
joti mluví a všechno do sebe zapadá a je prozářeno světlem,
pak se zdá, že celý svět je živý a že lidské bytosti komunikují
se vším, včetně zvířat a rostlin. Kdybychom se zbavili našich
arogantních domněnek o tom, že jsme jedinou chápající a ko-
munikující formou života, zjistili bychom asi, že k nám pro-
mlouvají všechny věci. John Lilly hovořil s delfíny. Kdyby-
chom dokázali uvěřit, že nejsme jedinou inteligentní formou
života, necítili bychom se asi tak odcizení.

(C): Dokázali bychom se domluvit s kterýmkoliv zvířetem. Donu
Juanovi a jiným čarodějům se nezdála má rozmluva s kojotem
ničím neobvyklým. Jen věcně podotkli, že bych si měl vybrat
za přítele spolehlivější zvíře. Kojoti jsou prý šibalové a nelze
jim důvěřovat.

(C): A která zvířata jsou lepší přátelé?

(C): Hádi jsou vynikající.

(C): Jednou jsem komunikoval s hadem. Kdysi se mi zdálo, že na
půdě domu, ve kterém jsem žil jako dítě, je had. Vzal jsem
klacek a pokoušel se ho zabít. Ráno jsem ten sen vyprávěl jedné
přítečkyni a ta mne napomenula, že se hadi nemají zabíjet, a to

ani ve snu. Navrhla mi, abych přišel, až se v mém snu zase objeví nějaký had, učinil něco, čím bych se s ním spřátelil, třeba ho nakrmil. Asi hodinu nato jsem jel na motorce po málo frekventované silnici a tam již na mne čekal had. Měl asi metr a půl. Vyhříval se na slunci u kraje silnice. Zajel jsem a k němu, ale ani se nepohnul. Chvilí jsme se navzájem pozorovali a já přitom přemýšlel o nějakém gestu, kterým bych mu sdělil, jak je mi líto, že jsem ve snu chtěl zabít jeho bratra. Sklonil jsem se k němu a dotkl se jeho ocasu. Had se svínil a dal mi najevo, že ruším jeho soukromí. Couvl jsem tedy a díval se na něj zpovzdálí. Asi za pět minut se odplazil do křoví.

CC: To jste ho nezvedl ze země?

O: Ne.

CC: Byl by z něho dobrý přítel. Hada se dají i přivolat. Vycházejí všechno, vaši náladu i to, k čemu se chystáte. Ale je třeba být v dobré formě, klidný, soustředěný, přátelský, bez pochybností a nevyřízených záležitostí.

O: Můj had mi umožnil poznat, že jsem se k přírodě vždy choval jako paranoik. Hady a ostatní zvířata jsem pokládal za nebezpečné tvory. Po tomto setkání bych již nikdy nedokázal nějakého hada zabít a začalo mi připadat pravděpodobnější, že bychom mohli mít něco společného. Náš životní styl by měl rozhodně počítat i s komunikací mezi různými formami života.

CC: Don Juan má o tomhle moc zajímavou teorii. Rostliny ovlivňují člověka stejně jako zvířata. Říkal, že neomluvíte-li se rostlině za to, že jste ji utrhli, tak s největší pravděpodobností onemocníte, nebo vás potká nějaká nehoda.

O: Američtí Indiáni si myslí podobné věci o zvířatech, která ulovu. Nepoděkujete-li zvířeti za to, že se vzdalo svého života, aby se vy mohl žít, může vám jeho duch působit potíže.

(C): Máme s ostatním životem mnoho společného. Pokaždé, když záměrně zraníme rostlinu nebo zvíře, tak se něco změní. Bereme si životy jiných, abychom sami mohli žít, ale musíme být svolní vzdát se vlastního života, až se nás čas naplní. Tváříme se však tak důležitě a bereme se tak vážně, že zapomínáme na to, že svět je obrovskou záhadou, a dokážeme-li mu nasloužit, může nás mnohému naučit.

(C): Psychotropní drogy snad rozpustí naše oddělené ego a umožní nám tak mystické splynutí s přírodou. Většina kultur, které si udržely smysl pro harmonické vztahy člověka s přírodou, užívala k rituálním účelům psychedelické drogy. Byl jste pod vlivem peyotlu, když jste rozmlouval s kojotem?

(C): Ne, vůbec ne.

(C): Byl tento prožitek intenzivnější než podobné prožitky s psychotropními rostlinami, které vám poskytoval don Juan?

(C): Mnohem intenzivnější. Pokaždé, když jsem měl psychotropní rostlinu, jsem věděl, že jsem něco vzal, a mohl jsem proto pochytovat o platnosti svého prožitku. Když ale na mne promluvil kojot, neměl jsem nic, za co bych se mohl schovat. Nedařilo se to odbýt nějakým takovým vysvětlením. Podařilo se mi skutečně zastavit svět a dostat se na krátký okamžik mimo evropský systém klamných zdání.

(C): Domníváte se, že don Juan žije v tomto stavu vědomí neustále?

(C): Ano. Žije v magickém čase a jen příležitostně se vrací do běžného času. Se mnou je tomu přesně naopak.

(C): Když se někdo dostane tak daleko od prošlapaných cest konceptu, musí se asi cítit velmi osamělý.

(C): To ano. Don Juan žije ve světě, který vzbuzuje úctu. Běžní lidé zanechal daleko mimo svůj svět. Jednou, když jsem byl ve společnosti dona Juana a dona Genara, uvědomil jsem si

jejich osamělost a smutek nad tím, že za sebou zanechali všech nu tu parádu a všechny vztahy běžné v normální společnosti. Domnívám se, že don Juan proměnil svoji osamělost v umění. Je v nich hodně síly, kterou umí užívat k sebekontrolě, velké schopnost údivu a mnoho osamělosti. To vše však dokáží proměnit v umění. Jejich umění je metaforickým způsobem života. Proto má učení dona Juana takovou dramatickou příchut a je tak ucelené. Svůj život i svůj způsob výuky utváří svým za měrem.

O: Když vás například don Juan vzal do hor na lov, pokoušel se vědomě sehrát něco alegorického?

CC: Ano. Lov jako sport ho vůbec nezajímal a nepotřeboval lo vit ani pro obživu. Za celých těch deset let, co ho znám, za bil, pokud vím, jen čtyři zvířata, a to ještě jen tehdy, když užel, že jejich smrt je pro něho darem, stejně jako bude jeho vlastní smrt darem pro někoho jiného. Jednou jsme chytili do pasti králíka a don Juan došel k názoru, že bych ho měl za bíť, protože se jeho čas naplnil. Byl jsem z toho zoufalý, protože jsem měl pocit, že já sám jsem tím králíkem. Pokoušel jsem se ho osvobodit, ale nemohl jsem otevřít past. Dupal jsem po ní a nešťastnou náhodou jsem mu přitom zlomil vaz. Předtím se mi don Juan snažil vysvětlit, že na sebe vždy musím vzít zodpovědnost za skutečnost, že smím být na tomhle úžasném světě. Sklonil se ke mně a pošeptal mi do ucha: „Říkal jsem ti přece, že tenhle králík už po téhle nádherné pustině poska kovat nebude.“ Vědomě vše naaranžoval tak, aby mne poučil o způsobech bojovníka. Bojovník je člověk, který loví a shromažďuje osobní sílu. Aby to mohl dělat, musí pěstovat trpělivost a vůli a pohybovat se po světě s pevnými záměry. Don Juan využil dramatické situace skutečného lovu, aby mi mohl dát ponaučení, které bylo určeno mému celému tělu.

O: Ve své poslední knize *Cesta do Ixtlanu* obracíte naruby to, co vyplývá z první knihy, totiž že užívání magických rostlin je hlavní metodou, kterou při vaší výuce don Juan používal. Nijaké místo stavíte magické rostliny v systému jeho učení nyní?

(C: Don Juan používal psychotropní rostliny jen ve středním období mého učednictví, a to asi jen proto, že jsem byl příliš hloupý, rafinovaný a nadutý. Držel jsem se svého popisu světa, jako kdyby to byla jediná pravda. Psychotropní rostliny způsobily trhlínu v mém systému klamných zdání. Zničily moji dogmatickou jistotu. Zaplatil jsem za to ale obrovskou cenu. Po rozpuštěné klišu, který držel můj svět pohromadě, jsem měl tak zesláblé tělo, že jsem se musel zotavovat dlouhé měsíce. Trpěl jsem úzkostmi a fungoval jen na velmi nízké úrovni.

O: To bude asi šok pro mnoho vašich obdivovatelů. Někdy jste totiž pokládán za svatého patrona psychedelické revoluce.

(C: Někdy o mně mají opravdu podivné představy. Jednou jsem kráčel na přednášku, kterou jsem měl mít v Long Beach v Kalifornii. Jakýsi mladík mne poznal a upozornil na mne svoji dívku. „Hele, to je Castaneda!“ Nevěřila mu, protože se domnívala, že jsem mytickou postavou. Jeden přítel shromažďuje pověsti, které o mně kolují. Všeobecně se má za to, že mám nohy jako mystici.

O: Nohy jako mystici?

(C: Že chodím bos jako Ježíš a nemám na nohou žádné mozoly. Povídá se o mně také, že jsem v jednom kuse zfetovaný, že jsem spáchal sebevraždu či že jsem zemřel na několik různých místech. Má třída na koleji téměř přišla o rozum, když jsem začal přednášet o fenomenologii, o příslušnosti k nějaké kultuře a když jsem začal zkoumat procesy vnímání a zespolčení. Chtěli po mně, abych jim říkal, že se mají osvobodit, změnit se, zbavit se rozumu. Já však rozumu přikládám velkou důležitost.

O: Tyhle pověsti mohou kvést jen v informačním vakuu. O donu Juanovi jsme se sice něco dozvěděli, ale o Castanedovi pramálo.

(C: To je záměrná součást bojovníkova života. Proklouzávat jako lasička z jednoho světa do druhého, k tomu je třeba být ne-

nápadný. Čím jste známější a identifikovatelnější, tím menší máte volnost. Jakmile si lidé učiní definitivní závěry o tom, kdo jste a jak budete jednat, pak se již nemůžete ani pohnout. Zbavit se své osobní historie byla jedna z prvních věcí, kterou mne don Juan učil. Když vše kolem sebe pomalu zamlžíte, pak nebudete pokládán za nic určitého a zbude vám víc prostoru, abyste se mohl měnit. Proto se bráním magnetofonovým nahrávkám svých přednášek i fotografování.

O: Snad může člověk zůstat sám sebou, aniž by lpěl na osobních datech. Nyní zmenšujete význam psychedelických prožitků spojených s vaším učením. A zdá se, že nikde nedáváte na oddiv ten druh trikú, kterým říkáte „čarodějův provozní kapitál“.

Které prvky učení dona Juana jsou tedy pro vás důležité? Jak vás změnily?

CC: Nejdůležitější a nejužitečnější jsou pro mě myšlenky o bojovníkovi a člověku poznání, který má případnou naději zastavit svět a *zřít*. Ty mi daly vnitřní klid a důvěru v mé schopnosti kontrolovat vlastní život. V době, kdy jsem potkal dona Juana, jsem měl velmi málo osobní síly. Celý můj dosavadní život byl chybný. Pořádně jsem se vzdálil od svého brazilského rodiště. Navenek jsem byl agresivní a nadutý, uvnitř ale nerozhodný a nejistý. Stále jsem pro sebe nacházel nějaké omluvy. Don Juan mne jednou obvinil, že jsem profesionálním dítětem, protože jsem stále plný sebelitosti. Cítil jsem se jako list ve větru. Jako většina intelektuálů jsem stál zády u zdi. Neměl jsem kam jít. Neznal jsem žádný životní styl, který by mi skutečně něco říkal. Domníval jsem se, že mi nezbyvá nic jiného, než se jako většina dospělých přizpůsobit nudnému životu, nebo nalézt nějaké složitější formy zábavy, jako jsou třeba psychodelika, marihuana a sexuální dobrodružství. Tohle všechno ještě zvyšovalo můj zvyk introspekce. Vždy jsem pozoroval své nitro a hovořil k sobě. Jen zřídka kdy jsem zavstávil vnitřní dialog. Don Juan mne naučil dívat se ven a ocenit nádhery světa i shromažďovat osobní sílu. Myslím, že to je základní podmínkou pro prožívání bohatého a různorodého života.

O: Zdá se, že vás don Juan polapil na starý filozofický trik; přidržel vám smrt těsně před očima. Překvapuje mne, jak klasičtý byl přístup dona Juana k celé věci. Zasloučil jsem ozvěnu Platónova názoru, že chce-li filozof získat přístup ke skutečnému světu, musí nejprve zkoumat smrt, i ozvěnu Hegelovy definice člověka jako bytosti směřující k smrti.

CC: Ano, ale přístup dona Juana byl přece jen poněkud odlišný, protože podle čarodějné tradice je smrt neustále fyzicky přítomná a může být pocítěna i spatřena. Jedno z klamných zdání zní v kouzelnictví takto: smrt stojí neustále po tvé levici. Je nestranným soudcem, který říká pravdu a dává přesné rady. Smrt nemusí konečně nijak spěchat. Nedostane-li vás zřít či za týden, dostane vás za padesát let. Jí na tom moc nezáleží. V okamžiku, kdy si konečně uvědomíte, že musíte zemřít, jste povoláni na pravou stranu.

Ale asi jsem tuto myšlenku nepodal dostatečně živě. Klamné zdání „smrti po vaší levici“ není v čarodějství žádnou intelektuální záležitostí. Je to vjem. Máte-li tělo správně naladěno na svět a podíváte-li se doleva, můžete se stát svědkem výjimečné události, stínové přítomnosti smrti.

O: V existenciální tradici diskuse o zodpovědnosti obvykle následují po diskusích o smrti.

CC: Potom je tedy don Juan dobrým existencionalistou. Neexistuje-li žádný způsob, jak se dozvědět, jestli mi ještě zbývá alespoň jedna minuta života, musím žít tak, jako by se jednalo o mé poslední okamžiky. Pro bojovníka je každý čin jeho poslední bitvou. Takže vše musí být činěno ve stavu bezúhonnosti. Nic nesmí zůstat nevyřízené. Tato myšlenka na mne měla osvobozující vliv. Nenechávám si již žádné nedokončené záležitosti, nic na mne nepočká. Teď tady hovořím s vámi a do Los Angeles se třeba již nevrátím. Ale nezáleží na tom, protože jsem se o všechno postaral před odjezdem.

O: Tento svět smrti a rozhodnosti má daleko k psychedelickým

utopím, ve kterých víze nekonečnosti času odstraňuje tragiku volby.

CC: Stojí-li smrt po vaší levici, jste nuceni vytvořit si řadou rozhodnutí svůj vlastní svět. Nejsou žádná malá či velká rozhodnutí, jsou pouze rozhodnutí, která se nedají odkládat. A nezbývá ani čas na nějaké pochybnosti či výčitky. Ztratím-li čas litováním včerejšího rozhodnutí, vyhýbám se tím rozhodnutí, které mám učinit dnes.

O: Jak vás don Juan učil být rozhodným?

CC: Promlouval svými činy k mému tělu. Dříve jsem byl zvyklý nechávat vše neuzavřené a nikdy nic nerozhodovat s konečnou platností. Rozhodování se mi vůbec nelíbilo. Zdálo se mi nespravedlivé, že se citlivý člověk musí rozhodovat. Jednoho dne se mě don Juan zeptal: „Myslíš si, že jsme si oba rovni?“ Byl jsem univerzitní student a intelektuál a on starý Indián, ale blahosklonně jsem připustil: „Ovšemže jsme si rovni!“ Odpověděl: „Já si to nemyslím. Jsem lovec a válečník, ty jsi kuplíř a nohled. Jsem připraven v kterémkoliv okamžiku zavřít svůj život. Tvůj mdlý svět nerozhodnosti a smutku se s mým nedá srovnat.“ Tehdy mne to hodně urazilo, a byl bych býval odešel, kdybychom nebyli uprostřed divočiny. Posadil jsem se tedy na zem a ocitl se v pasti svého ega. Čekal jsem, až don Juan rozhodne, že půjdeme domů. Po mnoha hodinách jsem viděl, že bude-li don Juan muset, zůstane stát na stejném místě celou věčnost. A proč ne? Člověk, který nemá žádné záležitosti nedokončené, je silný. A tu jsem si konečně uvědomil, že tento člověk není ani trochu jako můj otec, který si dával vždy k Novému roku dvacet předsevzetí, aby pak postupně jedno po druhém opouštěl. Rozhodnutí dona Juana byla neodvolatelná, alespoň z jeho strany. Mohla je zrušit jedině jiná rozhodnutí. Šel jsem tedy k němu, dotkl se ho a šli jsme domů. Tento jeho čin měl značné důsledky. Přesvědčil mne, že životní styl bojovníka vede k síle a hojnosti.

O: Důležitý není ani tak obsah rozhodnutí jako samotný akt rozhodnutí.

CC: Právě tohle měl don Juan na mysli svým gestem. Gestem je záměrný čin, který je podstupován pro sílu, jež z aktu rozhodnutí vychází. Nalezne-li například bojovník prokřehlého hada, bude se rozhodně namáhat, aby vymyslel způsob, jak ho dostat domů do tepla, aniž by byl přitom uštknut. Bojovník činí gesta jen pro ně sama. Ale provádí je dokonale.

O: Zdá se mi, že je zde mnoho podobností mezi učením dona Juana a existenciální filozofií. To, co jste řekl o rozhodnutích a gestech, naznačuje, že don Juan, podobně jako Nietzsche nebo Sartre, věří, že rozum je tou základní schopností člověka.

CC: Myslím, že je to pravda. Ale budu mluvit za sebe. To, co chci já a co se mi snad může podařit, je odejmout rozumu kontrolu. Má mysl mne kontrolovala po celý život a raději by mne asi zabila, než by se této kontroly zřekla. V průběhu svého učení jsem najednou začal pocívat silnou depresi. Zaplavila mne vlna strachu a smutku, myšlenek na sebevraždu. Don Juan mne tehdy varoval, že se jedná o jeden z posledních triků rozumu, jak si udržet kontrolu. Řekl, že můj rozum udělá všechno možné proto, aby mé tělo pocítilo, že život nemá žádný smysl. Jakmile však mysl tuto poslední bitvu prohrála, zaujal rozum své správné místo a stal se nástrojem těla.

O: Srdce má své důvody, o kterých rozum nic neví, a právě tak i zbytek těla.

CC: To je přesně ono... Tělo má svou vlastní vůli. Či ještě lépe, vůle je hlasem těla. Proto don Juan vytrvale předkládal své učení v dramatické formě. Můj intelekt by mohl jeho svět čarodějů snadno odbýt jako nesmysl. Mé tělo však bylo jeho světem a životním stylem přitahováno. A jakmile tělo převzalo velení, byla nastolena nová, zdravější vláda.

O: Upoutaly mne ty techniky dona Juana, které se týkají snů,

protože naznačuji možnost, že lze vůli kontrolovat snové představy. Je to, jako kdyby někdo navrhoval zřízení stálé a pevné observatoře v našem vnitřním prostoru. Řekněte mně něco o jeho výcviku ve snění.

CC: Při snění je hlavním trikem udržet snové obrazy po dostatečně dlouhou dobu, abychom si je mohli pečlivě prohlédnout. K získání tohoto typu kontroly je třeba zvolit si předem jednu věc a učit se ji ve snech hledat. Don Juan mi navrhl, abych si jako pevný bod vybral své ruce a přecházel pak od nich k dalším obrazům ze snu a zase se vracel zpět k rukám. Po několika měsících jsem se své ruce naučil najít a zastavit tak sen. Byl jsem touto technikou tak fascinován, že jsem se nemohl dočkat, až půjdu spát.

O: Podobá se zastavení snových obrazů zastavení světa?

CC: Ano, je to podobné. Ale jsou zde i rozdíly. Jakmile jste jednou schopen nalézt ve snu kdykoliv své ruce, poznáte, že se jedná jen o techniku. Ale to, co vás zajímá, je kontrola. Člověk poznání musí shromažďovat osobní sílu. To však samo o sobě k zastavení světa nestačí. Je rovněž nezbytné něčeho se vzdát. Musíte umlčet vnitřní dialog, který probíhá ve vaší mysli, a sám sebe odevzdat vnějšímu světu.

O: Kterou z těchto mnoha technik k zastavení světa, jimž vás naučil don Juan, ještě používáte?

CC: Mým hlavním cílem je nyní snaha zbavit se svých rutin. Vždy jsem jim podléhal. Jedl jsem a spal podle rozvrhu. V roce 1965 jsem své návyky začal měnit. Přišel teď v tichých nočních hodinách a spím či jím tehdy, když potřebuji. Podařilo se mi vzdát se tolika navykých způsobů jednání, že jsem se před krátkým časem začal sám sobě jevit jako nevyzpytatelný, schopný sám sebe překvapit.

O: Vaše kázeň mi připomíná zenový příběh o dvou žácích, kteří se jeden před druhým chvástali svou záračnou mocí. Je-

den z nich prohlásil, že zakladatel sekty, ke které patří, se postaví na jeden břeh řeky a napíše Buddhovo jméno na kus papíru, který drží v ruce jeho pomocník na protějším břehu. Druhý žák odvětil, že takový zárak by na něho nečinil žádný dojem. „Mým zárakem je,“ řekl, „že když jsem hladový, tak se najím, a když mám žízeň, tak se napiji.“

CC: Byl to právě tento prvek účastenství ve světě, který mne udržuje na cestě, již mi ukázal don Juan. Vůbec není třeba svět přesahovat. Vše, co potřebujeme vědět, se, pokud jsme pozorní, nachází přímo před námi. Dostaneme-li se do stavu neobyčejné reality, jako třeba po užití psychotropních rostlin, má to jen ten smysl, abychom z ní vytáhli to, co potřebujeme k tomu, abychom viděli záračný charakter běžné reality. Můj životní styl – stezka, jež má srdce – nespočívá v introspekci či mystické transcendenci, ale v přítomnosti ve světě. Bojovníkovým lovištěm je tento svět.

O: Svět, který jste s donem Juanem vykreslili, je plný kouzelných kojetů, havranů a krásných čarodějnic. Není nesnadné pochopit, proč vás tak upoutal. Ale co svět moderního městského člověka? Co je magického v něm? Kdybychom mohli všichni žít v horách, udrželi bychom zřejmě schopnost údivu naživu. Ale jak to udělat, když žijeme u samého okraje dálnice?

CC: Jednou jsem položil donu Juanovi stejnou otázku. Seděli jsme v kavárně v Yumě a já podotkl, že bych se mohl naučit zastavit svět a vidět, jen kdybych mohl přijít a žít v divočině s ním. Pohlédl z okna na projíždějící auta a řekl: „Tam venku, to je tvůj svět. Nesmíš ho odmítat. Jsi lovec z takového světa.“ Nyní žiji v Los Angeles a zjišťuji, že mohu tento svět využít k tomu, aby mi opatřil vše, co potřebuji. Žít bez souboru rutin v rutinovaném světě je skutečně výzvou. Ale lze to dokázat.

O: Hladina hluku a neustálý tlak davu jsou asi na překážku mlčení a samoty, které jsou nezbytné k zastavení světa.

CC: Vůbec ne. Hluk lze naopak využít. Zvuky dálnice můžete

využít k tomu, abyste se naučil naslouchat venkovnímu světu. Jakmile zastavíme svět, je svět, který jsme zastavili, oním světem, který v sobě udržujeme vnitřním dialogem. Jakmile umíme zastavit vnitřní dialog, skončujete se starým světem. Popis se zhroutí. Tehdy se začne měnit osobnost. Soustředíte-li se na zvuky, zjistíte, jak je pro mozek obtížné kategorizovat všechny zvuky, a za chvíli toho budete muset nechat. Vůbec se to nepodobá zrakovému vnímání, které nás nutí vytvářet kategorie a myšlení. Až se budete umět zbavit vnitřního dialogu, škatulkování a posuzování, uvidíte, jak se uklidníte.

O: Změní se vnitřní svět, ale co bude s tím vnějším? Uskutečneme revoluci individuálního vědomí, ale to se ještě nedotkne společenských struktur, které způsobují naše odcizení. Je ve vašem myšlení také nějaký prostor pro společenské nebo politické reformy?

CC: Pocházím z Latinské Ameriky, kde intelektuálové neustále hovoří o politické a společenské revoluci a kde jsou exploze bomb na denním pořádku. Ale revoluce toho nikdy moc nezměnila. Vyhodit do povětří nějakou budovu není moc obtížné, ale k tomu, aby člověk přestal kouřit, zbavil se úzkosti nebo zastavil vnitřní dialog, klábosení, se musí celý proměnit. V tomto bodě právě začíná skutečná revoluce. Není tomu tak dávno, co jsme byli s donem Juanem v Tucsonu, kde právě probíhala ekologická konference. Někdy člověk tam měl přednášku o ekologii a zlech vietnamské války. Každou chvíli si přitom zapálil. Don Juan mi řekl: „Nedovedu si představit, že ho zajímají těla jiných, když je mu to jeho vlastní docela fuk.“ Nejdřív bychom se měli zabývat sami sebou. Mohu mít své bližní rád jen tehdy, když jsem na vrcholu svých sil, a ne v depresi. Abych se do takového stavu dostal, musím své tělo udržovat v pořádku. Každá revoluce začíná zde, v tomto těle. Mohu svoji kulturu změnit, ale jen z nitra těla, které je bezvadně vyladěno na tento podivuhodný svět. Skutečným úspěchem je pro mě umění být bojovníkem, protože, jak říká don Juan, je to jediná cesta, která harmonizuje hrůzu bytí s nádhernou lidského života.

ROZHOVOR 4.

Březen 1994

O: Čím více se postava Carlose z vašich knih stává světově proslulou, tím více se autor těchto knih, zvaný Castaneda, vzdaluje pohledu veřejnosti. V posledních letech bylo možno uvidět více „zaručených snímků“ Elvise Presleyho než Carlose Castanedy. Legendy o vás vyprávějí, že jste nejméně třikrát spáchal sebevraždu; téměř neustále o vás koluje pověst, že jste zemřel před dvaceti lety při havárii mexického autobusu. Snažil jsem se najít nějakou vámi autorizovanou fotku nebo nahrávku – všechno marně. Jak si tedy mohu být jist, že jste skutečně Castaneda, a nikoliv nějaký představitel Carlose z Las Vegas? Mohu od vás dostat nějaká životopisná data?

CC: V žádném případě. Můj agent se za mě zaručil. To je jeho práce. Ale vy máte možnost mi klást otázky, svítit mi do očí a držet mě tu celou noc – jako ve starých filmech.

O: Jste známý tím, že o vás nikdo nic neví. Proč jste se rozhodl nyní promluvit, když jste předtím mnoho let odmítal jakýkoliv rozhovor?

CC: Protože jsem dorazil na konec cesty, kterou jsem začal kdysi dávno, před více než třiceti roky. Tehdy jsem byl mladý antropolog, který odjel na Jihozápad USA sbírat informace v terénu o léčivých rostlinách užívaných tamními Indiány. Zamýšlel jsem napsat článek, abych mohl dokončit školu a stal se profesionálem na poli antropologie. Neměl jsem ani nejmenší potuchy, že narazím na tak zvláštního člověka, jako byl don Juan.

O: Jak přesně k vašemu setkání došlo?

CC: Čekal jsem na autobus na zastávce Greyhoundu v arizonském Nogales. Rozprávěl jsem s jedním antropologem, který tam byl

mým průvodcem a pomocníkem. Můj kolega se předklonil a ukázal na bělovlasého Indiána, který šel čekárnou. „Pss... táhle, ať si nevšimne, že se na něj díváš,“ řekl a dodal, že ten Indián je znalec peyotlu a léčivých rostlin. To bylo všechno, co jsem potřeboval slyšet. Snažil jsem se vypadat co nejlépe a nezbale jsem přistoupil k tomu muži, který byl znám jako don Juan. Začal jsem mu vykládat, že jsem autorita přes peyotl a že by pro něj mohlo být přínosné, kdyby se mnou poobědval a promluvil si... nebo něco tak nesnesitelně arrogantního.

O: Takže stará finta s obědem... Ale ve skutečnosti jste žádná autorita nebyl, pravda...?

CC: O peyotlu jsem nevěděl takřka nic. Ale tam jsem dělal ramaena, chlubil jsem se svými vědomostmi, snažil jsem se na něj zapůsobit. Vzpomínám si, že se na mě díval a občas přikývl, ale neřekl ani slovo. Moje předstírání mě rychle přešlo. Na konec jsem zůstal míčky stát jako solný sloup. Tak jsem tam zaraženě stál, dokud don Juan neuvíděl svůj autobus. Lehkým mávnutím ruky se se mnou rozloučil. Cítil jsem se jako arrogantní blbec... tak to skončilo.

O: Ale také začalo.

CC: Ano, tak to všechno začalo. Dozvěděl jsem se, že don Juan je známý jako brujo, což v češtině znamená šaman, léčitel, čaroděj. Mým úkolem se stalo objevit, kde žije. V takových věcech jsem byl velmi dobrý. Zjistil jsem to a jednoho dne jsem ho navštívil. Oblíbil jsem si jeden druhého a stali se přáteli.

O: Cítil jste se jako trouba v přítomnosti toho muže, ale přesto jste ho dychtivě vyhledával?

CC: Pohled, který na mě don Juan vrhl na zastávce autobusu, byl výjimečný. Nikdy předtím jsem se s ničím takovým nesešel. V jeho očích bylo něco pozoruhodného, něco, co zářilo svým vlastním světlem. Jsme – i když si to nechceme přiznat – pou

hyými opicemi, antropoidy. To je naše prvotní poznání, které si neseme, které je spojené se dva miliony let starou osobou u samého kořene našich mozků. Děláme, co můžeme, abychom to potlačili, a jsme z toho obsedantní a celí churaví. Don Juan mě uchopil svým pohledem právě za tuto moji archaickou rovinu, navzdory mé mrzutosti a podráždění, pramenících z toho, že prokoukl moje vychloubání se na autobusovém nádraží.

O: Nakonec se však stal vašim rádcem a vy jeho učedníkem. Jak k tomu došlo?

CC: Trvalo rok, než mi začal důvěřovat. Mezitím jsme se již poznali celkem dobře, když tu jednoho dne se ke mně don Juan obrátil a řekl, že má určité poznání, které se naučil od svého nejmenovaného dobroděje, který ho provedl určitým druhem tréninku. Slovo „poznání“ používal mnohem častěji než slovo „čarodějství“, ale pro něj to bylo to stejné. Don Juan mi řekl, že si mě vybral, abych mu sloužil jako jeho učedník, ale že musím být připraven na dlouhou a obtížnou cestu. Neměl jsem ani tušení, jak překvapivě podivuhodná ta cesta bude.

O: Ve vašich knihách je neustále přítomna jedna věc – váš boj o porozumění „oddělené skutečnosti“, kde jsou komáři vysokí třicet metrů, kde se lidské hlavy proměňují v havrany, kde jeden a tentýž list padá ze stromu čtyřikrát, kde čarodějové začínají vaše auto tak, že zmizí před očima za bílého dne. Dobrý kabaretní hypnotizér může dokázat ohromné kousky. Je možné, že don Juan prováděl něco takového? Dělal vám takové kousky?

CC: Je to možné. To, co mě učil, bylo, že tento svět je mnohem více, než obvyklej připouštíme – že naše normální očekávání ní skutečnosti jsou vytvořena společenským konsensem, který sám o sobě je trikem. Byli jsme naučeni vidět a rozumět světu skrze proces zapojování se do společnosti tak, že když funguje správně, přesvědčuje nás, že interpretace, na kterých se shodneme, určují hranice reálného světa. Don Juan přerušil

tento proces v mém životě tak, že mi ukázal, že máme schopnost vstoupit do dalších světů, které jsou trvalé a nezávislé na našem vědomí, které je velmi podmiňováno různými vlivy. Čarodějství znamená přeogramování našich schopností vnímat různé dimenze jako reálné, jedinečné, absolutní, které mají schopnost nás plně pohltnout jako náš takzvaný všední svět.

O: Don Juan se vždycky snažil, abyste vložil svoje vysvětlení skutečnosti a chápání toho, co je možné, do uvozovek, abyste nakonec byl schopen poznat, že se jedná jen o vaše individuální názory. Současní filozofové by to nazvali „dekonstrukcí“ reality.

CC: Don Juan měl tělesné porozumění tomu, jakým způsobem funguje řeč jako systém sám o sobě – jako metoda vytváření obrazů skutečnosti, o které se mylně domníváme, že nám odhalí „pravdivou“ podstatu věcí. Jeho učení bylo jako bušení holí do mé natvrdlé hlavy, dokud jsem neprozřel, že můj drahocenný pohled na svět je vlastně konstrukcí vytvořenou ze všech druhů ustálených interpretací, kterými jsem bránil sám sebe před čistým nádherným vnímáním.

O: V tom zaznívá protimluv. Na jedné straně vás don Juan zbavil vlivů společnosti, když vás naučil vidět svět bez apriorních konceptů. Na druhé straně vás pak dostal pod nové vlivy jiného společenství, když vám představil nové soubory významů a smyslů, které vyplynuly z toho, že vám dal odlišnou interpretaci, nový – i když magický – pohled na realitu.

CC: Přesně o tomto jsem se s donem Juanem neustále dohadoval. On říkal, že mě ve skutečnosti odpoutal od konceptů, já jsem říkal, že mě pouze připoutal k jiným. Tím, že mě učil čarodějství, mi poskytl nové brýle, nový jazyk, nový způsob nahlížení na bytí ve světě. Byl jsem polapen mezi mou původní jistotou o světě a mezi novým popisem – čarodějstvím a byl jsem nucen držet to staré a to nové pospolu. Cítil jsem se zcela ucpán a zaseknutý, jako auto s nefungující převodov

kou. Don Juan tím byl potěšen. Říkal, že to znamená, že prokluzuji mezi dvěma popisy reality – mezi mým starým a novým pohledem. Nakonec jsem uviděl, že všechny moje předcházející předpoklady se zakládaly na vidění světa jakožto něčeho, s čím jsem skrz na skrz obeznámen. V ten den, kdy jsem potkal dona Juana na autobusové zastávce, jsem byl ideální akademik, triumfálně odcizený, odříkávající nazpaměť hlášky o mé neexistujícím odbornosti v problematice psychotropních rostlin.

O: Ironií je, že to byl don Juan, který vám představil „Mescalita“ – božstvo peyothu se zelenou kůží.

CC: Don Juan mě vedl k užívání psychotropních rostlin pouze v prostředním období mého učednictví, protože jsem byl příliš hloupý a namyšlený, což jsem samozřejmě pokládal za důkaz intelektuálního koumactví. Držel jsem se svého konvenčního popisu světa s neuvěřitelnou zarputilostí a byl jsem přesvědčen, že je to ta jediná pravda. Peyotl posloužil k umocnění jmených protimluvů v rámci mých interpretačních iluzí a tím mi pomohl dostat se skrz typický západní postoj k pohledu na vnější svět a můj neustálý vnitřní dialog o něm. Ale za tyto psychotropní lekce jsem zaplatil fyzickým a emocionálním vyčerpaním. Trvalo mi to celé měsíce, než jsem byl opět ve své kůži.

O: Kdybyste si to mohl projít znovu, řekl byste prostě „ne“?

CC: Moje cesta byla prostě moje cesta. Don Juan neustále říkal: „Udělej gesto.“ Gesto není nic jiného, než plně vědomý akt věnovaný síle, která vychází z učiněného rozhodnutí. Konec konců hodnota vstoupení do neobvyklých stavů, jako jsou intoxikace vyvolané peyotlem nebo jinými psychotropními rostlinami, spočívá v přesném určení toho, co potřebujete, abyste přijali úžasný charakter obyčejné skutečnosti. Víte, stezka, která má srdce, není cesta ustavičné introspekce nebo mystického letu, ale způsob okouzlení radostmi a bolestmi světa. Tento svět, se kterým je každý z nás tak úzce spjat na

molekulárních úrovních ke všem jiným nádherným a dynamičným manifestacím bytí – tento svět je skutečným lovištěm bojovníka.

O: Váš přítel don Juan vás učil o tom, co je, jak poznat to, co je, a jak žít ve shodě s tím, co je – učil vás ontologii, noetiku a etice. Což mnohé čtenáře nabádá, aby řekli: Don Juan je příliš dobrý, než aby byl pravdivý. Castaneda si ho vymyslel jako alegorický nástroj pro moudré pokyny.

CC: Názor, že bych si mohl vymyslet postavu, jako je don Juan, je absurdní. Jsem produktem evropské intelektuální tradice, se kterou nemá don Juan nic společného. Fakt je jiný, jsem reporter. Moje knihy jsou vyprávěním o neobyčejném jevu, který mě přiměl, abych vykonal zásadní změny ve svém životě, abych tomuto jevu mohl čelit pomocí jeho vlastních termínů.

O: Někteří z vašich kritiků se pořádně rozohní, když vám vyotají, že Juan Matus občas mluví spíš jako chlapek z Oxfordu než don Indian. Pak je tady ještě fakt, že don Juan hodně cestoval a osvojil si svoje poznání i z jiných zdrojů než z yaquijských.

CC: Dovolte mi jedno doznání: velice mě těší myšlenka, že don Juan nemusí být právě tím „nejlepším“ donem Juanem. A pravděpodobně je pravdou, že já nejsem tím nejlepším Carlosem Castanedou. Před mnoha lety jsem náhodou na jedné párty v Sausalitu natrefil na dokonalého Castanedu. Tam uprostřed patia, stál ten nejhezčí muž. Byl blondatý, vysoký, modrooký, nádherný a bosý. Bylo to na začátku sedmdesátých let. Podepisoval knihy a majitel domu mi řekl: „Možná by se rád seznámil s Carlosem Castanedou.“ Byl to imponantní Castaneda s imponantním houfem krásných dívek kolem sebe. Řekl jsem mu: „Velice mě těší, že vás potkávám, pane Castanedo.“ On odpověděl: „Doktore Castanedo.“ Myslím, že dělал svoji práci velmi dobře. Reprezentoval dobrý styl, jak byl Castanedou, tím ideálním Castanedou, se všemi výhodami

kteří z té role plynou. Čas však uplynul a já jsem stále ten Castaneda, který jsem. Moc se nehodím na to, abych hrál hollywoodskou verzi. A stejně tak don Juan.

O: Když mluvíme o doznáních: uvažoval jste někdy o tom, že byste poněkud zmírnil zvláštnost vašeho učitele a prezentoval ho jako konvenčnější postavu a tím z něho udělal lepší nástroj pro předávání jeho učení?

CC: O takovém přístupu jsem nikdy neuvažoval. Zjemňovat ostré hrany ve prospěch lživějšího děje je luxus romanopisců. Psaní i nepsaný zákon vědy, který zní „Bud objektivní“, mi zdaleka není neznámý. Občas don Juan mluvil potrhlym slangem, používal výrazy jako třeba: „No té péro!“ nebo „Měj všech pět pohromadě!“ Při jiných příležitostech předváděl vynikající znalost španělštiny, která mi umožnila dostat detailní vysvětlení zapletlých významů systému jeho nauky a logiky, na které je postavena. Vědomě pozměňovat dona Juana v knihách tak, aby se jevil stále stejný, a uspokojit tak určitou část čtenářů, by do mého díla přineslo prvek „subjektivní“ – démona, který dle mých nejlepších kritiků nemá v etnografické literatuře co dělat.

O: Skeptici vás vyzývali, abyste jednou provždy toho démona vypudil tím, že byste poskytl k veřejnému zkoumání své zápisky z terénu, které jste si pořizoval během vašich setkání s donem Juanem. Neotupil byl tento čin pochyby, týkající se toho, zda je vaše dílo skutečnou etnografickou reportáží, nebo pouze umnou fikcí?

CC: Či pochyby?

O: Vašich kolegů antropologů...

CC: V určité době nebyla žádost vidět moje zápisky z terénu zatížena žádnými skrytými ideologickými pohnutkami. Po publikaci *Učení dona Juana* jsem obdržel uctivý dopis od Gorda Wassona, zakladatele vědy o etnomykologii – což je

studium lidského používání hub. Gordon a Valentina Wassonovi objevili existenci dosud aktivního šamanského houbového kultu v horách poblíž Oaxacy v Mexiku. Doktor Wasson mě požádal, abych objasnil určité aspekty o Juanově užívání psychotropních hub. Ochoťně jsem mu zaslal několik stránek svých zápisků z terénu, které se vztahovaly k tomuto tématu, a dvakrát jsem se s ním setkal. V důsledku toho se pal o mně zmiňoval jako o „pocitivém a seriózním mladém muži“ nebo něco v tom smyslu.

Dokonce i přesto nějací kritici dál tvrdili, že všechny zápisníky z terénu pořízené Castanedou musí být chápány jako pu dělky, vytvořené až zpětně. Díky tomu jsem si uvědomil, že neexistuje způsob, kterým bych mohl uspokojit ty lidi, jejichž myslí postrádají určitou otevřenost, i kdybych jim předložil jakýkoliv dokument. Vlastně bylo velmi osvobozující zanechat veřejných iniciativ – což mi vždy bylo proti srsti – a vrátit se za donem Juanem k práci v terénu.

O: Zajisté je vám známo i tvrzení, že jste svým dílem napomohli k trivializaci indiánské duchovní tradice. Argumenty znějí asi takto: houfy opovržlivých rádoby Indiánů, napodobitelů ženoucích se pouze za ziskem a samozvaných šamanů čtou vaše knihy a nacházejí v nich inspiraci. Čím se obhájíte?

CC: Nedal jsem si za cíl napsat vyčerpávající dílo o indiánské spiritualitě, takže soudit mé dílo z tohoto pohledu je chyba úsudku. Moje knihy jsou kronikou specifických zkušeností a postřehů, které mají určitý kontext. Vše jsem zachytil nejlepší, jak jsem uměl. Ale opravdu se cítím být vinen za vědomé páchání úmyslných etnografických činů, které nejsou ničím jiným než překládáním kulturních zkušeností do psané podoby. Etnografie je vždy psané dílo. A to je to, co dělám já. Co se stane, když se vyřčená slova promění v psaná slova, psaná slova se stanou publikovanými slovy, publikovaná slova jsou pozřena skrze akt čtení, který vykonává osoba, která nezná autora? Domluvme se, že to budeme nazývat souhrnem. Jsem nanejvýš šťastný, že mám širokou a různorodou obec

čtenářů takřka po celém světě. Podmínka vstupu je všude stejná – gramotnost. Mimo to jsem zodpovědný za ctinosti a neřesti mých anonymních čtenářů, stejně tak jako je zodpovědný každý jiný autor z kterékoliv doby a místa na světě. Hlavní věc je, že si stojím za svým dílem.

O: Co si don Juan myslel o vaší světové proslulosti?

CC: „Nada.“ Nic. S určitostí jsem se to dozvěděl tehdy, když jsem mu podal jeden výtisk *Učení dona Juana* a řekl: „To je o vás, done Juane.“ Zrakem přelétl knihu nahoru dolů, zepředu zezadu, zalistoval stránkami jako balíčkem karet a pak mi ji podal zpět. Byl jsem z toho celý schlíplý a řekl jsem mu, že si přeji, aby ji přijal jako dar. Don Juan odpověděl, že bude lepší, když ji nepřijímá. „Protože ty víš, co my v Mexiku děláme s papírem,“ řekl a pak dodal: „Řekni svému nakladateli, aby tvoji příští knihu vytiskl na jemnějším papíře.“

O: Dřív jste se zmínil, že don Juan záměrně dělal vaše učení dramatickým. Vaše knihy to potvrzují. Mnoho antropologických děl působí dojemem, že usilují o nezáživnost, jako by banalita byla známkou pravdivosti.

CC: Abych udělal z ohromujících dobrodružství s donem Juanem něco nudného, musel bych lhát. Trvalo mi to roky, než jsem ocenil fakt, že don Juan je mistr v užívání frustrací, odbočování od tématu a letmých poodhacení jako metod výuky. Strategicky mi podával útržky odhalené a mlžení v těch nejpodivnějších kombinacích. Jeho stylem bylo tvrdit, že obvyčejná realita není oddělena od té neobvyčejné, nýbrž že jsou obsaženy jedna v druhé – a pak druhý den si protřečil a trval na tom, že hranice mezi oběma realitami musí být respektována za každou cenu. Zeptal jsem se ho, proč to tak musí být, a on mi odpověděl: „Protože nic není pro tebe důležitější než to, aby tvůj osobní svět zůstal nedotčený.“

Měl pravdu. To byla ta nejvyšší priorita v prvním období mého učednictví. Nakonec jsem uviděl – užel jsem – že stezka srdce vyžaduje úplné gesto, stupeň opuštění sebe sama, kte-

ry může být až děsivý. Pouze pak je možné dosáhnout skutečné proměny.

Také jsem si uvědomil hranice, za kterými učení dona Juana nemá a nemělo by být odmítáno jako „pouhá alegorie“, jak to činí někteří specialisté, jejichž posvátnou misí je posílit omezení, které kultura a tradice nakládají na vnímání.

O: Tím se blížíme k otázce, kdo má právo definovat „správnost“ kulturního popisu. V těchto dnech někteří kritici Margaret Meadové prohlašují, že se mylí, co se týče její práce o ostrovu Samoa. Ale proč neřící, poněkud méně dogmaticky, že její dílo představuje neúplný obraz založený na jedinečném setkání s exotickou kulturou. Je zřejmé, že její odhalení jsou ovlivněna zájmy její doby a také jejími vlastními sklony. Kdo má tu autoritu, aby odděloval umění od vědy?

CC: Předpoklad, že umění, magie a věda nemohou existovat v tom stejném čase na tomtéž místě, je zastaralý pozůstatek aristotelovských filozofických kategorií. V jednadvacátém století se musíme posunout za tento druh nostalgie ve společenských vědách. Dokonce i pojem etnografie je příliš jednoduší, protože to implikuje, že psaní o jiných kulturách je činnost specifická pro antropologii, zatímco ve skutečnosti etnografie prochází napříč různými disciplínami a žánry. A navíc ani etnograf není jednoduší – musí být mnohovrstevný a mít zpětnou vazbu, stejně jako kulturní fenomén, který je sledován jako „rozdílů“.

O: Takže pozorovatel, pozorovaný jev a proces pozorování tvoří neoddělitelný celek. Z této perspektivy není realita, kterou pouze přijímáme, nýbrž realita je aktivně uchopována a líčena rozdílným způsobem různými pozorovateli, kteří mají rozdílné pohledy.

CC: Přesně tak. Čarodějství přichází s tím, co je akt pospojování určitých specializovaných teoretických a praktických prvků o podstatě vnímání do vytváření vesmíru kolem nás. Trvalo mi dlouhou dobu, než jsem si intuitivně uvědomil, že

existují tři Castanedové. Jeden, který pozoroval dona Juana – muž a učitel. Další byl aktivní objekt výcviku dona Juana – žák. A ještě jeden muž, který byl kronikářem celého dobrodružství. „Tři“ je metafora k popisu pocitu nekonečné se měnících hranic. Stejně tak don Juan neustále měnil pozice. Společně jsme prošli puklinou mezi přirozeným světem každodenního života a neviděným světem, který don Juan nazýval „druhou pozorností“, tomuto pojmenování dával přednost před slovem „nadpřirozený svět“.

O: To, co právě popisujete, není právě to, co by přicházelo na mysl většině antropologů, když přemýšlejí o tématu své práce.

CC: Tím jsem si jistý. Nedávno se mě někdo zeptal: „Co si myslíte hlavní proud v antropologii o Carlosi Castanedovi?“ Nedo mnívám se, že by většina z nich na mě vůbec pomyslela. Patř z nich může být trochu rozladěných, ale jsou si jisti, že to, co dělám, není vědecké, tak se s tím neobtěžují. Pro většinu z nich „antropologické možnosti“ znamenají výlet do exotických zemí, příjezd do hotelu a popíjení drinků, zatímco k vám chodí spousta domorodých lidí, kteří vám vyprávějí o své kultuře. Říkají vám všechny druhy věcí a vy zapíšíte různá synonyma pro matku a otce. Dáte si ještě pár drinků a jedete domů, kde to vložíte do počítače a uděláte tabulku vzájemných vztahů a rozdílů. To je pro ně vědecká antropologie. Pro mě by to bylo peklo.

O: Jak vlastně píšete?

CC: Moje rozhovory s donem Juanem během mého učednictví byly pořizovány hlavně ve španělštině. Ze začátku jsem se snažil přesvědčit dona Juana, aby mě nechal používat mobilní telefon, ale on říkal, že spoléhat na něco mechanického z nás dělá více a více neschopné bytosti. „Okleštuje to tvoji magii,“ řekl, „raději se uč celým svým tělem, takže si budeš vše vybavovat pomocí celého těla.“ Neměl jsem ani potuchy, co tím myslí. V důsledku toho jsem začal shromažďovat objemné poznámky o tom, co on řekl. Měl z mé přičinlivosti legraci

Své knihy jsem vysnil. Vzal jsem svoje zápisky – obyčejně, ale ne vždy – odpoledne, přečetl jsem si je a přeložil do angličtiny. Večer jsem spal a snil to, co jsem chtěl napsat. Když jsem se probudil, psal jsem v klidných nočních hodinách, zachycoval jsem to, co se mi souvisle samo uspořádalo v hlavě.

O: Přepisoval jste něco?

CC: Ne, to nedělám. Normální psaní je pro mě dost suché a pracné. Snění je lepší. Hodně z mého výcviku u dona Juana se skládalo z přepracování mého vnímání tak, abych byl schopen podržet si snové obrazy tak dlouho, abych si je mohl pečlivě prohlédnout. Don Juan měl pravdu s tím magnetofonem – a když se na to dívám zpětně, i s těmi zápisníky. Byly mojí berličkou a už je víc nepotřebuji. Ke konci mého času s donem Juanem jsem se naučil naslouchat a pozorovat a cítit a vybalovat si všemi buňkami mého těla.

O: Dříve jste se zmínil o dosažení konce cesty a nyní mluvíte o konci vašeho času s donem Juanem. Kde je don Juan nyní?

CC: Je pryč. Zmizel.

O: Nechal nějakou stopu?

O: Don Juan mi řekl, že se chystá vyplnit sen čarodějů – opustit tento svět a vstoupit do „nepředstavitelných dimenzí“. Přemístit svůj slučovací bod z jeho upevnění v konvenčním lidském světě. Mohli bychom to nazvat vzplanutím z nitra. Je to alternativa ke smrti. Buď vás pochovají metr hluboko pod záhon kytíček, nebo vzplanete. Don Juan si vybral vzplanutí.

O: Tuším, že toto je jeden způsob smazání osobní historie. Pak je tato konverzace Juanovým úmrtním oznámením?

CC: Došel ke svému konci s plným vědomím. Záměrně. Chtěl dál expandovat, spojit své fyzické tělo se svým energetickým tě-

lem. Jeho dobrodružství bylo tam, kde se malá osobní tuň spojí s obrovským oceánem. Nazýval to „konečnou cestou“. Taková rozlehlost je pro moji mysl nepochopitelná, takže se mohu pouze vzdát vysvětlení. Zjistil jsem, že vysvětlující poučky vás ochrání před strachem z neznáma, ale já dávám přednost neznámu.

O: Cestoval jste daleko a hodně. Řekněte mi přímo: „Je realita, v zásadě vzato, bezpečným místem?“

CC: Jednou jsem se zeptal dona Juana na něco velmi podobného. Byli jsme sami v poušti. Byla noc, svítily miliony hvězd. Upřímně a přátelsky se zasmál. Pak řekl: „Zajisté, vesmír je dobrácky. Možná, že tě zničí, ale během toho procesu tě bude učit něco, co má cenu vědět.“

O: Co bude dál s Carlosem Castanedou?

CC: Dám vám vědět. Příště.

O: Bude nějaké příště?

CC: Vždycky je nějaké příště.

ROZHOVOR 5.

Duben 1995

O: Zatímco počet vašich knih svědčí o vaší středosti ke čtenářům, vy sám jste dobře znám svoji určitou „nedostupností“. Nyní vydáváte videokazetu s „energetickými pohyby“ nazývanými Tensegrita. Tento počin patrně nemá obdobu. Můžete nám říci důvod, proč ta náhlá „dostupnost“?

CC: V určité době náš učitel, don Juan Matus, doporučil svým čtyřem žákům – Taishe Abelarové, Florindě Donnerové, Carol Tiggsově a mně, abychom se řídili vzorcem chování, který on praktikoval ve svém životě: byl to model nedostupnosti. Věci se ale změnily, a proto již dál nejsme vázáni k tomu, abychom se řídili jeho pokyny. Nicméně naše současná dostupnost není naším výmyslem, nýbrž je to výsledek přísného držení se konceptu, který nás on učil: přízpůsobivosti, což je základní vlastnost světa. Jinými slovy, nic ve světě čaroděje není trvalé. Vždyť ani ve světě každodenního života není nic trvalé, ale lidé jsou odhodláni ignorovat tento fakt a skrývají se za prázdné myšlenkové pojmy.

O: Můžete vysvětlit, co míváte těmi prázdnými myšlenkovými pojmy?

CC: Čarodějové věří, že jsme vychováni k tomu, abychom své skutečné potřeby ukrývali za prázdné ochranné slupky, placebo, která v podstatě nemají žádný význam. Například naše starosti ohledně prezentace a obrany našeho já v každodenním životě jsou jednou z těchto prázdných slupek. Čarodějové to považují za placebo, protože se to vůbec neshoduje s našimi skutečnými potřebami, které jsou nejlépe obsaženy v těch základních otázkách, jako je otázka o podstatě vědomí, otázka o smyslu našeho života, otázka nevyhnutelnosti naší smrti. Don Juan nás učil způsob, jak se zaměřit na tyto otázky; nazýval to „cestou bojovníka“. V celém svém díle jsem se nepokoušel

šel o nic jiného, než žít ve shodě s tou nejzávažnější odpovědností – popsat cestu bojovníka. Všichni učedníci dona Juna jsou hluboce zaujati tím stejným úkolem. Poněvadž věříme, že nám zbývá pouze málo času, všichni jsme se shodli, že teď přišel ten okamžik pro nás všechny, abychom přijali odpovědnost za veřejné předvedení cesty bojovníka. Video, které vydávám, je jedním z pokusů, směřujících za tímto cílem.

O: Pohyby ukazované na videokazetě vás naučil don Juan Matus. Zkoumají dualismus mezi já a energetickým tělem. Co je energetické tělo?

CC: Pohyby předvedené na videu nás skutečně učil don Juan Matus, ale i další členové jeho družiny. Tyto pohyby, které nazývají „magickými gesty“, jsou součástí jejich čarodějného odkazu. Tyto pohyby jsou energetickými manévry vytvořenými tak, aby izolovaly a pozvedly na vyšší úroveň to, co čarodějové nazývají „energetickým tělem“, nebo-li shlukem energetických polí, který považovali za protipól fyzického těla.

O: Řekl jste, že ženy a muži, kteří žili v dávném Mexiku, si přáli nashromáždit dostatek energie, aby rozšířili nebo pozvedli svoje vědomí. Pohyby předvedené na videokazetě s Tensegritou byly praktikovány za účelem dosažení tohoto cíle. Jak byly tyto pohyby vymyšleny?

CC: Čarodějové a čarodějky, kteří žili v dávných dobách v Mexiku, praktikovali tyto série pohybů, aby nashromážдили energii ve svých tělech tak, aby s ní mohli manipulovat. Tyto pohyby ve skutečnosti nevymysleli, ty pohyby byly objeveny skrze praktiku snění. Snění je pro čaroděje umění o transformování obyčejných normálních snů do vhodných prostředků sloužících k pozvednutí jejich vnímání. Bylo nám podáno vysvětlení, že ve snění byli tito čarodějové a čarodějky také schopni objevit specifické pohyby, které jim umožňovaly dostat se během hodin bdění do těch stejných úrovní optimální tělesné harmonie. Přesvědčení těchto čarodějů, které se zakládalo na pozorování během jejich praxe snění, bylo, že vědomí

je záte soustředěná v určitém bodě na našem energetickém těle, v bodě, který je viditelný, když je člověk vnímán jako pole energie. Čím větší množství energie může fyzické tělo schraňovat a manipulovat, tím intenzivnější je záť vědomí.

O: Osoby, které předvádějí pohyby na videokazetě, jsou nazývány „Chacmoolové“. Kdo jsou? Jaký je jejich význam?

CC: Ty tři osoby představené na videokazetě jsou Kylie Lundahlová, Reni Murezová a Nyei Murezová. Ty tři již s námi pracují mnoho let. Kylie Lundahlová a Nyei Murezová jsou ochránčyné Florindy Donnerové. Reni Murezová je ochránčyné Carol Tiggsové. Don Juan nám vysvětlil, že ty obrovské, tyčící se postavy, které je možno najít v blízkosti mexických pyramid, jsou nazývány „chacmoolové“, což je jistý druh strážců a ochránčů. Řekl, že ten pohled prázdnoty číšící z jejich očí a tváří je způsoben tím faktem, že se jedná o snové strážce, strážící snivce a místa snění. Ve shodě s tradicí dona Juana nazýváme Kylie Lundahlovou, Reni Murezovou a Nyei Murezovou Chacmoolové, protože jejich vnitřně dané energetické seskupení jejich bytostí jim umožňuje mít soustředěný záměr, skutečnou divokost a opovážlivost, které z nich dělají ideální strážce čehokoliv, co si vyberou jako objekt svého strážení, ať už je to osoba, idea, způsob života nebo prostě cokoliv. V případě našeho videa tyto tři ochránčyné předvádějí techniky Tensegrity, protože jsou nejlépe kvalifikovány pro tento úkol. Dokončily obrovský úkol zkompileovat čtyři individuální proudy magických pohybů, které don Juan a jeho družina naučili nás, jeho čtyři učedníky. Dalším důvodem je i to, že skrze svou Tensegritu jsou schopny přeměnit plán běžné vrtošivých učedníků do umění disciplinovaných bojovníků, kteří nepodléhají nutkáním mysli.

O: Říkáte, že don Juan měl pouze čtyři učedníky: Taishu Abelarovou, Florindu Donnerovou, Carol Tiggsovou a vás. Co se stalo s těmi dalšími učedníky, které zmiňujete ve svých knihách?

CC: Ti už s námi nejsou. Připojili se k donu Juanovi. Ve smyslu energetického uspořádání byli od nás naprosto rozdílní a kvůli tomuto faktu nebyli schopni následovat mé vedení. Nebylo to proto, že by nechtěli, bylo to spíš kvůli tomu, že jim moje konání a cíle nedávaly žádný smysl. Žádní jiní učedníci ve světě dona Juana už neexistovali. Někteří lidé tvrdí, že byli učedníky dona Juana nebo mě, což je však absurdní. Třicet let jsme byli naprosto nedostupní. Prohlášení, že nás někdo znal nebo s námi pracoval, jsou naprostým podvrhem. Obávám se, že lidé, kteří něco takového tvrdí, to dělají z čirého šílenství, nebo, což je ještě horší, opovrženímhodné potřeby přitáhnout pozornost.

O: O pohybech Tensegrity také tvrdíte, že umožňují stav pohody. Člověk se „cítí lépe“, když je praktikuje?

CC: Don Juan říkal, že ten, kdo magické pohyby praktikuje, se nejenom cítí lépe, ale stává se i lepší lidskou bytostí. Důvod pro takové tvrzení je velmi prostý: narůst energie vytváří klid, výkonnost a cílevědomost. Don Juan říkal, že kolektivní polbláznění dneška je náš totální nedostatek smyslu a záměru. Donekonečna nám opakoval, že bez dostatečného množství energie neexistuje způsob dokonce ani pro formulování nějakého druhu skutečného smyslu v našich životech. Magické pohyby, tím, že nám pomáhají nashromážďovat energii, nám skutečně přispívají k tomu, abychom uchopovali ideu smyslu v našich myšlenkách a jednání.

O: Proč jste pojmenovali tyto pohyby „Tensegrita“? Co to znamená?

CC: Jak už jsem uvedl dříve, díky úsilí těch tří Chacmoolů, které zkompileovaly všechny magické pohyby, jsme skončili u rozsáhlého systému tělesných cvičení. Poté jsme my všichni pracovali mnoho let na tom, abychom tento systém proměnili do funkčního a opravdového celku. Tento celek jsme nazvali „Tensegrita“, což je termín z architektury, který znamená: „vlastnost skeletových staveb, které využívají prvky stálého

napjetí a prvky přerušované komprese takovým způsobem, že každý prvek je schopen fungovat s maximální efektivitou a hospodárností". Souhlas mezi námi byl jednohlasný: takový pojem nejlépe vystihuje podstatu tohoto systému pohybů jeho jádro spočívá napřed v napínání a uvolňování vybraných částí těla, což postupně vede k napínání a uvolňování celého těla. Naším přáním je dosáhnout efektivnosti těch čarodějů a čarodějek z dávných dob, kteří objevili a praktikovali magické pohyby.

Kvůli tomuto účelu nás sám don Juan nabádal, abychom se dobře obeznámili s praxí orientálních bojových umění. Bez pohyby byl inspirován jednou členkou své družiny: Clarou Boehmovou, učitelkou Taishi Abelarové, která studovala bojové umění v Číně. Clarina idea byla, že objevení magických pohybů působí neblahou obsesí, která se týká jejich dokonaleho provádění. Říkala, že aby se člověk s touto obsesí mohl vyrovnat, potřebuje preciznost a vnitřní sílu získanou z praxe orientálních bojových umění, které byly její zálibou a cestou. Každý z učedníků dona Juana se v určitém době věnoval studiu bojových umění. Díky tomu již byla obsese z pohybu Tensegrity utlumena něčím, co mohlo vést tělo k rozvoji maximální preciznosti a vnitřní síly.

O: Na videu se vyhýbáte slovům „magie“ nebo „čarodějství“, když se zmiňujete o mistrovství těch žen a mužů a žen dávného Mexika v jejich schopnosti „ovládat vědomí“. Proč mají termíny „magie“ a „čarodějství“ negativní konotace?

CC: „Čarodějství“ a „magie“ jsou pojmy, které mají negativní konotace díky způsobu, kterým západní člověk čelí neznámému Čarodějové věří, že západní člověk je prostoupen iracionálním strachem z neznáma, a aby se osvobodil od tohoto strachu, musí pozměnit svoje základní nasměrování: místo toho, aby byl poděšen z neznáma, musí jím být zaujat. Abychom se vyhnuli rozhořčení nebo hněvu ze strany osob, které mohou být zaujaty tímto videem, snažili jsme se vystrážat toho, abychom dávali podnět k probuzení jejich strachu tím, že budeme užívat pojmy jako „magie“ nebo „čarodějství“. Byl bych

rád, kdybych je nalákal k tomu, aby se prostě vzdali všech soudů a jednoduše tyto pohyby praktikovali. Koneckonců, pokud budou čelit neznámému se zvýšenou energií, která vznikne z praxe pohybů zachycených na videokazetě, jednoduše se zapojí do nového způsobu zacházení se svým vědomím.

O: Co byste řekl těm, kteří pojmu vaši videokazetu jako tělesná cvičení? Jinými slovy, když se někdo nechystá na „abstraktní cestu“, získá něco z praxe cviků ukázaných na videokazetě? (Je myšlenka na takový zisk hodná pokárání?)

CC: Myšlenka na zisk v žádném případě není pokáráníhodná. Cvičíme Tensegritu výhradně kvůli tomu, abychom získali sílu, pevnost, odolnost, mládí. Takže myšlenka, že se lidé postaví k naší videokazetě jako k manuálu tělesných cviků, je naprosto akceptovatelná. Ten největší trik, jak říkával don Juan, není v tom, že něčemu uvěříme, ale v tom, že to budeme praktikovat. „Nemusíte věřit tomu, co vám říkám,“ opakoval nám znovu a znovu, „ale dělejte přesně to, co vám říkám, protože jsem starší než vy a znám cestu. A nakonec to, co vám doporučuji, přinese svůj výsledek, změní vás to.“

O: Zaslých jsem, že se tady šušká o tom, že snad chystáte workshop, kde budou Chacmoolové učit Tensegritu...

CC: Ano, je to pravda, Chacmoolové budou učit Tensegritu na workshopch. Chacmoolové považují za nezbytné učit Tensegritu z první ruky každého, kdo se jí chce učit. Přišli s nápadem vytvořit svůj vlastní institut „Chacmoolské centrum zvýšeného vnímání“. Jejich argument je, že učedníci dona Juana, ať už se chtějí udelat jakkoliv dostupnými, jsou ve skutečnosti nedostupní, což je důsledek praktik, které jim odkázal don Juan. Na druhé straně pozice Chacmoolů je dokonale vhodná pro vyučování, poněvadž jsou spíše mladými dostupnými studentkami než staršími a nedostupnými.

O: Také jsem zaslechl, že tato videonahrávka je prvním dílem zamýšlené série. Kolik vlastně pohybů Tensegrity existuje?

CC: Tato videokazeta je skutečně prvním dílem připravované série. Pohybů Tensegrity je poměrně hodně a uměním Chac moolů je vměstnat je do jednoho celku. Kylie Lundahlová, která je velitelkou mezi strážci, po letech vyčerpávajícího usilí a podrobné konzultace s učedníky dona Juana, vybrala pro každou videokazetu ty nejvhodnější magické pohyby, od těch nejjednodušších až po ty nejsložitější. V svém výběru používala vždy nejlepší energetický výstup, měla přítom na paměti, že to, na čem při praxi pohybů Tensegrity záleží, je zámer čarodějů shromažďovat energii, nikoliv ji pouze rutinně kolovat. Kylie Lundahlová, ve spojení se všemi učedníky dona Juana, uspořádala pohyby Tensegrity tak, aby je šlo maximálně využít pro stav pohody a pozvednutí vědomí.

O: Vy sám praktikujete tyto pohyby každý den? Když se jim člověk pořádně věnuje, kdy lze očekávat „výsledky“?

CC: Každý z nás individuálně praktikuje tyto pohyby každý den, ať už jsme kdekoliv. Když jsme pohromadě, což je velmi zřídka, tři Chacmoolové vedou cvičení. Pokud člověk praktikuje denně a pečlivě, jsou pozitivní výsledky Tensegrity téměř okamžité.

ROZHOVOR 6.

Únor 1997

O: Léta jste setrval v naprosté anonymitě. Co vás přivedlo k tomu, že nyní veřejně promlouváte o učení, která vám a vašim třem společnícům předal don Juan?

CC: Abychom rozšiřovali myšlenky dona Juana, je potřeba objasnit vše, co nás učil. Pro nás je to úkol, který již nemůže být dále odkládán. Jeho tři studentky a já jsme dospěli k jednohlasnému souhlasu, že svět, do kterého nás don Juan uvedl, je dosažitelný pro vnímání všech lidských bytostí. Společně jsme prodiskutovali otázkou, jakou nejpříhodnější cestou se vydat. Měli jsme zamlčet cestu, kterou nám don Juan předložil? Tato možnost nebyla přijatelná. Další cestu bylo rozšiřování idejí dona Juana, i když tato volba je neporovnatelně nebezpečnější a náročnější přesto věříme, že právě to je ta jediná cesta, která je hodná důstojnosti, kterou don Juan vložil do všeho svého učení.

O: Když vezmeme do úvahy vše, co jste řekl o nepředvídatelnosti bojovníkova jednání, o kterém jsme se přesvědčovali po dobu třiceti let, můžeme nyní očekávat, že jste na nějakou dobu vstoupil do fáze, která je přístupná veřejnosti? Jak dlouho to potrvá?

CC: Pro nás neexistuje způsob, kterým bychom stanovili dočasná kritéria. Zijeme podle premis, které nám předal don Juan, a nikdy jsme se od nich neodchýlili. Don Juan Matus nám dal vynikající příklad člověka, který žil podle toho, co říkal. A já říkám, že je to vynikající příklad, protože napodobit ho je ta nejtěžší věc na světě; být neochvějný jako skála a zároveň být tak přizpůsobivý, abych byl schopný čelit čemukoliv. To byl způsob, kterým don Juan žil. V rámci těchto předpokladů může člověk být jedině bezúhonným prostředníkem. Člověk není hráčem v kosmické partii šachu, je pouhým pěšákem na

šachovnici. To, co o všem rozhoduje, je vědomá neosobní energie, kterou čarodějové nazývají spirit.

O: Pokud jsem mohl zjistit, ortodoxní antropologie, stejně jako údajní obránci předkolumbovského kulturního dědictví, po pírají věrohodnost vašeho díla. Domněnka, že vaše práce je pouze výplodem vašeho literárního talentu, i když mimořádného, přetrvává i do dnešních dnů. Další kritici vás obviňují z toho, že máte dvojí měřítko, poněvadž údajně vás životní styl a vaše činnosti jsou protichůdné k tomu, co většina lidí očekává od šamana. Můžete nějak objasnit tato obvinění?

CC: Kognitivní systém západního člověka nás nutí, abychom spoléhali na předem ustanovené ideje. Naše posudky a soudy se zakládají na něčem, co je vždy „a priori“; například pojem o tom, co je „ortodoxní“. Co je ortodoxní antropologie? To, co je učeno v univerzitních posluchárnách? Co je šamanské chování? Nosit péra na hlavě a tančit duchům? Už třicet let lidé obviňují Carlose Castanedu z toho, že vytvořil literární postavu jednoduše kvůli tomu, že jim podává zprávu o něčem, co se neshoduje s antropologickým „a priori“, s představami ustanovenými v posluchárnách nebo během antropologické práce v terénu. Nicméně to, do čeho mě don Juan uvedl, lze aplikovat pouze na situace, které si žádají pouze činy, a z takových podmínek se nestane téměř nic, nebo pouze málo z toho všeho, co je předem ustanoveno. Nikdy jsem nebyl schopen dospět k nějakým závěrům o šamanismu, protože aby toho člověk byl schopen, musel by být aktivním členem ve světě šamanů. Pro vědce na poli sociálních věd, řekněme pro sociology, je velmi jednoduché dospět k sociologickým závěrům ohledně jakýchkoliv věcí, které se vztahují k západnímu světu, protože sociologové jsou aktivními členy západního světa, protože sociologové jsou aktivními členy západní společnosti. Ale jak může antropolog, který strávil nanejvýš dva roky studiem jiných kultur, dospět ke spolehlivým závěrům o šamanech? Člověk potřebuje velký kus života, aby se stal členem svého kulturního světa. Já jsem pracoval více než třicet let s kognitivním světem šamanů dávného Mexika a upřímně řečeno nevěřím, že jsem nabyl členství v tomto světě do

takové míry, že bych mohl tvořit závěry, dokonce ani abych je mohl navrhnout. Diskutoval jsem tuto otázku s lidmi činnými v jiných oborech a oni, jak se zdálo, chápali a souhlasili s touto premisou, kterou tu předkládám. Ale pak se obrátili o sto osmdesát stupňů a zapomněli na všechno, s čím souhlasili a dál pokračovali v podporování „ortodoxních“ akademických principů, aniž by se starali o to, že existuje možnost, že v jejich závěrech je absurdní omyl. Vypadá to, že náš kognitivní systém je neprostoplý.

O: Jaký je význam toho, že nedovolujete, aby vás někdo fotografoval, nahrával váš hlas nebo si ověřil vaše životopisná data? Mělo by to vliv na to, čeho jste dosáhl ve své duchovní práci? Pokud ano, tak jaký? Nemyslíte si, že by bylo pro mnohé upřímné hledače užitečné, kdyby se dozvěděli, kdo skutečně jste? Neposloužilo by to jako způsob potvrzení možnosti, že je skutečně možné následovat stezku, kterou hlásáte?

CC: Co se týká fotografií a osobních údajů, následují tři učednice dona Juana a já pokyny, které nám dal náš učitel. Pro šamana, jako byl don Juan, byla myšlenka, že které vycházel akt zdržení se poskytování osobních údajů, velmi prostá. Je nutné odložit to, co on nazýval osobní historii. Uniknout svému „já“ je nanejvýš obtížné a nese to s sebou spoustu mrzutostí. Šamani jako don Juan usilují o stav přízřibovosti, kde osobní já nehraje žádnou roli. Don Juan věřil, že absence fotografií a osobních údajů ovlivňuje každého, kdo vstupuje na toto pole jednnání pozitivním, ačkoliv podvědomým způsobem. Jsme běžně zvyklí používat fotografie, nahrávky a osobní údaje, což všechno pramení z myšlenky osobní důležitosti. Don Juan říkal, že o šamanovi je lepší nic nevědět; tímto způsobem se člověk neseťkává s osobou, ale s ideou, kterou můžeme přijmout, což je protiklad k tomu, co se stává ve světě každodenních událostí, kdy se setkáváme pouze s lidmi, kteří mají četné psychologické problémy, ale žádné ideje; všichni tito lidé jsou plní až po okraj svým „já, já, já“.

O: Jak mají vaši stoupenci chápat komerční a publicitní infrastrukturu?

tu vaší literární činnosti pojičí se k poznání, které vy a vaše společnosti rozšiřujete? Jaký je váš skutečný vztah s Cleargreen Incorporated a dalšími společnostmi – Laugan Productions, Toltec Artists? Mluvíme zde o komerční linii.

CC: V tomto bodě své práce potřebuji někoho schopného mě reprezentovat, pokud jde o šíření idejí dona Juana Matusa. Cleargreen je korporace, která je velmi spřízněná s naší prací, stejně tak Laugan Productions a Toltec Artists. Myšlenka šíření učení dona Juana v moderním světě zahrnuje použití komerčních a uměleckých médií, které nejsou v mých individuálních možnostech. Jako korporace, která jsou spřízněny s ideami dona Juana, jsou Cleargreen Incorporated, Laugan Productions a Toltec Artists schopny obstarat prostředky po šíření toho, co já šířít chci. Neosobní korporace mají vždy tendence ovládnout a přeměnit vše, co je jim prezentováno, a chopit se toho skrze svoji vlastní ideologii. Kdyby nebylo upřímného zájmu Cleargreen Incorporated, Luagan Productions a Toltec Artists, pak by všechno, co don Juan řekl, bylo již nyní přetřansformováno do něčeho jiného.

O: Existuje velké množství lidí, kteří se na vás tím či oním způsobem „přilepili“, aby vešli ve všeobecnou známost. Jaký je váš názor na činnost Victora Sancheze, který přetlumočil a přorganizoval vaše učení, aby podpořil svoje osobní teorie? A co tvrzení Kena Eagle Feathera, že si ho don Juan vybral za svého žáka a že se don Juan vrátí! jen kvůli němu?

CC: Skutečně, existuje mnoho lidí, kteří se prohlašují za naše žáky nebo za žáky dona Juana, avšak tyto lidi jsem nikdy nepotkal a mohu zaručit, že je nepotkal ani don Juan. Don Juan měl zájem výlučně na pokračování své šamanské linie. Měl čtyři učedníky, kteří tu zůstali až do současné doby. Měl ještě jiné učedníky, kteří odešli za ním. Don Juan neměl zájem na vyučování svého poznání; učil pouze své učedníky, aby zajistil pokračování své linie. Kvůli faktu, že jeho učedníci nemohou dál pokračovat v jeho linii, byli přinuceni šířit jeho ideje. Koncept učitele, který učí své vědomosti, je součástí našeho

kognitivního systému, ale nebyl součástí kognitivního systému šamanů starobylého Mexika. Vyučovat bylo pro ně absurdní. Předat své poznání těm, kteří budou pokračovat v zachování jejich linie, to byla jiná záležitost. Fakt, že existuje spousta osob, která trvá na tom, že se pojmí s mým nebo don Juanovým jménem, je jednoduše laciný trik, jak získat nějaký prospěch bez příliš velkého úsilí.

O: Můžeme prohlásit, že význam slova „spiritualita“ je stav vědomí, ve kterém jsou lidské bytosti schopny plně ovládat všechny svůj potenciál, což je něco, čeho lze dosáhnout transcencí jednodušeho animálního stavu skrze náročný psychický, morální a intelektuální trénink. Souhlasíte s tímto tvrzením? Jak lze svět dona Juana začlenit do tohoto kontextu?

CC: Pro dona Juana Matusa, pragmatického šamana s nanejvýš střízlivou myslí, byl pojem „spiritualita“ prázdnou myšlenkovou konstrukcí, prohlášením, které nemá žádnou podstatu, o kterém se však domníváme, že je velmi nádherné, protože je zabaleno do literárních konceptů a poetických vyjádření, za kterými však není již nic dalšího. Šamani jako don Juan byli veskrze praktičtí. Pro ně existoval pouze předátorský vesmír, ve kterém je inteligence nebo vědomí produktem výzev života a smrti. On sám se považoval za poutníka nekonečna, a pokud má člověk putovat do nekonečna, jak to činí šamani, je třeba nejvyššího stupně pragmatismu, nekonečné střízlivosti a nezměrné kuráže. S tímto pohledem na věc don Juan věřil, že „spiritualita“ je pouze pojmenováním něčeho, čeho nelze dosáhnout v rámci ideálů dnešního světa, a že se nejedná o způsob skutečného jednání.

O: Zdůraznil jste, že vaše literární činnost, stejně jako literární činnost Taishy Abelarové a Florindy Donnerové, je výsledkem pokynů dona Juana. Jaký je v tom smysl?

CC: Úkol napsat tyto knihy nám byl uložen donem Juanem. Tvrdil, že i když nejsme spisovatelé, přesto můžeme psát, ale psaní je přetřansformováno z literární činnosti do šamanského aktu.

To, co rozhoduje o námětu a obsahu knih, není mysl spisovatele, ale spíše síla, kterou šamani považují za podstatu vědomí a nazývají ji záměr. Je to záměr, který rozhoduje o výběru sledcích práce šamana, o tom, zda to bude literární dílo, nebo něco jiného. Podle dona Juana má praktikant šamanismu povinnost a závazek prostoupit se všemi dostupnými informacemi. Práce šamanů je plně se informovat o všem, co se může týkat tématům jejich zájmu. Šamanský čin spočívá v zachycení veškeré své účasti na kontrolování směru, kterým se informace formace ubírají. Don Juan říkával: „Ten, kdo uspořádává ideje, které se vynořují z takové studnice informací, není šaman, ale záměr. Šaman je pouze bezúhonným vedením, kterým tyto informace formace protékají.“ Pro dona Juana bylo psaní šamanskou výzvou, nikoliv literárním úkolem.

O: Budete souhlasit s tímto mým tvrzením? Vaše literární díla představuje koncept, který má velice blízko k orientálním iluzofickým naukám, ale je v protikladu s tím, co je obecně známo o původních indiánských kulturách Mexika. Jaké jsou mezi těmito dvěma systémy podobnosti a jaké rozdíly?

CC: Nemám ani nejmenší tušení. Neučil jsem se ani o jedné z nich. Moje práce spočívala ve fenomenologické reportáži o kognitivním světě, do kterého mě uvedl don Juan Matus. Z tohoto úhlu pohledu fenomenologie jako filozofické metody je nemožné učinit prohlášení, která se vztahují k podrobně zkoumanému jevu. Svět dona Juana Matuse je tak rozlehlý, tak tajemný a protičící si, že není možné se pokoušet o jakákoliv lineární vysvětlení; tím nejzazším, co člověk může udělat, je popsat ho, a i to si vyžaduje nejvyššího úsilí.

O: Když uvážíme, že se učení dona Juana stalo součástí okultní literatury, jaký je váš názor na nauky spadající do podobné kategorie, jako je například zednářská filozofie, rosenkrucciánství, hermeneutika, a další disciplíny jako kabala, tarot, astrologie. Lze je porovnat s naterialismem? Byl jste někdy v kontaktu nebo udržujete nějaký kontakt s těmito naukami nebo jejich stoupenci?

... 106 ...

CC: Opět musím odpovědět, že nemám ani nejmenší tušení, jaké jsou premisy těchto nauk, ani to, čím se tyto disciplíny zabývají. Don Juan nás obeznámil s problematikou putování do neznáma a to vyžaduje veškeré naše úsilí.

O: Mají některé pojmy, které známe z vašeho díla, jako třeba slučovací bod, energetická vlákna tvořící vesmír, svět neorganických bytostí, záměr, pátračství či snění, období v západním vědění? Například někteří lidé se domnívají, že člověk viděný jako světelné vejce je jiným vyjádřením pro lidskou auru.

CC: Pokud já vím, nic z toho, co nás don Juan učil, se nejeví tak, že by mělo období v západním vědění. Jednou, když byl don Juan ještě zde, jsem strávil jeden celý rok tím, že jsem hledal guryy. Učitele a mudrce, kteří by mi poskytli vhled do toho, co sami dělali. Chtěl jsem poznat, zda v současném světě existuje něco, co by se podobalo tomu, co říkal a dělal don Juan. Mé možnosti byly velmi omezené, a tak jsem byl pouzve uveden k obecně uznávaným mistrům, kteří měli miliony stoupenců, a bohužel jsem žádné podobnosti nenašel.

O: Když se zaměříme výhradně na vaše knihy, čtenáři v nich mohou najít různé Carllose Castanedy. Napřed najdeme netrpělivého západního učeně, který je neustále zmaten mocí starých Indiánů dona Juana a dona Genara. Což je hlavně v knihách Učení dona Juana, Oddělená skutečnost, Cesta do Ixtlanu, Příběhy síly a Druhý kruh síly. Později najdeme učedníka zběhlého v šamanismu – v knihách Dar orla, Vnitřní oheň, Síla ticha a hlavně v Umění snění. Souhlasíte s tímto tvrzením? A kdy jste přestal být tím prvním a začal být tím druhým?

CC: Nepovažují se za šamana nebo učitele nebo pokročilého studenta šamanismu; ani se nepovažují za antropologa nebo vědce na poli sociálních věd západního světa. Vždy jsem byl tím, kdo popisuje jev, který není možné uchopit v podměnkách lineárního poznání západního světa. Nikdy jsem nebyl schopen vysvětlit to, co mě don Juan učil v pojmech příčiny a následku. Neexistoval způsob, jak předvídat, co se chystá říci nebo co

... 107 ...

se stane. Za takových okolností je přechod z jednoho stavu do druhého něčím subjektivním, nikoliv něčím vypracovaným nebo promyšleným nebo produktem vědění.

O: Ve vašem díle člověk najde události, které jsou pro západní myšlení skutečně neuvěřitelné. Jak si může někdo, kdo není zasvěcenec šamanismu, ověřit, že všechny tyto „oddělené skutečnosti“ jsou reálné, jak o nich tvrdíte?

CC: Mohou být ověřeny velice snadno, a to tak, že člověk tomuto úkolu propůjčí celé své tělo, nikoliv jen intelekt. Nikdo ne může vstoupit do světa dona Juana intelektuálně, jako dítě tant hledající rychlé a prchavé vědění. Stejně tak ve světě dona Juana nelze nic ověřit absolutně. Jediná věc, kterou můžeme udělat, je dospět do stavu zvýšeného vědomí, které nám umožňuje vnímat svět kolem nás způsobem, který toho ob- sahne mnohem více. Jinými slovy, cílem šamanismu dona Juana je prolomit parametry minulého a denního vnímání a vnímat to neznámé. To je také důvod, proč sám sebe nazývával poutníkem nekonečna. Tvrdil, že neznámé leží za parametry denního vnímání. Prolomení těchto parametrů bylo cílem jeho života. Nutil nás překročit intelekt a osvojit si koncept prolomení hranic vnímání, se kterými se pojí minulost lidstva.

O: Tvrdíte, že základní vlastností lidských bytostí je být „tvory vnímajícími energií“. Mluvíte o posunu slučovacího bodu jako o něčem, co je naprosto nutné, abychom vnímali energii přímo. Jak může být tento čin užitečný člověku jednadvacátého století? Když přihlédneme ke konceptu, který jste právě definoval, jak může dosažení tohoto cíle pomoci člověku v jeho spirituálním růstu?

CC: Šamani jako don Juan tvrdí, že všechny lidské bytosti mají schopnost vnímat přímo energii, která proudí vesmírem. Věří, že slučovací bod, jak ho nazývají, je bodem, který existuje v celé energetické síře člověka. Jinými slovy, když šamani vnímají člověka jako energii proudící vesmírem, vidí světěl-

nou kouli. V této světelné kouli vidí šaman jasněji zářící bod, který je umístěn v oblasti zad ve výši lopatek, přibližně na délku jedné paže od těla. Šamani jsou přesvědčeni, že v tomto bodě je slučováno vnímání, že zde je energie, která proudí vesmírem přeměňována do sensorických dat, a že tato sensorická data jsou později interpretována; výsledkem toho pak je náš svět každodenního života. Šamani tvrdí, že jsme učeni tvořit interpretace, tudíž jsme učeni vnímat. Pragmatická hodnota přímého vnímání energie proudící vesmírem je ta- táž pro člověka z prvního století jako pro člověka ze století jednadvacátého. Umožňuje mu zvětšit rozsah jeho vnímání a použít toto rozšíření v rámci svého světa. Don Juan říká, že uzříť přímo zázrak řádu a chaosu vesmíru by bylo něčím jedinečným.

O: V současné době jste zveřejnil fyzická cvičení nazývaná Tensegrita. Můžete vysvětlit, o co se přesně jedná? Jaký duchovní přínos může každý jedinec individuálně očekávat?

CC: Dle toho, co nás don Juan učil, šamani, kteří žili v Mexiku dávných dob, objevili soubory pohybů, které, když byly tělesně prováděny, přinesly takové fyzické a duševní dovednosti, že praktikující nazvali tyto soubory cviků magickými gesty. Don Juan nám řekl, že skrze tyto magické pohyby šamani dospěli ke zvýšené úrovni vědomí, které jim umožnilo vykonávat nepopsatelné skutky, co se týče vnímání. Po celé generace se tyto magické pohyby učili pouze praktikanti šamanismu. Všechny tyto pohyby byly obklopeny nejvyšším utajením a komplexem rituálů. V tomto duchu se je učil i don Juan a v tomto duchu je také učil své čtyři učedníky.

Naše snaha je rozšířit výuku magických pohybů tak, aby byly dostupné každému, kdo se je naučit chce. Pojmenovali jsme je Tensegrita a přeměnili jsme je ze specifických pohybů určených pouze individuálně každému z Juanových čtyř učedníků do obecných pohybů vhodných pro každého. Praxí Tensegrity, at už individuálně nebo ve skupině, lze dosáhnout zlepšení zdraví, vitality, omlazení a všeobecných pocitů pohody. Don Juan říká, že praxe magických pohybů

pomáhá nashromáždit energii nezbytnou pro zvýšení vědomí a rozšíření parametrů vnímání.

O: Lidé, kteří se zúčastnili vašich seminářů, se, mimo vaše tři společnosti, potkali i s dalšími lidmi, jako jsou Chacmoolové, Energetičtí stopaři, Elementy, Modrý zvěd... O koho se jedná? Jsou součástí nové generace zřeců, kterou vedete vy? Pokud tomu tak je, jak se může člověk stát jedním ze skupiny těchto učedníků?

CC: Každý z nich je blíže určenou bytostí, na kterou máme – dle pokynů dona Juana, jakožto vůdčí osoby linie – počkat. Předpověděl příchod každého z nich jako součást celistvé vize. Ponevadž linie dona Juana nemůže dále pokračovat kvůli energetickému uspořádání jeho čtyř učedníků, jejich mise se přeměnila z úkolu pokračování linie v úkol uzavření celé linie, a to, pokud to bude možné, zlatou sponou. Nejsme v pozici, ze které bychom mohli měnit tyto pokyny. Nemůžeme ani vyhledávat ani přijímat učedníky nebo aktivní členy vize dona Juana. Jediná věc, kterou můžeme udělat, je obeznámit se s plány záměru. Fakt, že magické pohyby, které byly celé generace žárlivě střeženy, jsou nyní veřejně učeny, je důkaz toho, že se skutečně každý může nepřímým způsobem stát součástí nové vize skrze praxe Tensegrity a následováním idejí cesty bojovníků.

O: Ve Čtenářích nekonečna jste použil termín „plavení se“, abyste definoval to, co podnikají čarodějové. Chystáte se brzy zvednout kotvy a vydat se tak na definitivní cestu? Skončí linie tolteckých bojovníků, vlastníků tohoto poznání, s vámi?

CC: Ano, je to tak, linie dona Juana námi končí.

O: Je jedna otázka, kterou často kladu sám sobě: součástí některých jiných nauk je i duchovní práce pro páry. Je něco takového možné i na cestě bojovníků?

CC: Cesta bojovníků zahrnuje všechno a všechny. Může existo-

vat celá rodina bezúhonných bojovníků. Obtíž spočívá v hrozném faktu, že individuální vztah se zakládá na emocionálních vkladech a v momentě, kdy následovník cesty praktikuje to, co se naučil nebo naučila, vztah se rozpadá. V každodenním světě nejsou emocionální vklady normálně zkoumány a prožijeme celý život v očekávání, že nám druzí nějak vrátí to, co jsme my dali jim. Don Juan říkal, že co se týče vkladů, jsem nezmar, a že můj způsob žití a cítění může být jednoduše popsán větou: „Dávám pouze to, co mi dávají jiní.“

O: Jaké aspirace na možný posun vpřed by měl mít někdo, kdo si přeje duchovně pracovat, podle poznání šířeného ve vašich knihách? Co byste doporučil těm, kteří sami od sebe praktikují učení dona Juana?

CC: Není možné nějakým způsobem limitovat to, čeho může člověk individuálně dosáhnout, pokud má opravdu bezúhonný záměr. Učení dona Juana není duchovní. Opakují to ještě jednou, protože tato otázka přichází na přetřes znovu a znovu. Myšlenka duchovnosti se neshoduje se železnou disciplínou bojovníka. Nejdůležitější věcí pro šamana, jako byl don Juan, je idea pragmatismu. Když jsem potkal dona Juana, věřil jsem, že jsem praktický člověk, vědec na poli sociálních věd, který je plný objektivitu a pragmatismu. Zničil všechny moje iluze a ukázal mi, že jako skutečný člověk ze Západu nejsem ani pragmatický, ani duchovně založený. Začal jsem chápat, že jsem pouze opakoval slovo „spiritualita“, abych byl v rozporu s kšeftářským aspektem světa každodenního života. Chtěl jsem být stranou kšeftaření každodenního života a dychtivost tak učinit jsem nazýval spiritualitou. UVědomil jsem si, že don Juan měl pravdu, když vyžadoval, abych učinil tento závěr: abych definoval, co považuji za spiritualitu. Nevěděl jsem, o čem mluvím. To, co říkám, může znít nafoukaně, ale jiným způsobem to nelze vyjádřit. To, o co usiluje šaman typu dona Juana, je vzestup vědomí, to znamená být schopen vnímat vše, co je v lidských možnostech: to je však kolosální úkol vyžadující nezlomný úmysl, který nemůže být zaměřován za spiritualitu západního světa.

O: Je něco, co byste rád vysvětlil lidem z Jižní Ameriky? Chtěl byste nám sdělit něco navíc k vašim odpovědím na naše otázky?

CC: Nemám nic, co bych dodal. Všechny lidské bytosti jsou na stejné rovině. Na začátku mého učednictví se mi don Juan snažil ukázat, že všichni lidé jsou ve shodné situaci. Jako člo- věk pocházející z Jižní Ameriky jsem se intelektuálně velmi zaobíral ideou sociální reformy. Jednoho dne jsem se dona Juan na zeptal na něco, co se mi jevílo jako zásadní otázka: „Jat to, že s vámi nehne strašlivá situace, ve které se nacházejí va- ší bližní, yaquijská populace ze Sonory? Víím, že jisté procento yaquijské populace trpí tuberkulózou, kterou díky jejich bídě nelze léčit.“ „Ano,“ řekl don Juan, „to je velmi smutná věc ale tvá situace je také velmi smutná, a pokud si myslíš, že jsi v lepší situaci než yaquijská Indiiáni, tak se pleteš. Obecně vzato, podmínky, ve kterých se lidstvo nachází, jsou v hrozivém stavu zmatku. Nikdo na tom není lépe než někdo jiný. My všichni jsme bytosti, které kráčeji ke smrti, a pokud si to nepřipusti- me, neexistuje pro nás lék.“ To je další z bodů šamanského pragmatismu: uvědomit si, že jsme bytosti, které zemřou. Sa- maní říkají, že pokud si to uvědomíme, všechno nabude tran- scendentálního rozměru a řádu.

... 112 ...

ROZHOVOR 7.

Červenec 1997

O: Co je Tensegrita?

CC: Mezi nepřebornou řadou věcí, které mě don Juan učil, byly i určité tělesné pohyby, které byly objeveny a používány ša- many dávného Mexíka za účelem dosažení stavu velké fyzické a duševní pohody. Řekl, že tyto pohyby nazývali šamani, kteří je objevili, magickými gesty, protože jejich efekt na lidi, kte- ři je praktikovali, byl ohromný. Skrze praxi těchto pohybů byli šamani schopni dosáhnout vynikající duchovní a mentální vy- rovnanosti.

Deset let jsem pracoval, abych z těchto pohybů udělal ur- čitou syntézu. Výsledkem toho je něco, co nazývám Tense- gritou – moderní verzí magických pohybů. Slovo Tensegrita je kombinací slov tenze a integrita – dvou hnacích sil magic- kých pohybů.

O: Řekl jste, že tyto pohyby byly objeveny...

CC: Don Juan mi vysvětlil, že ve specifických stavech zvýšené- ho vědomí nazývaných snění byli tiito muži a ženy schopni do- sáhnout úrovně optimální tělesné rovnováhy. Ve snění byli také schopni objevit přesně ty pohyby, které jim umožnily v hodinách bdění dostat se na ty stejné úrovně optimální tě- lesné rovnováhy.

O: Proč jste se o těchto pohybech nezmínil ve vašich dřívějších knihách?

CC: Magické pohyby se pro šamany dávného Mexíka, kteří je objevili, staly tím nejcennějším vlastnictvím. Zahalily je do rituálů a mystérií a předávali je pouze zasvěcencům v podmínkách největšího utajení. Tímto způsobem je také don Juan Matus učil své učedníky: Taishu Abelarovou, Florindu

... 113 ...

Donnerovou, Carol Tiggsovou a mě. Nikdy jsem se o tématu magických pohybů ve svých knihách nezmiňoval, protože jsem jim byl učen v tajnosti a pomáhaly mi při mých osobních potřebách, čímž chci říct, že magické pohyby, kterým jsem se naučil, byly určeny pouze mně, hodily se k mé tělesné konstituci.

Všichni další studenti dona Juana byli učeni souborům magických pohybů určených výlučně jim, souborům, které podporují výlučně jejich energetické uspořádání – jejich osobnosti. My čtyři, kteří jsme posledním článkem v linii dona Juana, jsme se jednohlasně shodli na tom, že žádné další utajování magických pohybů se neshoduje s naším zájmem, kterým je úsilí učinit svět dona Juana dostupným pro všechny ostatní lidi.

Rozhodli jsme se, po dlouhé době mlčení, spojit síly na práci s magickými pohyby a vynést je na světlo. Po letech úsilí jsme uspěli ve sloučení našich čtyřech vysoce individuálních proudů magických gest do upraveného systému pohybů, který je vhodný pro všechny druhy tělesných konstitucí, a všichni jsme společně jsme dospěli ke způsobu provedení, který splnil naše vnitřní očekávání.

Tento způsob provádění magických pohybů nazýváme Tensegritou.

O: Jaký je rozdíl mezi magickými pohyby Tensegrity a jinými formami cvičení, jako je aerobic nebo kalanetika.

CC: Rozdíl mezi magickými pohyby a aerobikem či kalanetikou je v tom, že to druhé je vymyšleno tak, aby procvičovalo vnějšek svalů těla, zatímco magické pohyby jsou souhrnou napínání a uvolňování na hlubší tělesné úrovni. Magické pohyby jdou hluboko za systém svalů a žláz, jdou k energetickému základu těla.

Don Juan říkal, že na tyto pohyby bylo pohlíženo jako na magická gesta již od toho prvního okamžiku, kdy byly vytvořeny. Don Juan popsal „magii“ těchto pohybů jako subtilní změnu, kterou praktikující při jejich provádění zakouší; krátce trvající stav, který tyto pohyby přináší do fyzického a dušev-

ního rozpoložení praktikujících, určitý druh jasu, záře v očích. Mluvil o těchto subtilních změnách jako o „dotyku ducha“, jako by praktikující skrze tyto pohyby opětovně navázali neuzívané propojení se svou životní silou, která je podporuje. Don Juan dále vysvětlil, že tyto pohyby byly nazvány magickými gesty z toho důvodu, že při jejich provádění jsou šamani přemístěni, v termínech vnímání, do jiných stavů bytí, ve kterých mohli svými smysly vnímat svět nepopsatelným způsobem.

O: Co byste řekl těm, kteří tyto pohyby nikdy neprováděli? Jaké „výsledky“ může člověk očekávat?

CC: Pozitivní výsledky jsou téměř okamžité, pokud člověk denně pečlivě cvičí. Jedná se o nárůst energie, která plodí klid, výkonnost a smysl. My všichni chceme okamžité osvícení, být okamžité mistry, v tom je právě ta chyba. Don Juan říkal, že všeobecná choroba dnešních dnů je náš naprostý nedostatek smyslu. Donekonečna nám opakoval, že bez dostatku energie nikdy nedojde k tomu, abychom formulovali nějaký skutečný smysl našeho života. Magická gesta, tím že nám pomáhají nashromáždit energii, nám umožňují uchopit pojem smysluplnosti v našich myšlenkách a činech.

Cesta bojovníků jako filozoficko-praktické paradigma*

JSME BYTOSTI, KTERÉ PŘEDEVŠÍM A V PRVNÍ ŘADĚ VNÍMAJÍ.

Podle způsobu, kterým don Juan učil svoje žáky, je toto první premisa cesty bojovníků. Tato premisa se zdá být tautologickým tvrzením, potvrzením toho, co je zřejmé; něco jako ohlášení hlavního tématu, že mu chybějí vlasy, avšak to, co tu máme, není tautologie. Ve světě čarodějů se tato premisa vztahuje k faktu, že jsme organismy, jejichž základní orientací je vnímání. Jsme perceptoři – vnímající bytosti. A vnímání je, dle čarodějů, jediný zdroj, ze kterého můžeme ustanovit naši stabilitu a odvodit naše nastavení vůči světu.

Don Juan svým učedníkům říkal, že lidské bytosti jako organismy provádějí skvělý manévry, který však bohužel dává vnímání klamně zdání; lidé uchopují tok číré energie a přeměňují je v senzoričká data, která interpretují podle striktního interpretačního systému, který čarodějové nazývají lidská forma. Tento magický úkon interpretace číré energie dává vzniknout klamnému zdání: našemu vlastnímu přesvědčení, že náš interpretační systém je vše, co existuje. Don Juan vysvětlil, že strom, tak jak strom známe, je spíše interpretací než vnímáním. Tvrdil, že pokud chceme nějak pojednat o stromu, vše, co potřebujeme, je zběžný pohled, který nám však stěží něco řekne. O zbytek se postará jev, který popsal jako přivolávání záměru: záměru stromu, což jest interpretace senzoričkových dat, která se vztahují ke specifickému jevu, který nazýváme strom.

A stejně tak jako tento příklad, i celý svět je pro nás složen z nekonečného repertoáru interpretací, kde naše smysly hrají minimální roli. Jinými slovy, pouze náš smysl zraku, a to ještě ve velmi omezené míře, se dotýká toku energie, která proudí vesmírem.

Čarodějové neustále upozorňují na to, že největší část našich

* O jedné z premis cesty bojovníků budeme rozprávět v každém čísle našeho časopisu.

CESTA BOJOVNÍKŮ

Leden 1996 / Žurnál aplikované hermeneutiky

Co je hermeneutika?

Hermeneutika byla první metodou pro interpretaci posvátných textů, především biblických. Později byla chápána jako metoda interpretace literárních textů a textů ve všeobecném smyslu. Nakonec, což platí i do dnešních dnů, byla a je považována za filozofickou metodu, která se zabývá interpretací historických a sociálních, psychologických atd. aspektů našeho světa.

Jedná se o metodu, protože to je způsob či prostředek systematického přístupu ke zkoumanému tématu. Hermeneutika jako filozofická metoda se snaží zkoumat základy, na kterých stojí různé aspekty našeho světa, a snaží se jít ke kořenům jejich předpokladů.

Naším úmyslem v tomto časopise aplikované hermeneutiky je zaujmout pozice načrtnuté donem Juanem Matusem, yaquijským čarodějem z Mexika, a popsat způsob, kterým on a jemu podobní čarodějové interpretovali sociální, historické, psychologické atd. aspekty svého světa.

Naším záměrem je tudíž klást důraz na praktičnost – jakožto základní pojem čarodějů – v profilu k čistě abstraktní reflexi filozofické metody. Odtud tedy plyne náš návrh nazvat tento časopis žurnálem aplikované hermeneutiky.

percepčních aktivit tvoří interpretování. Dále tvrdí i to, že lidské bytosti jsou ten druh organismu, který potřebuje minimum vstupů číreho vnímání, aby vytvořil svůj svět; nebo že vnímají jen tolik, aby jejich interpretační systém mohl sloužit. Tvrdit, že jsme perceptoři, je pokusem – ze strany čarodějů – který má účel přitáhnout nás zpět k našim kořenům; přitáhnout nás zpět k tomu, co bylo našim původním stanovištěm: k vnímání

Dotazy ohledně cesty bojovníků

Kdo jsou Chacmoolové?

Jedna otázka, která je neustále kladena, má co do činění s osobami, které vyučují na našich seminářích a workshopch s Kylie Lundahlovou, Reni Murezovou a Nyei Murezovou. Tyto ženy se nazývají „Chacmoolové“. To je pojem, který byl převzat z pojmenování jistých masivních lidských postav, nalezených v Tule a na Yucatanu v Mexiku. Archeologové určili, že tyto masivní postavy ležících lidí jsou urny u bran pyramid, kde se pulk vonné látky. Don Juan Matus však byl přesvědčen, že tyto sochy představovaly bojovníky – strážce, kteří chránili pyramidy po každé místo síly.

Tento typ postav byl poprvé nalezen v mayském městě Chacmool, odtud tedy pojmenování „Chacmoolové“. Ty tři výše zmíněné ženy zapadají do obecné kategorie bojovníků – strážců. Nicméně je chybné se domnívat, že ty tři ženy samy o sobě tvoří tuto třídu bojovníků. Tyto tři ženy jsou těmi, na kterých spočívá odpovědnost udržovat ideu bojovníka – strážce. Každý z nás, kdo přijme tuto odpovědnost, se stává, *ipso facto*, chacmoolem. Carlose Castaneda, jako jmenovaný vůdce naší cesty ke svobodě, je chacmoolem nás všech, což v tom stejném měřítku platí i o Carol Tiggsově.

Nicméně na Kylie Lundahlové, Reni Murezové a Nyei Murezové leží břemeno těch, kteří jako první uvedli do každodenního života určité pohyby nazývané *magická gesta*, která byla objevena a rozvinuta šamany, kteří žili v Mexiku dávných dob. Na tyto tři ženy připadá radost a čest předat tato *magická gesta*.

ta široké veřejnosti. Čin zveřejnění by je měl osvobodit; měl by je odpoutat od tenat sebedůležitosti, která vládne čímům každodenního života. Tensegrita by měla přinést svobodu těm, kteří ji praktikují, a tyto tři chacmoolové, které lidé znají z našich seminářů, by z toho měly mít prospěch. Nicméně novota, kterou je veřejné šíření něčeho tak tajného jako magická gesta, se ukázala být léčkou, kterou jsme nemohli žádným způsobem předvidat.

Poté, co řekly svému publiku na semináři a workshopu 9. a 10. prosince 1995 děkujeme a nashledanou, všechny tři zamířily do dalších sfér mnohovrstevných událostí na cestě bojovníka. Odešly, aby si otestovaly svou disciplínu na těžko pojmenovatelných podivných událostech.

Poznámky o Tensegritě

Co je Tensegrita?

Další otázka, se kterou se často setkáváme, zní: „Co je Tensegrita?“ Tensegrita je moderní verze určitých pohybů nazývaných „magická gesta“, která byla rozvinuta indiánskými šamany, kteří žili v Mexiku v dobách před španělskou conquistou.

„V dobách před španělskou conquistou“ je termín používaný donem Juanem Matusem, Indiánem z Mexika a čarodějem, který uvedl Carlose Castanedu, Carol Tiggsovou, Florindu Donerovou a Taisiu Abelarovu do kognitivního světa šamanů, kteří žili v Mexiku v dobách – dle dona Juana – před sedmi až deseti tisíci let.

Don Juan vysvětlil svým čtyřem učedníkům, že tyto šamani či čarodějové, jak je nazýval, objevili skrze praktiky, do kterých on nebyl schopen proniknout, že je pro lidské bytosti možné přímo vnímat energii a její proudění vesmírem. Jinými slovy, tyto čarodějové dle dona Juana trvali na tom, že každý z nás může na okamžik odložit systém, který přeměňuje tok energie do senzorních dat, která náležejí k tomu určitému druhu organismu, ke kterému patříme (v našem se jedná o opice). Přeměnění toku energie do senzorních dat je produktem, jak potvrzují čarodějové.

lové, interpretačního systému, který přeměňuje proudící energii vesmíru ve svět našeho každodenního života, který známe.

Don Juan dále vysvětlil, že jakmile jednou tuto čarodějovou dávnu dob potvrdili platnost přímého vnímání energie, které nazvali zřením, přistoupili k jeho zdokonalování tím způsobem, že ho užili sami na sebe, což znamená, že se navzájem vnímali, zřeli – kdykoliv si tak přáli – jako konglomeráty energetických polí. Lidské bytosti, jsou-li vnímány tímto způsobem, se jeví zřetelně jako ohromně světelné koule. Tato světelná koule je ve svém průměru velká jako člověk s napřaženými pažemi.

Když jsou lidské bytosti vnímány jako konglomeráty energetických polí, je možné vnímat i bod intenzivní záře, který je na zádech ve výšce lopatek ve vzdálenosti délky jedné paže od těla. Zřetelné dávných dob, kteří objevili tento zářící bod, ho nazvaly „slučovací bodem“, protože dospěli k závěru, že právě v tomto bodě se slučuje vnímání. Všimli si, vedeni svým zřením, že na tomto zářícím bodě, který mají všichni lidé umístěn ve zhruba stejném místě, se sbíhají myriády energetických polí ve formě světelných vláken, která vytvářejí vnější svět. Poté, co se zde sloučí, stávají se z nich senzorická data, která jsou pro lidské bytosti, jakožto organismy, použitelná. Toto zužitkování energie přeměněné do senzorických dat bylo považováno dávnými čaroději za akt ryzí magie: energie vnějšího světa přeměněná slučovací bodem do opravdového, všeobsahujícího světa. Akt přeměny toku číré energie do vnímatelného světa připisovali čarodějové interpretačnímu systému. Čarodějové dospěli k převratnému závěru, samozřejmě převratnému pro ně a snad pro ty z nás, kteří mají dostatek energie, aby byli náležitě pozorní, že slučovací bod není jen místem, kde se slučuje vnímání díky přeměně toku číré energie do senzorických dat, nýbrž i místem, kde dochází k interpretaci senzorických dat.

Dalším převratným objevem bylo, že slučovací bod je přemísťován během spánku ze své obvyklé polohy velmi přirozeným a nenápadným způsobem. Zjistili, že k číms většinu přesunutí dojde, tím bizarnější jsou sny, které tento posun doprovázejí. Z těchto postřehů, které učinili skrze zření, přistoupili dávní čarodějové k postupům umožňujícím vůli ovládaný posun slu-

čovacího bodu. Konečné výsledky této činnosti nazvali uměním snění.

Toto umění čarodějové definovali jako pragmatické využití obvyčejných snů za účelem vytvoření průchodů do jiných světů, pomocí aktu vůli ovládaného posunutí slučovacího bodu a jeho následovné, též vůli ovládané fixace v této nové pozici. Postřehy, ke kterým se tito čarodějové dobrali praktikováním umění snění, byly směsicí rozumových úsudků a přímého zření energie proudící vesmírem. Uvědomili si, že slučovací bod ve své obvyklé pozici je místem, kde se slučuje pevně daná, malá porce energetických vláken, která vytvářejí tento vesmír, ale pokud se slučovací bod přesune v rámci světelného těla člověka, začne se v něm slučovat rozdílná malá porce energetických vláken, což přinese výsledek v podobě nového toku senzorických dat: energetická pole, která se liší od těch obvyklých, jsou přeměněna v senzorická data a tato jiná energetická pole jsou interpretována jako jiný svět.

Umění snění se pro čaroděje stalo činností, která je nejvíce zaměstnávala. Během praxe snění zažívali s ničím nestrovnatelné stavby fyzické dovednosti a pohody, což je vedlo k tomu, že se během doby bdění snažili dobrat obdobných stavů a zjistili, že jsou schopni do nich vstoupit pomocí praxe jistých tělesných pohybů. Toto úsilí vyvrcholilo objevem a rozvinutím velkého množství takovýchto pohybů, které nazvali magickými gesty.

Pro čaroděje dávného Mexika se magická gesta stala jejich nejcennějším vlastnictvím. Zahalili je do rituálů a mystérií a jakožto ohromné tajemství je předávali pouze zasvěcencům. V tomto duchu také don Juan Matus učil magickým gestům své učedníky. Jeho učedníci, protože byli posledním článkem v jeho linii, dospěli k jednohlasnému závěru, že další utajování magických gest se již neshoduje s jejich zájmem, kterým je zpřístupnění světa dona Juana i ostatním lidem. Rozhodli se tedy zachránit magická gesta ze stavu utajení. V tomto duchu vytvořili Tensegritu. Tento termín, převzatý z architektury znamená „vlastnost skeletových staveb, které využívají prvky stálého napětí a prvky přerušované komprese takovým způsobem, že každý prvek je schopen fungovat s maximální efektivností a hospodárností“.

Tensegrita je tím nevhodnějším pojmenováním, protože to

je složenina dvou termínů: tenze a integrita, což jsou pojmy, které jsou úzce propojeny se dvěma hnačími silami magických gest.

Co je to intencionalita?

První problematikou, kterou se tento žurnál zabývá, je intencionalita: záměrnost, zaměřenost. Její definice zní: „mlčenlivý akt vyplnění prostoru, který přímé senzoricke vnímání ponechalo prázdným, nebo akt obohacení či rozšíření pozorovatelného jevu pomocí prostředků záměru“. Tato definice je pokusem vyhnout se standardním filozofickým vysvětlením intencionality. Koncept intencionality je klíčovým při objasňování témat čarodějství, jakožto bona fide témat pro filozofické pojednání. Zaměření navrhované pro tento časopis – užitá hermeneutika – je vyjádřeno skrze revize a reinterpretace témat náležejících do filozofické disciplíny; témat, která jsou shodná s jinými tématy, která náležejí do disciplíny čarodějství.

V disciplíně filozofie byl pojem intencionality poprvé užit středověkými scholastiky, kteří jím definovali – v termínech přirozeného a nepřirozeného chodu – záměr Boha ve vztahu s tím, co tvoří, a svobodnou vůli člověka vybrat si nebo odvrhnout ctnostný život. Scholastici byli učenci Západní Evropy, kteří vyvinuli systém teologických a filozofických učení na bázi autority církevních otců, Aristotela a jeho komentátorů.

Pojem intencionality byl ke konci 19. století restrukturalizován německým filozofem Franzem Brentanem, jehož hlavním zájmem bylo nalezení charakteristik, oddělujících mentální jev od fyzického. Brentano řekl: „Každý mentální jev je charakterizován tím, co středověcí scholastici nazvali intencionalní nebo mentální neexistencí nějakého objektu, nebo tím, co bychom mohli nazvat odkazem k určitému obsahu, přímým zaměřením na objekt, který v tomto kontextu není chápán jako něco skutečného. Ve vyjádření je něco vyjádřeno, v posudku je něco schváleno nebo zavrženo, v toužení je po něčem touženo. Tato intencionalní neexistence je sama o sobě vlastní mentálním jevům. Žádný fyzikální jev nic takového nevykazuje. A tudíž mentální jev můžeme definovat tvrzením, že takový jev v sobě obsahuje objekty pouze intencionalním způsobem.“

Bretanovo chápání bylo, že charakteristikou mentálních jevů je obsah objektů, které postrádají fyzickou existenci, v kombinaci s charakteristikou, která nějakým způsobem odkazuje na tyto objekty. Tudíž pro něj platilo, že pouze mentální jevy v sobě obsahují intencionalitu. Jeho argumentem bylo, že jelikož žádné fyzické jevy nemohou v sobě pojímat intencionalitu, pak to mentální, duševní (mysl) nemůže pocházet z mozku.

V disciplíně čarodějství existuje pojem zvaný přivolávání zá-
měru. Tento pojem se vztahuje na definici intencionality, která byla citována v tomto časopise: „mlčenlivý akt vyplnění prostoru, který přímé senzornické vnímání ponechalo prázdným, nebo akt obohacení či rozšíření pozorovatelného jevu pomocí prostředků záměru“. Čarodějové tvrdí, stejně jako to tušil Brentano, že akt zamýšlení, projekce záměru, nepatří do oblasti fyzická, čímž se chce říci, že netvoří část fyzičnosti mozku nebo nějakého jiného orgánu. Záměr, dle čarodějů, transcenduje svět, který známe. Je to něco jako energetická vlna, paprsek energie, který se na nás napojuje.

Dotazy ohledně cesty bojovníků

*Kdy konečně budu schopen zření? Usilovně trénuji
Tensegritu a rekapituluji tak pilně, jak jen mohu.
Co mám dělat dál?*

Zření energie proudící vesmírem je prvotním cílem čarodějů již od počátku jejich hledání. Podle slov dona Juana již tisíce a tisíce let bojovníci usilují o zastavení činnosti našeho interpretačního systému a dosažení stavu, kdy jsou schopni vnímat energii přímo. Aby toho byli schopni dosáhnout, dopodrobna rozvinuli během tisíců let každý požadovaný krok. Tyto kroky nechceme nazývat „praktikami“ či „postupy“, ale spíše „manévry“. V tomto smyslu je cesta bojovníků nepřetržitým manévrem plánovaným tak, aby přinášel bojovníkům podporu, a tím jim umožnil dosažení cíle přímého zření energie.

Z několika premis cesty bojovníků, které rozebíráme v každém čísle tohoto časopisu v rubrice nazvané Cesta bojovníků jako

filozoficko-praktické paradigma, je jasné, že úsilí čarodějů je zaměřeno na vymazání nadvlády sebedůležitosti jakožto toho jediného prostředku, který odblokovává účinky našeho interpretačního systému. Čarodějové mají popis odblokování tohoto účinku; nazývají ho zastavením světa. Když dosáhnou tohoto stavu, zří energii přímo.

Důvod, proč don Juan nabádal, abychom upustili od zaměření se na praxi a procedury, byl ten, že praktikanti musí (společně s prováděním Tensegrity či rekapitulace či následování cesty bojovníků) přivolávat záměrem tuto změnu, musí záměrem přivolávat zastavení světa. Takže úspěch neleží pouze v následování důležitých pokynů – nanejvýš důležité je i záměrem přivolávat výsledky prováděných kroků.

Děláte mi něco skrze Tensegritu?

*V současné době cítím, že se něco děje za mými zády,
a mám z toho obavu. Musím přerušit praxi Tensegrity,
dokud mi tuto otázku neobjasníte.*

Naši zkušenosti je, že ti nejracionalnější lidé, jako například právníci nebo psychologové, často kladou tento typ dotazu. Před několika lety prohodila Florinda Donnerová následující větu (ve španělštině) k jedné své přítelkyni, velmi seriózní a kultivované ženě: „*Eres tan linda que queremos robarte.*“ (Jsi tak milá, že tě chceme ukrást.) Ve španělštině je toto rčení, jako vyznání náklonnosti, naprosto v pořádku.

Florinda pak neviděla tuto přítelkyni celý rok; když se setkala, řekla Florindě, že jí přichází navštívit na radu svého psychologa. Chtěla si něco z očí vyříkat s Florindou a jejími druhy, neboť celý ten rok se věnovala psychoanalýze kvůli obsedantním, vracejícím se snům, ve kterých se nějaká nelidská síla snažila odtrhnout ji od rodiny a blízkých přátel. V její mysli touto nelidskou silou byla samozřejmě Florinda a její druhové.

Nic z toho není pro nás nové. Každý z nás měl někdy ty stejné pocity a kladli jsme – s různým stupněm nálehavosti – tu stejnou otázku donu Juanovi. Cítili jsme, že se cosi hýbe za našimi zády. Don Juan říkal, že to je náš v děčný sval, který byl vůbec popr-

vé pořádně nasycen kyslíkem poté, co jsme prováděli magická gesta. Každého z nás – sebedůležitých ufuukánek – ujistil, že nás potřebuje asi tak, jako potřebuje díru v hlavě. Připomenul nám, že má každý den schůzky s nekonečnem, schůzky, na které se musí dostavit ve stavu nejvyšší pohody a vnitřní ryzosti, a že vměšování se do jiných lidí není v žádném případě součástí nezbytné pohody a ryzosti. Zdůraznil nám, že myšlenka, že jsme manipulováni nějakou dábelskou silou, která nás drží za krk jako malá selátka, je výplodem našeho životního návyku, kdy si libujeme v pozici oběti. Často nás peskoval směšně zoufalým hlasem: „Stále mi něco provádí, nemohu s tím nic dělat!“

Don Juan nám doporučoval, abychom náš strach z toho, že jsme nenáležitě ovlivňováni, považovali za jistý druh parodie na politický zmatek šedesátých let, kdy následující výrok byl poučkou politických aktivistů té doby: „V případě pochybností – spálit!“ Don Juan ho obměnil na: „V případě pochybností – buď bezúhonný!“

V současné době rozumíme postoji don Juana, který říkal: „Není myslitelné dosáhnout – přeplněný obavami, chybnými úvahami a špatným konáním – skutečný cíl čarodějů: pouť do nekonečna.“

Když slyšíme naše nářky vyřčené někým jiným, naším aktem bezúhonnosti je ujistit toho, kdo si stěžuje, že hledáme svobodu a že svoboda je volná a svobodná; volná v tom smyslu, že je zadarmo, a svobodná ve smyslu, že není pevně svírána neoprávněnou a obsedantní sebedůležitostí.

Cesta bojovníků jako filozoficko-praktické paradigma

Poznámka autora:

Z důvodu lepšího objasnění jsou v tomto žurnálu použity různé škály jazyka. Zatímco filozofická pojednání jsou vedena tak formálně, jak je obecně vyžadováno, čarodějská pojednání jsou naopak citována tak, jak byly vyřčena. To znamená, že je v nich použito všech přípustných škál jazyka.

V předchozím čísle tohoto časopisu jsme uvedli, že první premisou cesty bojovníků je výrok: Jsme vnímající bytosti – percepťoři. Užili jsme slovo percepce místo slova vnímání. Nejedná se o chybu, nýbrž o naše přání rozšířit používání tohoto španělského termínu, který je velmi aktivní, abychom poukázali na závažnost toho, že jsme percepťoři – vnímající bytosti. V tomto časopise užité hermeneutiky se poměrně často zabýváme problematikou zdůraznění významu nějakého pojmu pomocí slova cizího původu; občas to jde tak daleko, že vytvoříme nový pojem, nejedná se však o znak snobství, ale o vnitřní potřebu popsat nějaký pocit nebo zkušenost nebo vnímání, které spíš vůbec nebylo popsáno, nebo pokud bylo, pak uniklo našim znalostem. Z toho plyne, že naše znalosti, nehledě na to, jak vhodné mohou být, jsou limitovány.

Druhá premisa cesty bojovníků zní:

JSME TACÍ, JAKÝ BYL NAŠ POCÁTEK.

Je to jedna z nejobtížněji uchopitelných premis cesty bojovníků; nikoliv však kvůli komplexnosti nebo neobčejnosti, ale proto, že je pro nás téměř nemožné připustit si určité okolnosti, které se pojí k nám samotným, okolnosti, kterých si čarodějové jsou vědomi po celá tisíciletí.

Poprvé, když don Juan začal s vysvětlováním této premisy, jsem si myslěl, že žertuje nebo že se mě pouze pokouší šokovat. Celou dobu si utahoval z mého údajného zájmu nalézt v životě lásku. Ptal se mě, jaké mám životní cíle. Protože jsem nemohl přijít s ničím kloudným, napůl žertovně jsem mu odpovídal, že bych si přál nalézt lásku.

„Hledat lásku znamenalo pro lidi, kteří tě vychovávali, mít sex,“ řekl mi při jedné příležitosti don Juan. „Proč nenazýváš rýč rýčem? Pídiš se po sexuálním uspokojení, není-liž pravda?“

Samozřejmě, že jsem to popřel. Ale don Juan si toto téma ponechal jako zdroj pro mé škádlení. Pokaždé, když jsem se s ním viděl, nacházel nebo vykonstroval nějaký vhodný kontext, aby se mě zeptal na mé pátrání po lásce, neboli po sexuálním uspokojení.

Když tehdy poprvé začal s probíráním druhé premisy cesty bojovníků, začal v legračním duchu, ale okamžitě velmi zvažněl.

„Doporučuji ti, abys zrušil své prohlášení,“ řekl „a úplně jsi

přeslal pokračovat ve svém hledání. V nejlepším případě tě to ne zavede nikam; v nejhorším případě to bude tvůj pád do propasti.

„Ale, done Juane, proč se musím vzdát sexu?“ zeptal jsem se žalostným hlasem.

„Protože jsi nudný mrd.“ odpověděl.

„Co to je, done Juane? Co míníte tím, že jsem nudný mrd?“

„Jedna z nejzávažnějších věcí, kterou bojovníci podnikají,“ vysvětloval don Juan, „je vypátrání, potvrzení a uvědomění si povahy svého početí. Bojovníci musí poznat tak přesně, jak to je, zda jejich rodiče byli během jejich plození sexuálního vzrušení, nebo zda pouze plnili manželské povinnosti. Civilizovaní milování je velmi, velmi nudné pro oba zúčastněné. Čarodějové věří, bez stínu pochybnosti, že děti počaté takovýmto civilizovaným způsobem jsou produktem velmi nudného... mrdů. Nevím, jak jinak bych to nazval. Kdybych použil jiné slovo, byl by to eufemismus a ztratilo by to svůj punc.“

Poté, co to mnohokrát zopakoval, jsem začal vážně hloubat nad tím, o čem mluvím. Myslím, že jsem mu porozuměl. Pak se do mě vplížily pochyby a já se opět zeptal na to stejné: „Done Juane, co je to nudný mrd?“ Předpokládám, že jsem nevědomě chtěl, aby snad postě zopakoval to, co už řekl.

„Nepohoršuj se nad tou stejnou odpovědí,“ říkal mi don Juan pokaždé. „Zabere to celé roky přemítání, než připustíš, že jsi nudný mrd. Takže ti to zopakuji ještě jednou: Pokud v okamžiku početí není žádné vzrušení, pak dítě, které vznikne z takového spojení, bude vnitřně přesně takové – tvrdí čarodějové – jak bylo počato. Pokud mezi manželi není skutečné vzrušení, ale snad pouhá duševní touha, pak dítě musí nést následky jejich aktu. Čarodějové tvrdí, že takové děti jsou slabé, nestálé, závislé a někoho potřebují. Takové děti málokdy opouštějí svůj domov a celý život jen přešlapují na místě. Výhodou takovýchto bytosti je, že jsou uprostřed své slabosti nanejvýš stabilní a důsledné. Mohou po celý život vykonávat tu stejnou práci, aniž by pocítily nutnost změny. Pokud se stane, že jako děti mají dobrý a silný vzor, vyrostou do velmi výkonných lidí, ale pokud nemají žádný dobrý vzor, pak se nikdy nezbaví svých obav, zmatků a labilnosti.“

„Čarodějové říkají s velkým zármuťkem, že ohromné množství lidí bylo počato právě takovýmto způsobem. To je také dů-

vod, proč donekonečna slyšíme o nutnosti najít něco, co nemáme. Po celou dobu našeho života hledáme něco, tvrdí čarodějové, co by nahradilo to původní vzrušení, o které jsme byli ochuzeni. To je také důvod, proč ti říkám, že jsi nudný mrd. Vidím obavy a nespokojenost, které jsou hluboce vryty do celé tvé osoby. Ale neměj z toho špatný pocit. Já jsem také nudný mrd. A pokud já vím, existuje jen velmi málo lidí, kteří k nám nepatří.“

„Co z toho pro mě plyne, done Juane?“ zeptal jsem jednou skutečně vyplašen.

Don Juan nějakým způsobem svými slovy zasáhl přímo moje nitro. Byl jsem přesně tím, co popsal jako nudný mrd, který byl vychováván špatnými vzory. Jednoho dne to všechno ve mně vyvěřelo do zásadního prohlášení a otázky.

„Připouštím, že jsem nudný mrd. Co s tím mohu dělat?“ zeptal jsem se.

Don Juan se rozeřval smích a vytryskly mu slzy z očí. „Já vím, já vím,“ řekl a konejšivě mě poplácal po zádech, aby mě uklidnil. „Pro začátek nenazývej sám sebe nudným mrdem.“

Podíval se na mě s takovou vážností a zainteresovaným výrazem, že jsem si začal dělat poznámky.

„Všechno si zapiš,“ řekl mi povzbudivě. „Prvním pozitivním krokem je, že použiješ počáteční písmena N. M.“

Zapsal jsem si to dřív, než jsem si uvědomil celý vtip, zastavil jsem se a podíval se na něj. Ve španělštině se nudný mrd řekne *cojida aburrida*, C. A., což jsou stejné iniciály jak moje rodné jméno – Carlos Aranha.

Když jeho smích ustal, začal mi don Juan vážně načrtávat akční plán, jak se zbavit negativních okolností mého početí. Strašlivě se rozesmál, když mě popsal nejenom jako obyčejného N. M., ale navíc i jako někoho, kdo má v sobě extra dávku nervozity.

„Na cestě bojovníků,“ řekl, „není nic konečného. Nic není navěky. Pokud tě tvoji rodiče neudělali takového, jakého měli, předejde se sám.“

Řekl mi, že prvním manévrem z čarodějnické krabičky poslední záchrany je stát se lakomcem, co se týče energie. Poněvadž N. M. nemá dost energie, je zbytečné plýtvat tou trochou, kterou mám na vzorce jednání, které nejsou odpovídající k tomu množství energie, se kterou disponuji.

Don Juan mi doporučil, abych se vystříhal zaplétání se do vzorců chování, které vyžaduje energii, kterou nemám. Abstinencí byla tou odpovědí, nikoliv proto, že by to bylo morálně správné nebo žádoucí, ale protože to byla – energeticky – ta jediná cesta, jak nashromáždit dost energie, abych se posunul na úroveň těch, kteří byli zplozeni za podmínek ohromného vzrušení.

Tento vzorec chování, o kterém mluvil, v sobě obsahoval všechno, co jsem dělal, počínaje zavazováním tkaniček od bot, přes jezení ke způsobu, kterým jsem usiloval o prezentaci vlastní osoby, či ke způsobu, kterým jsem vykonával své denní činnosti, zvláště ty, které se vztahovaly k namlouvání žen. Don Juan trval na tom, abych se vzdal sexuálních styků, protože jsem na to neměl energii.

„Všemi svými sexuálními dobrodružstvími dosahuješ jen toho,“ prohlásil, „že se dostáváš do stavu silné dehydratace, mas kruhy pod očima, začínají ti vypadávat vlasy, žlutnou ti zuby, máš divné skvrny na nehtech a pořád ti slzí oči. Vztahy se ženami ti způsobují takovou nervozitu, že do sebe láduješ jídlo, aniž bys ho žvýkal, takže máš pořád zácpu.“

Don Juan se nesmírně bavil, když mi vypočítával toto všechno, co jen umocňovalo můj zármutek. Nicméně jeho poslední poznámka byla něco jako hození záchranného kruhu.

„Čarodějové říkají,“ pokračoval, „že je možné přeměnit N. M. v něco nepředstavitelného. Že je to pouze záležitost záměru; což znamená, že musíš záměrem přivolávat něco nepředstavitelného. A bys to dokázal – záměrem přivolávat nepředstavitelné musíš použít všechno, co je dostupné, naprosto cokoliv.“

„Done Juane, co to znamená to ‚naprosto cokoliv‘?“ zeptal jsem se se skutečným zájmem.

„Cokoliv je cokoliv. Pocit, vzpomínku, přání, nutkání, snad i strach, zoufalství, naději, možná i zvědavost.“

Těto poslední části jsem úplně neporozuměl. Ale v každém případě jsem to všechno chápal dost dobře, abych se začal zbavovat všech břemen civilizovaného početí. Mnoho a mnoho let poté napsal Modrý zvěd báseň, která mi to všechno objasnila v plné šíři.

(Pozn. překl.: Modrý zvěd je bytost, pocházející z jiných dimenzí, o které se Castaneda zmiňuje v knize Uvědomění snění a která se připojila ke Castanedově družině.)

Početí N. M.
Modrý zvěd

*Byla stvořena v arizonském karavanu
po noci, kdy hrál poker
a popíjel s přáteli pivo.*

*Jeho nohy se chytily
do roztrhaných krajk její noční košile.
Ona voněla jako směs tabákového kouře
a spreje na vlasy do každého počasi.*

*Právě myslel na své skóre v kužkách,
když si všiml, že má erekci.*

*Zajímalo ji, zda by tento život
mohl trvat ještě mnoho let.*

Chtěla odejít do koupelny

když tu byla přitlačena k podlaze.

*V okamžiku, kdy počal svou dceru,
v sobě přiduší říhnutí,*

ale našťástí pro ni

byli ti dva právě v poušti

a v tom momentě

zavyl kojoj

a poslal tak mrazivý paprsek touhy

skrze dělohu ženy.

Tento mrazivý paprsek byl vše,

co si přinesla do tohoto světa.

Poznámky o Tensegritě

Kdo jsou bojovníci – strážníci?

Jak už jsme uvedli v předcházejícím čísle časopisu, pro dona Juana a ostatní jemu podobné praktikanty je čarodějem každá osoba, která je skrze záměr a disciplínu schopna přerušit činnost interpretačního systému, který používáme, abychom sestrojili svět, který známe. Čarodějové tvrdí, že energie vnějšího světa je přeměňována do senzorickeých dat a tato senzorickeá data jsou inter-

pretována jako svět každodenního života. Tudiž čarodějství je manévrem vměšování, manévrem uskutečněným s prostředky, které přerušují tok dat. Dle čarodějů nemá čarodějství nic společného se zaklínáním nebo rituály, které byly pouhým zamaskováním čarodějství vytvořeným proto, aby účelově zakryly jeho pravou povahu a cíl: rozšíření parametrů normálního vnímání.

Pro dona Juana byli praktikanti čarodějství zápasníci bojující o navrácení atributů a charakteristik svého vnímání k jejich počátku, který byl více obsažný a více pojímající než vnímání, kterého dosahujeme v denním životě. Nazýval tento druh zápasníků „bojovníkem – strážcem“ a řekl, že všichni jemu podobní praktikanti byli bojovníky – strážci. Termín bojovník – strážce byl pro něj synonymem pro čaroděje.

Jediná věc, která odlišovala některé bojovníky – strážce od jiných, byl ten fakt, že pro některé z nich byl vytvořen nějaký určitý cíl nebo účel, zatímco pro jiné nikoliv. Například co se týče tří Chacmoolů, které znají účastníci seminářů a workshopů, tak jejich konkrétním cílem je bránit jiné bojovníky – strážce, a navíc jejich společným účelem je vyučovat Tensegritu.

Na scéně se však objevily jisté okolnosti, které jsou mimo kontrolu kohokoliv, a jejich zpětný účinek přiměl tyto tři bojovníky – strážce, aby bezodkladně rozpustily svoji formaci. Don Juan již varoval své učedníky, že cokoliv, co se stane na cestě bojovníků, je podřízeno následkům působení energie, díky kterým se určité dveře buď otevrou, nebo zavrou. Naléhal na své žáky, aby byli tak stateční a poslechli tyto povely energie samotné a nesnažili se jim poroučet pomocí působení své vůle.

Když praktikant dosáhne stavu hluboké rozvahy a střídlivosti myslí, nedělá už více chyby při čtení povelů, které diktuje samotná energie. Je to, jako by energie byla vědomím a životem a nechávala tak projevit svoji vlastní vůli. Jít proti těmto rozkazům znamená zbytečné riziko, za které praktikanti draze platí, když kvůli neznalosti nebo svému úmyslu odmítnou následovat pokyny energie.

Nová formace bojovníků – strážců, která nahradila Chacmooly, byla vyvolena samotnou energií. Tato nová formace se jmenuje Energetičtí stopaři. Zpočátku, když se tato formace tvořila, tak se chvíli jmenovala Hledači stezky. Panovala domněnka, že Hle-

dači stezky budou nacházet nové cesty, nové procedury, nová řešení. Avšak když začali společně pracovat, jasně se ozřejmil fakt, že to, co dělají, je stopování energie.

Juanovo vysvětlení pojmu stopování energie bylo něco, co mě zpočátku mátló. Během času se to ozřejmovalo stále více a více, dokud se to nestalo naprosto zřejmým a jasným.

„Stopovat energii znamená být schopen následovat tenkou stopu, kterou energie při svém toku zanechává,“ vysvětlil don Juan. „Ne každý z nás je energetický stopař; nicméně v životě každého praktikaanta přichází okamžik, kdy může následovat tok energie, i když tak činí poněkud neobratným způsobem. Takže mohou říci, že někteří bojovníci jsou elegantnějšími energetickými stopaři než jiní, protože mají sklon ke stopování energie.“

Stručnost jeho vysvětlení mě přivedla do velkých obtíží, a to i tehdy, když jsem se jen snažil představit si, o čem to mluvím. Později jsem začal jasněji chápat, co měl don Juan na mysli. Změna mého vědomí byla prvním mihavým pocitem, který byl odvozen z mého zvidavého intelektu, který mě ujistil, že je možné souhlasit s tím, že energie (ačkoliv jsem nevěděl, co to energie je) musí zanechávat stopu. Když se moje zapojení do světa dona Juana stalo nanejdýš intenzivním, došel jsem k přesvědčení, že všechny jeho koncepty jsou založeny na přímých pozorováních, která jsou učiněna v rovině, která je pro moje denní vědomí nepochopitelná.

Don Juan vysvětlil mé dotazy a pocity jako přirozený důsledek vnitřního ticha, kterého jsem se postupně naučil dosahovat.

„To, co cítíš, je tok energie,“ řekl mi don Juan. „Je to něco, co se hodně podobá velmi slabému elektrickému výboji, nebo podobnému lechtání v místě solárního plexu nebo nad ledvinami. Není to vizuální vjem, přesto o tom každý čaroděj, kterého znám, mluví jako o zření energie. Řeknu ti tajemství. Nikdy jsem neuzířel energii. Pouze ji cítím. Mojí výhodou je, že jsem se nikdy nepokoušel vysvětlit, co cítím. Pouze cítím to, co cítím, a to je konec příběhu.“

Jeho tvrzení bylo pro mě odhalením. Stalo se mi, že jsem cítil to, co popisoval. Od toho okamžiku jsem se podvolil přijetí nových pocitů jako události v mém životě, které se nepokouším vysvětlit tak, že hledám vztah příčiny a následku.

K tématu stopování energie don Juan také řekl, že lze vytvořit družinu bojovníků – strážců z toho důvodu, že si jsou vzájemně blízko a že členové takové družiny mohou velmi dobře přičiněním vést pozoruhodnou schopnost stopovat energii. K takové události mezi námi došlo po rozpadu Chacmoolů. Objevila se nová formace; tato skupina bojovníků – strážců byla, pozoruhodně brzo, schopna stopovat energii. Projevilo se to jejich neobvyklou neuvěřitelnou a jejich agilností rychle zapadnout do nové situace se záhadnou sebejistotou.

Pokud mohu užít moderního žargonu, pak mohu říci, že energetičtí stopaři jsou mistři „channelingu“ par excellence. Ale pojem channeling v sobě také zahrnuje jistý stupeň vůle ze strany praktikantů, kteří, jak tento termín popisuje, do sebe „chanellují“ věci. Avšak energetičtí stopaři neuplatňují svoji vůli. Prostě jen umožní energii, aby se jim sama ukázala.

ČTENÁŘI NEKONEČNA

Březen 1996 / *Žurnál aplikované hermeneutiky*

Poznámka autora:

Výlučný cíl tohoto časopisu je šířit ideje. Kvůli faktu, že myšlenky, které zde uvádíme, jsou do určité míry cizí západnímu člověku, uspořádání tohoto časopisu musí být přizpůsoben povaze těchto myšlenek. Ideje, o kterých tu pojednávám, mi byly zprostředkovány donem Juanem, indiánským čarodějem z Mexika či šamanem, který mě vedl během třináctiletého učednictví do kognitivního světa čarodějů, kteří žili v Mexiku dávných dob. Mým záměrem je představit tyto koncepty tím stejným způsobem, kterým to dělal on: přímo, přesně a výstižně a jazykem, který používá všechnu svoji bohatost. To je způsob, kterým don Juan představoval a uváděl každý aspekt svého učení; to přitahovalo moji pozornost od samého počátku mého učednictví do takové míry, že jsem jasnost a přesnost v používání jazyka učinil jednou z vytoužených met mého života.

Moje pokusy publikovat takovými časopisy spadají až do roku 1971, kdy jsem takový rukopis ukázal několika nižším editorům, kteří mě hbitě odmítli, protože se jim to neshodovalo s jejich chápáním konceptu odborného periodika, a dokonce ani časopisu nebo bulletinu. Můj argument, že myšlenky obsažené v mém žurnále jsou natolik neobvyklé, že si vyžadují uspořádání, které by obsahovalo prvky všech tří typů

uvedených tiskovin, nebyl dostatečně silný, aby je přiměl k publikaci. V té době jsem měl pro ten časopis připravený název Žurnál etno-hermeneutiky. O několik let později jsem zjistil, že časopis s takovým názvem je již v oběhu.

Nyní jsem se dostal do pozice, kdy publikuji tento žurnál. Nejedná se o pokus cokoliv komercializovat, nejedná se ani o prostředek, jak cokoliv apologetizovat. Pohlížím na to tak, že se jedná o pokus propojení filozofických spekulací lidí ze západního světa s postřehy získanými skrze zření, které učinili indiánská čarodějové, kteří žili v Mexiku dávných dob a k jejichž potomkům patřil i don Juan a jeho družina.

Když jsem vstoupil do kognitivního světa dona Juana, tak jsem přísahal, že zůstanu věrný tomu, čemu mě učil. Mohu říci, aniž bych se chvástal, že třicet pět let jsem tento slib neporušil. Nyní z toho vyplynulo založení a šíření tohoto časopisu. Je to ve shodě s jedním postřehem, který don Juan učinil na základě zření: nazýval to čtením nekonečna. Řekl, že když se člověk vyprázdní od všech myšlenek a osvojí si něco, co nazýval „vnitřním tichem“, pak se obzor její očí takového zřece jako pokrývka z levandulí. Na této levandulové pokrývce začne být vidět jeden barevný bod: granátové jablko. Tento bod granátového jablka se začne náhle zvětšovat a rozpukne se do nekonečna, které se dá číst. Pak se dá říci, že v tomto okamžiku naší historie, jsme, my – lidské bytosti, čtenáři, bez ohledu na to, zda čteme filozofická pojednání, nebo instruktážní manuály. Skutečná výzva, kterou don Juan vymyslel pro takové čtenáře, je, aby se stali čtenáři nekonečna. Ujišťuji vás, že tento žurnál se shoduje svým duchem a praxí, s touto výzvou. Vybírá z vnitřního ticha, je pozváním pro všechny, aby se stali čtenáři nekonečna.

Když jsem zkoumal tyto argumenty, rozhodl jsem se – zařítěn jednohlasným souhlasem své družiny, změnit jméno tohoto žurnálu z Cesta bojovníků, což je termín, který se používá již dlouho, na něco aktuálnějšího, co dosud nebylo použito: **ČTENÁŘI NEKONEČNA**.

Co je fenomenologie?

Fenomenologie je filozofická metoda, nebo filozofický systém navržený německým matematikem a filozofem Edmundem Husserlem (1859–1938) v monumentálním díle, jehož název byl přeložen jako Logická zkoumání a který byl publikován v letech 1900–1913.

Pojem fenomenologie již byl používán ve filozofických kruzích od počátku osmnáctého století. Tehdy se tím mínilo odloučení vědomí a prožitku od oblasti záměrných složek a jejich popis v rámci filozofické konstrukce. Nebo to také znamenalo historický výzkum zabírající se vývojem vědomí lidského já od prvotních pocitů po racionální myšlení.

Nicméně to byl Husserl, kdo fenomenologii vtiskl moderní tvář. Postuloval fenomenologii jako filozofickou metodu pro studia podstat či kořenů, nebo jako akt vkládání těchto podstat do toku životních zkušeností. Přemýšlel o fenomenologii jako o transcendentní filozofii, pracující pouze se zůstatky zbylými po provedené redukci. Tuto redukci nazýval epoché, vložení významu do uvozovek nebo zanechání posuzování. „Jít zpět ke kořenům“ bylo Husserlovým mottem, když mluvil o jakémkoliv filozoficko-vědeckém bádání. Jít zpět ke kořenům v sobě obnáší takovou redukci, jejíž provedení Husserl očekával v každém daném filozofickém bádání jakožto její integrální součást. Jít zpět ke kořenům znamená svět, který existuje ještě předtím, než o něm začneme uvažovat. Jeho záměrem bylo udělat z fenomenologie metodu přístupu k živým zkušenostem, jak se odehrávají v čase a prostoru. Je to pokus popsat přímo naše prožitky tak, jak se odehrávají, aniž bychom si brali čas na to, abychom pouvažovali o jejich původu nebo jejich nahodilých vysvětleních.

Abý Husserl dosáhl tohoto cíle, navrhl epoché: naprostou změnu postoje, kde se filozof pohybuje od věcí samotných k jejich významům; což znamená od oblasti zobjektivizovaného významu – jádry vědy – po oblast významu tak, jak je zakoušen v bezprostředním životě a světě.

Později další západní filozofové definovali a předefinovali fenomenologii tak, aby se to hodilo k jejich konkrétním účelům.

Fenomenologie, tak jak ji známe dnes, je filozofická metoda, která vzdoruje definici. Tím se chce říci, že je stále ještě v procesu definování sebe samé. Tato fluidita je to, co přitahuje zájem čarodějů.

Z mého spojení s donem Juanem Matusem a dalšími praktiky z jeho linie jsem došel k závěru – díky tomu, že jsem přiměřeně prožíval jejich šamanské praktiky – že vkládání významu do uvozovek či zanechání posuzování, které postuloval Husserl jako kožto základní redukci pro každé filozofické bádání, není možné dosáhnout, pokud se jedná o pouhé cvičení filozofova intelektu.

Jeden člověk, který studoval s Martinem Heideggerem – Husserlovým studentem, mi řekl, že když byl Husserl požádán o pragmatický návod, jak této redukce dosáhnout, odpověděl: „Jak to mám, k čertu, vědět?! Jsem filozof.“ Současní filozofové, kteří pracovali a rozšířili parametry fenomenologie se vlastně nikdy nezajímali o praktickou stránku věci. Pro ně fenomenologie zůstala čistě filozofickým tématem. V jejich říší je tudíž ono vkládání významu do uvozovek přinejlepším jen pouhým filozofickým cvičením.

Ve světě čarodějů není zanechání posuzování vytouženým počátkem každého filozoficko-vědeckého bádání, ale nezbytností pro každé šamanské cvičení. Čarodějové rozšiřují parametry toho, co mohou vnímat, až na takovou úroveň, že systematicky vnímají neznámo. Aby si uvědomili tento čin, musí zastavit činnost svého normálního interpretačního systému. Uskutečnění tohoto počínání lze chápat spíše jako záležitost přežití než jako záležitost voby.

V tomto smyslu jdou praktikanti poznání dona Juana o jeden krok za intelektuální cvičení filozofů. Propozicí této rubriky žurnálu je zaobírat se tvrzením filozofů a uvést je do vztahu s praktickými výsledky činnosti čarodějů, kteří – což je dost zvláštní – v mnoha případech rozpracovali svá cvičení zdánlivě podle těch stejných čar, jako jsou ty, které navrhl západní filozofové.

Cesta bojovníků jako filozoficko-praktické paradigma

Třetí premisa cesty bojovníků zní:

**VNÍMÁNÍ MUSÍ BYT PŘIVOLÁVÁNO ZÁMĚREM
V CELE SVĚ ÚPLNOSTI.**

Don Juan řekl, že vnímání je vnímání a že postrádá jakékoliv dobro nebo zlo. Uvedl tuto premisu jako jednu z nejdůležitějších položek cesty bojovníků: zásadní rozhodnutí, kterému se všichni čarodějové musí podvolit. Zastával názor, že jelikož základní předpoklad cesty bojovníků je ten, že jsme vnímající bytosti, pak se vším, co vnímáme, musí být nakládáno jako s vnímáním jako takovým, aniž by se do něho vkládala jakákoliv hodnota, ať už negativní nebo pozitivní.

Mým přirozeným sklonem bylo trvat na tom, že dobro a zlo musí být vlastnosti, které jsou vnitřně dané celému vesmíru; že musí být jeho podstatami, nikoliv přídomky. Kdyžkoliv jsem před ním nadnesl tyto argumenty, které byly nechtěným opaky k jeho tvrzením, vždy zdůrazňoval, že moje argumenty postrádají důševní rozhled, že jsou diktovány pouze pouhými rozmery mého intelektu a mým zalíbením v určitých syntaktických uspořádáních.

„To, co říkáš, jsou pouhá slova,“ říkával mi, „slova sestavená do příjemného pořádku; do řádu, který odpovídá úhlům pohledu tvé doby. To, co ti nabízím, nejsou pouhá slova, ale přesně odkazy z mé navigační knihy.“

Když poprvé zmínil svoji navigační knihu, byl jsem velmi okouzlen myšlenkou, že se jedná o metaforu, a chtěl jsem se o tom dozvědět více. Vše, co mi v té době don Juan říkal, jsem považoval za metaforu. Jeho metafory jsem shledával nanejvýš poetickými a nikdy jsem si nenechal ujít příležitost, abych je okomentoval.

„Navigační kniha! To je ale krásná metafora, done Juane,“ řekl jsem mu při té příležitosti.

„Metafora, ježkovy oči!“ zvolal. „Čarodějova navigační kniha nemá nic společného s tvým uspořádáním slov.“

„Co to pak tedy je, done Juane?“

„Je to protokol. Je to záznam všech věcí, které čarodějové vni-
mají na své cestě k nekonečnu.“

„Je to záznam toho, co všichni čarodějové vaší linie vnímali,
done Juane?“

„Samozřejmě, co jiného by to mělo být?!“

„Vy sám to uchovááte v paměti?“

Když jsem položil tuto otázku, samozřejmě jsem myslel na úst-
ní předávání zázitků nebo na schopnost lidí pamatovat si to, co
se stalo, ve formě příběhů, schopnost, která je zvláště u lidí, kteří
žili v dobách před psaným jazykem, nebo u lidí z moderní doby,
kteří žijí na okraji civilizace. V případě dona Juana jsem si myslel,
že záznamy takové povahy musí být neobyčejně obsáhlé.

Vypadlo to, že don Juan ví, o čem přemýšlím. Než mi od-
pověděl, tak si odkašlal. „Nejedná se o encyklopedii!“ řekl. „Je
to protokol, který je přesný a krátký. Postupně tě obeznámím se
všemi body, které v něm jsou, a ty uvidíš, že toho bude velmi
málo, co bys ty nebo někdo jiný mohl přidat... pokud vůbec.“

„Nedokáži pochopit, jak může být krátký, done Juane, když je
v něm nahromaděno poznání celé vaší linie,“ trval jsem na svém.

„V nekonečnu čarodějové nacházejí několik základních bodů.
Permutace těchto základních bodů jsou nekonečné, ale jak dou-
fám, jednoho dne zjistíš, že tyto permutace nejsou důležité. Ener-
gie je nanejvýš přesná.“

„Ale done Juane, jak mohou čarodějové rozlišit tyto permu-
tace od základních bodů?“

„Čarodějové se nezaměřují na permutace. V době, kdy jsou
připraveni na cestu do nekonečna, jsou také již připraveni vní-
mat energii, jak proudí vesmírem a ... což je důležitější než co-
koliv jiného... jsou také schopni reinterpretovat tok energie bez
intervence mysli.“

Když don Juan poprvé promluvil o možnosti interpretovat
senzorická data bez pomoci mysli, zjistil jsem, že si nejsem s to
představit, o co se jedná. Don Juan si byl s určitostí vědom mého
myšlenkového řetězce.

„Pokoušíš se porozumět tomuto všemu v pojmech svého ro-
zumu,“ řekl, „a to je nemožný úkol. Přijmi tu jednoduchou pre-
misu, že vnímání, je vnímání bez jakéhokoliv dalšího zapletání
se a protimluví. Navigační kniha, o které ti vyprávím, se sklá-

dá z toho, co čarodějové vnímají, když jsou ve stavu naprosté-
ho vnitřního ticha.“

„To, co čarodějové vnímají, když jsou ve stavu vnitřního ti-
cha, je zření, že ano?“ zeptal jsem se.

„Nikoliv,“ řekl pevně a díval se mi přímo do očí. „Zření je vní-
mání energie, jak proudí vesmírem, a to je zajiště začátek čar-
odějství, ale o co se čarodějové zajímají do úmoru těla, je vnímá-
ní. Jak už jsem ti řekl, vnímání je pro čaroděje interpretováním
příмого toku energie bez vmešování mysli. To je také důvod, proč
je navigační kniha tak málo obsáhlá.“

Don Juan pak nastínil kompletní schéma čarodějství, dokonce
i přesto, že jsem z toho nerozuměl ani slovu. Zabralo mi to vel-
ký kus života, abych přišel na to, jak uchopit to, co mi tehdy řekl:

„Když se člověk osvobodí od své mysli,“ řekl – a bylo to něco,
co pro mě bylo tehdy více než nepochopitelné – „interpretace
senzorických dat pak už dále není záležitostí, která je zaručená.
Podílí se na tom celé tělo člověka; tělo jako konglomerát ener-
getických polí. Ta nejdůležitější část takové interpretace je pak
příspěvkem energetického těla, což je dvojnás fyzického těla
v podmínkách energie; energetická konfigurace, která je zrcadlo-
vým obrazem těla jakožto koule světelných vrstev. Souhra mezi
těmito dvěma těly má za výsledek interpretaci, která nemůže být
dobrou nebo špatnou, chybnou nebo správnou, nýbrž nerozdě-
litelnou jednotkou, která má cenu pouze pro ty, kdo putují do
nekonečna.“

„Proč by neměla mít žádnou cenu v našem každodenním ži-
votě, done Juane?“ zeptal jsem se.

„Protože když se tyto dvě části člověka, jeho tělo a jeho ener-
getické tělo spojí dohromady, dojde k zárazu svobody. Čarodě-
jové říkají, že v tom okamžiku si uvědomíme, že z vnějších dů-
vodů jsme byli zadržováni v naší pouti vědomím. Tato přerušena
pouť opět začíná v tomto okamžiku spojení.“

„Esenciální premisou cesty bojovníků je tudíž to, že vnímá-
ní by mělo být přivoláváno záměrem v celé jeho úplnosti, čímž
se chce říci, že reinterpretace čiré energie, jak proudí vesmírem,
musí být vykonána člověkem, který ovládá dvě své základní části:
tělo a energetické tělo. Tato reinterpretace je, dle čarodějů, úpl-
ná, a jak jednoho dne pochopíš, musí být přivolávána záměrem.“

Dotazy ohledně cesty bojovníků

*Jaký je důvod pro cvičení Tensegrity, rekapitulaci a konání všech těch věcí, které doporučujete?
Co mi to přinese? (Jsem žena ve středních letech se třemi dětmi ve vysokoškolském věku, mé manželství je vratké a mám nadváhu. Nevím, co mám dělat.)*

Opět, jako v jiných uvedených případech, musím říci, že tato otázka pro mě není nová. Mnohokrát jsem vyslovil svoji vlastní verzi této otázky před donem Juanem. Existují dvě roviny abstrakce, na které poukazoval pokaždé, když mi odpovídal na podobnou otázku, kterou jsem mu položil já nebo někdo z jeho učedníků. Víím, že všichni jeho učedníci mu kladli v té či jiné době tu stejnou otázku, v tom stejném duchu zoufalství, odvržení a zbytečnosti.

Na první rovině, rovině praktičnosti, don Juan zdůrazňoval, že cvičení magických pohybů samo o sobě vede praktikující do nesrovnatelného stavu pohody.

„Psychické a duševní dovednosti jsou výsledkem systematického vykonávání magických pohybů,“ říkával, „je zřejmé, že každá diskuse o jejich účincích je nedůležitá. Vše, co člověk potřebuje, je bez přestání praktikovat, aby posléze sám zvěděl, zda mu to bylo k užítku, či zda to nebylo k ničemu.“

V ničem jsem se nelišil od zbytku učedníků dona Juana nebo od osoby, která mi položila tuto otázku. Cítil jsem a byl jsem přesvědčen, že se nehodím pro cestu bojovníků, protože mé chyby neměly konce. Když se mě don Juan zeptal, jaké jsou mé chyby, přistihoval jsem se, že cosi blábolím a nejsem schopný popsat chyby, které mě tak silně ovlivňovaly. Všechno jsem to zaonačil tak, že jsem mu řekl, že mám pocit porážky, která, jak se zdá, je hlavním znakem celého mého života. Viděl jsem sebe sama jako mistra v dokonalém provádění hloupých věcí, které mě nikdy nikam nepřivedly. Tento pocit byl vyjádřen v pochybách a souženích a v nikdy nekončící potřebě ospravedlnit vše, co jsem udělal. Věděl jsem, že jsem slabý a nedisciplinovaný v oblastech, které don Juan považoval za podstatné.

Na druhé straně jsem byl velmi disciplinovaný v oblastech,

o které se vůbec nezajímá. Můj pocit porážky byl tím nejpřirozenějším důsledkem těchto nesrovnalostí.

Když jsem se mu znovu a znovu zmiňoval o svých pochybnostech, zdůraznil, že obsedantní myšlení o sobě samém je jednou z nejnávněvnějších věcí, které zná.

„Pouhé přemýšlení o sobě samém,“ řekl mi jednou, „plodí podivnou únavu; tu nejdrtivější pohlcující únavu.“

Jak roky plynuly, začal jsem chápat a plně přijímat toto Juanovo tvrzení. Můj závěr, stejně jako závěr všech jeho učedníků je, že první věcí, kterou člověk musí udělat, je začít si uvědomovat obsedantní zájem o sebe sama. Dalším z našich závěrů je, že tím jediným prostředkem, abychom měli dost energie, která by nás odvedla z tohoto zaujetí – což je něco, čehož nelze dosáhnout intelektuálně – je praxe magických pohybů. Taková praxe vytváří energii a energie vykonává zázraky.

Pokud je praxe magických pohybů doprovázena tím, co čarodějové nazývají rekapitulací, což je systematické prohlížení a konfrontování prožitků z vlastního života, pak má člověk mnohonásobně větší šanci dostat se ze sevření této sebereflexe.

Toto všechno lze uskutečnit na úrovni praktických cvičení. Druhou rovinu, o které don Juan mluvil, nazýval magickou říší; čarodějové jsou přesvědčeni, že jsme skutečně magickými bytostmi; fakt, že dřívě či později zemřeme, nás dělá mocnými a rozhodnými. Čarodějové skutečně věří, že pokud striktně následujeme stezku bojovníků, můžeme užít naší smrt jako vůdčí sílu tak, abychom se stali bytostmi, které se chystají na smrt. Jejich přesvědčením je, že bytosti, které se chystají na smrt, jsou díky tomu omezení magické a že nezemřou smrtí zapříčiněnou únavou a životním opotřebením, ale že budou pokračovat na pouti vědomí. Síla uvědomění, že zemřou na únavu a opotřebením, pokud opětovně nenabudou svoji magickou povahu, je činí jedinečnými a vynalézavými.

„V daném okamžiku našeho života, pokud si to přežeme,“ řekl mi jednou don Juan, „se vplíží do našeho života tato magická jedinečnost a síla tak zlehounka, jako by byly plachost sama.“

Modrý zvěd napsal jednou báseň, která se mi vždy jevila být tím nevhodnějším znázorněním toho, jak znovu nabudeme náš magický aspekt.

Let andělů Modrý zvěd

*Jsou andělé, kteří jsou předurčení k tomu,
aby letěli dolů do temných mlh.*

*Často tam bývají polapeni,
na čas pozbyvají svá křídla
a jsou ztraceni.*

Někdy takřka na celý život.

*Ve skutečnosti na tom nezáleží, stále jsou to andělé;
andělé nikdy neumírají.*

*Oni vědí, že se ta mlha jednou pročistí,
i kdyby to bylo jen na okamžik.*

*A oni ví, že pak – nakonec – si je k sobě opět přivolá
zlaté nebe.*

Poznámky o Tensegritě

Síla, která nás drží pohromadě jakožto energetická pole

Čarodějové dávného Mexika, kteří objevili a rozvinuli magické pohyby, které jsou základem pro Tensegritu, zastávali dle toho, co don Juan vysvětlil, názor, že praktikování těchto pohybů pravuje a vede tělo k transcendentálnímu uvědomění: uvědomění, že lidské bytosti, jakožto shluky energetických polí, jsou držený pohromadě vibrující, tmelící silou, která spojuje tyto jednotlivá energetická pole do zhuštěného, soudržného celku.

Když mě don Juan Matus obznamoval s tvrzeními čarodějů dávných dob, donekonečna zdůrazňoval, že fakt praktikování magických gest – pokud mu bylo známo – byl jediným prostředkem schopným položit základ pro plné uvědomění si této vibrující pojící síly. K plnému uvědomění si této síly dojde tehdy, když si osvojíme všechny premisy cesty bojovníků a uvedeme je do praxe.

Byly to jeho učitelské schopnosti, které mi umožnily, abych započal proces ztělesňování těchto premis. Jinými slovy, podával mně i dalším svým učedníkům tyto premisy takovým způsobem, že pro nás bylo uskutečnitelné osvojit si je jako součást našeho každodenního života.

Jeho tvrzením bylo, že ona vibrující, tmelící síla, která nás drží pohromadě jakožto energetická pole, kterými jsme, je zřejmě velmi podobná té síle či jevu, o kterém se moderní astronomové domnívají, že existuje v jádru všech galaxií, které ve vesmíru existují. Astronomové se domnívají, že v jádru galaxií existuje nezměřitelná síla, která drží hvězdy jednotlivých galaxií na svém místě. Tato síla, nazývaná černá díra, je teoretickým vyjádřením toho, co se zdá být tím nejrozumnějším vysvětlením, proč se hvězdy nerozletí na všechny strany, hnány svou vlastní rotační silou.

Moderní člověk skrze vědecké výzkumy zjistil, že existuje pojící síla, která drží při sobě jednotlivé atomové částice. A stejně tak jednotlivé stavební prvky buněk jsou poutány k sobě obdobnou silou, která, jak se zdá, je pohání k tomu, aby se ve vhodných kombinacích pospojovaly do konkrétních jednotlivých tkání a orgánů. Don Juan řekl, že čarodějové, kteří žili v Mexiku dávných dob, poznali, že lidské bytosti – pohlížíme-li na ně jako na shluky energetických polí – jsou drženy pohromadě nikoliv nějakým energetickým obalem nebo energetickým vazivem, nýbrž určitým druhem vibrací, které všechno udržují jak při životě, tak na svém místě. Tudíž se jedná o jistou energii, jistou vibrující sílu, určitou moc, která slepuje tato energetická pole do jednoho energetického celku.

Don Juan vysvětlil, že tito čarodějové, díky prostředkům našim bytým skrze svoji disciplínu a praxi, byli schopni pracovat a zacházet s touto vibrující silou poté, co si ji plně uvědomili. Jejich dovednost při zacházení s touto silou se stala tak výjimečnou, že jejich činy byly přeměněny v legendy, v mytologické události, které nyní existují jen v pohádkách. Například jeden z příběhů, které don Juan vyprávěl o těchto dávných čarodějích, byl, že byli schopni rozpusťt své hmotné fyzické tělo pouze tím, že koncentrovali celé své vědomí a záměr na onu vibrující sílu.

Don Juan tvrdil, že ačkoliv byli schopni projít uchem jehly, pokud by to považovali za nutné, nebyli nikdy úplně spokojeni s výsledkem manévru, který vedl k rozpuštění jejich hmotného těla. Důvod k tomu byl ten, že jakmile zmizelo jejich hmotné tělo, zmizela i jejich schopnost jednat. Byla jim ponechána pouze

Poznámka autora:

Dubnové číslo Čtenářů nekonečna je publikováno s určitým způsobem, protože společně s prvními třemi čísly patří do původní série čtyř čísel, což je koncipováno ve shodě s ideou čarodějů, že číslo čtyři znamená řád a trvalost.

Autorovým nejzávažším přáním je dát tomuto žurnálu takové rysy, které by ho odlišily od věcí omezených časem. Nezáleží na tom, jaké rysy to nakonec budou. V tomto případě to vypadá, že nakonec na sebe vezme publikace tohoto žurnálu knižní formu. Budiž.

Nová oblast pro filozofická bádání

V předěšlých číslech jsme se zaořbali pojmem hermeneutiky jako metody interpretace, pojmem fenomenologické metody a pojem intencionality. Rád bych nyní nastínil možnost nové oblasti pro filozofická bádání. Objasnění tohoto tématu je úzce navázáno na definici určitých konceptů, které byly rozvíjeny řaroději nebo řamany, kteří řili v Mexiku dávných dob.

První z těchto konceptů, který je základním jádrem činností a domněnek řarodějů, se nazývá řízení. Řízením řarodějové míní schopnost lidských bytostí vnímat energii tak, jak proudí vesmírem.

Řarodějové, podeřpeni výsledkem svých praktik, prohlašují, že energii a její proudění vesmírem lze vnímat přímo, když užijeme celý náš organismus jako prostředek vnímání.

Řarodějové rozlišují tělo jakožto tu část, kterou známe z našeho běžného řivota, a celý organismus jakožto energetickou jednotku, která není součástí našeho kognitivního systému. Tato energetická jednotka zahrnuje ty části těla nedostupné zraku, jako jsou vnitřní orgány, a energii, která skrze ně protéká. Tvrdí, že právě těmito částmi těla lze vnímat energii přímo.

Říky nadvládě zraku v našem navykém způsobu vnímání

možnost být svědky nějaké události bez možnosti aktivně zasáhnout. Z toho plynoucí frustrace – fakt, že nebyli schopni aktivně účasti na nějaké události – se dle dona Juana stala příčinou jeho zhubného omylu: jejich obsese zaměřená na zkoumání těla a brující síly, obsese zaměřená na konkrétní cíl z nich udělala lidi, kteří se chtěli zmocnit a ovládat tuto sílu. Jejich vroucné přání bylo mít moc jednat v tomto nehmotném stavu bytí, což je u dona Juana něco, čeho nemůže být nikdy dosaženo.

Moderní praktikanti řarodějství, kulturní dědicové řarodějů dávných dob, zjistili, že není možné s touto vibrující silou zacházet tak konkrétním a prospěchářským způsobem, a sáhli po jediné rozumné alternativě: plně si uvědomovat tuto sílu pouze a jedine kvůli eleganci a tělesné a duševní pohodě, které toto poznání s sebou přináší.

Jediná připustitelná možnost pro použití moci této vibrující síly je dle dona Juana ta, která vyplývá z její funkce a schopnosti pomoci řarodějům, aby ve svém nitru zažehli ohně a vzpláli v okamžiku, kdy nadejde jejich čas, aby opustili tento svět. Don Juan říkal, že pro řaroděje je jednoduchost sama bytí schopen – na tuto pojící vibrující sílu – zaměřit naprosto celou vědomím svůj záměr vzplanout, zažehnout oheň z nitra, vzplout a posléze vyvanout jako obláček kouře.

světa popisují čarodějové počin přímého uchopování energie pomocí zření. Pro čaroděje přímé vnímání toku energie ve vesmíru znamená, že se energie uspořádává do non-idiosynkratických specifických konfigurací, které se důsledně opakují, a že ji každý, kdo zřít, může vnímat v těch stejných pojmech.

Nejdůležitějším příkladem důslednosti, se kterou se energie uspořádává do specifických konfigurací, je lidské tělo, kdy je vnímáno přímo jako energie. Čarodějové vnímají lidskou bytost jako shluk energetických polí, který dává konečný dojem jako ohraničené světelné koule. Z tohoto úhlu pohledu je energie v roději popisována jako vibrace, která se shlukuje do soudržných celků. Čarodějové popisují, že celý vesmír je složený ze shluků energie, které se zřecům jeví jako vlákna nebo světelné niče, které se rozprostírají všemi směry, aniž by se však jakkoliv propletyly. To je pro lineární mysl zcela neuchopitelný předpoklad, neboť je postaven na protimluvu, který nemůže být vyřešen: jak mohou tato vlákna rozpínat všemi možnými směry, a přesto nikdy nezamotat?

Čarodějové, jako neškolometští praktikanti fenomenologických metod, mohou pouze popisovat události. Pokud se jejich popis jeví neadekvátním a protiréčícím si, je to kvůli omezením, která má jak řeč, tak logika. Přesto je jejich popis tak přesný, jak jen může být. Světelná energetická vlákna, která tvoří vnější vesmír se skutečně rozpínají do nekonečna všemi možnými směry, a přesto se neproplétají. Každé vlákno je jednotlivou, konkrétní konfigurací: každé vlákno je samo nekonečno.

Aby bylo možno pojednávat o těchto jevech adekvátnějším způsobem, snad by bylo vhodné vymyslet zcela odlišný způsob, jak je popsat. Podle čarodějů to vůbec není za vlasy přitáženou myšlenka, protože přímé vnímání energie je něco, čeho můžeme dosáhnout každý člověk. Čarodějové tvrdí, že tento stav poskytl lidským bytostem – skrze evoluční konsensus – potenciál pro dosažení souhlasu ohledně toho, jak popisovat vesmír.

Další koncept čarodějů, který si zaslouhuje bližšího zkoumání ve smyslu objasnění, je něco, co nazývají záměr. Ten popisují jako věcnou sílu, která promiká celý vesmír; sílu, která si je v domě sama sebe až do takové míry, že reaguje na přivolávání povely čarodějů. Akt použití záměru nazývají přivolávání záměru

Díky prostředkům, které přivolávání záměru má k dispozici, jsou čarodějové schopni nejenom uvést v činnost všechny možnosti vnímání, ale i všechny lidské možnosti jednání. Tvrdí, že skrze záměr mohou být realizovány i ty nejpodivnější věci.

Hranice schopností čarodějů vnímat, se nazývá obruč člověka; znamená to, že existuje mez, která ohraničuje lidské možnosti, které jsou diktovány lidským organismem. Tato mez není pouhými tradičními hranicemi uspořádaného myšlení, ale mezi všech zdrojů a možností, které v sobě lidský organismus obsahuje. Čarodějové se domnívají, že se těchto zdrojů nikdy nepoužívá, protože jsou drženy v nečinnosti skrze a priori formulované ideje ohledně našich omezení. Tato omezení však nemají co dělat s naším skutečným potenciálem.

Čarodějové poukazují na to, že poněvadž vnímání toho, jak energie proudí vesmírem, není ani náhodné či idiosynkratické, pak zřecové jsou svědky formování energie, které se děje samo od sebe a není produktem jejich interpretace sledovaného děje. Čarodějové objasňují, že vnímání takovýchto formování je – samo v sobě a samo od sebe – klíčem, který vypouští uzamčený potenciál lidských bytostí, který jinak nikdy nevstupuje do hry. Když dojde k takovým formováním energie, tím, že jsou definovány nezávisle na lidské vůli a spoluúčasti, jsou schopny vytvořit novou subjektivitu. Protože pro všechny lidské bytosti je zření stejnorodé a soudržné, pak, dle čarodějů, jsou tato formování energie zdrojem pro novou, vzájemně sdílenou subjektivitu.

Podle čarodějů je subjektivita každodenního života diktována syntaxí našeho jazyka. Potřebuje vodítka a směrnice a učitele, kteří pomocí správně poskytnutých tradičních povelů, které, jak se zdá, jsou produktem našeho historického vývoje, nás začínají od okamžiku našeho narození řídit a vést při našem vnímání světa. Čarodějové mají za to, že tato vzájemně sdílená subjektivita vyplývající z této syntaxi vedené výchovy je – samozřejmě a přirozeně – ovládána syntaktickými popisy-povely. Jako příklad uvádějí výrok: „Jsem zamilovaný“ – pocit, který je vzájemně subjektivně sdílen námi všemi a který, jak zdůrazňují, je spušten poté, co tento popis-povel uslyšíme.

Čarodějové jsou na druhé straně přesvědčeni, že subjektivita vyplývající z přímého vnímání energie proudící vesmírem není

vedena a řízena syntaxí. Nepotřebuje ani vodítka či směrnice, ani učitele, kteří by objasňovali to či ono pomocí komentáře nebo povelu. Výsledná vzájemně sdílená subjektivita mezi čarodějí existuje díky vlastnostem něčeho, co nazývají silou, což je věškerý souhrn vškerého přivolávání záměru, který nashromáždil jeden jedinec. Poněvadž taková vzájemně sdílená subjektivita není odvozována skrze pomoc syntaktických povelů nebo žádostí, čarodějové tvrdí, že tato subjektivita je přímým vedlejším produktem činnosti úplně celého lidského organismu zaměřeného na jeden jediný cíl: přivolávání záměru přímé komunikace.

Když vše shrneme, intencionalita nebo přivolávání záměru je pro čaroděje pragmatickým použitím záměru, síly, která vše provádí a vykonává. Pro čaroděje je záměr pragmatickou cestou pro dosažení čehokoliv a přivolávání záměru je prostředek pro jeho použití. Není to pouze intelektuální popis – jak to je v případě intelektuálních filozofických pojednání západního člověka – růstu lidského vědomí od základních pocitů ke složitým procesům, které mohou plodit poznání. Díky tomu, že čarodějové jsou zcela pragmatictí ve svém přístupu k životu a žití, záměrnost je aktivní a akční záležitostí. Obsahuje to v sobě ze strany čarodějů postoj, který popisují jako stanoviště síly. Z tohoto postavení mohou vlastně přivolávat záměr. V tomto smyslu se záměrnost stává naprosto vědomým činem přivolávání záměru. Čarodějové vysvětlují, že tyto jevy jsou uskutečněny tehdy, když celý lidský organismus, v celém svém rozsahu a síle, je zapojen na dosažení jednoho jediného, všeobsahujícího cíle: přivolávání záměru.

Když jako výchozí bod vezmeme schopnost čarodějů vnímat energii přímo, je možné objevit nové oblasti pro filozofická bádání. Překážkou pro uvědomění si těchto možností tak byl a je nedostatek zájmu praktikantů čarodějství ohledně konceptualizování svého poznání a praktik. Čarodějové tvrdí, že po dosažení určitého prahu vědomí, který se dá připodobnit ke vstupu do jiných říší existence, se zájem praktikantů zaměřit pouze na praktické aspekty poznání.

Díky jejich sklonům k pragmatismu mohou čarodějové pozorovat přeměnu filozofie a filozofického bádání na oblast praktického konání. K této proměně dochází díky tomu, že do svého vědomí začlení obsažnější a širší pohled na lidský potenciál.

Čarodějové mají za to, že přímé vnímání energie je pak uvaděčem, který nás může vést do nové subjektivity, která je osvobozená od syntaxe. Čarodějové navrhuji, že tato nová subjektivita je cestou k dosažení záměru skrze aktivní proces přivolávání záměru.

Cesta bojovníků jako filozoficko-praktické paradigma

Čtvrtá premisa cesty bojovníků se zaobírá *ENERGETICKÝM TĚLEM*.

Don Juan vysvětlil, že čarodějové od nepaměti nazývají energetickým tělem zvláštní uspořádání energie, které individuálně náleží ke každému lidskému jedinci. Toto uspořádání je také nazýváno snovým tělem nebo dvojníkem či tím druhým. On dával přednost názvu energetické tělo, ve shodě se všeobecným souhlasem čarodějů klást důraz na abstraktní koncepty. Také mi však vyprávěl o tajném názvu pro energetické tělo, který byl užíván jako eufemismus, přezdívkou, milé pojmenování, přátelský odkaz na něco, co je nepochopitelné a tajemné. Tento název zněl: que ni te jodañ – což v češtině znamená: at tě s tím neotravují.

Don Juan formálně vysvětlil energetické tělo jako shluk energetických polí, ze kterých se skládá lidské tělo, když je zřeno přímo jako energie. Don Juan řekl, že pro čaroděje je fyzické tělo a energetické tělo jedním jediným celkem. Dále vysvětlil, že čarodějové jsou přesvědčeni, že fyzické tělo v sobě zahrnuje jak tělo, tak mysl, tak jak je známe, a že fyzické tělo a energetické tělo jsou jediné protivážné energetické shluky, protipóly v naší lidské říši. Protože neexistuje taková věc, jako je dualismus mezi tělem a myslí, jediný možný dualismus existuje mezi fyzickým tělem a energetickým tělem.

Názorem čarodějů je, že vnímání je proces interpretace sensorických dat, nicméně že každá lidská bytost má schopnost vnímat energii přímo, tudíž bez jejího zpracovávání skrze interpretační systém. Jak už bylo uvedeno, když jsou lidské bytosti vnímány tímto způsobem, jeví se jako světelné koule. Čarodějové

tvrdí, že tato světelná koule je shluk energetických polí, která jsou držena pohromadě tajemnou pojící silou.

„Co miníte těmi shluky energetických polí?“ zeptal jsem se dona Juana, když se mi o tom zmínil poprvé.

„Energetické pole stlačené dohromady pomocí jisté podivné pojící síly,“ odpověděl. „Jedním z umění čarodějů je přivolat energetické tělo, které je obvykle velmi vzdálené od svého protějšku – fyzického těla, a přitáhnout je blíže, tak aby mohlo začít energeticky vévodit všemu, co vykonává tělo fyzické.“

„Pokud chceme být velmi přesní,“ pokračoval don Juan, „můžeme říci, že pokud je energetické tělo velmi blízko tělu fyzickému, čaroděj zří dvě světlené koule, které se téměř překrývají. Mít našeho energetického dvojníka těsně vedle sebe by bylo naším přirozeným stavem, kdyby nebylo faktu, že něco – přesně od okamžiku našeho narození – odstrkává naše energetické tělo pryč od těla fyzického.“

Čarodějové Juanovy linie kladou velký důraz na disciplínu, která je nutná k přiblížení energetického těla k tělu fyzickému. Don Juan vysvětlil, že když už se jednou dostane do určitého energetického dosahu, který se u každého jedince různí, pak jeho blízkost dává čarodějům příležitost k přetvoření energetického těla do svého dvojníka či toho druhého: do další bytosti, pevné a trojrozměrné, která je přesně jako oni sami.

Při důsledném vykonávání určitých praktik mohou čarodějové změnit své pevné trojrozměrné fyzické tělo na perfektní repliku těla energetického; tudíž na shluk čirých energetických polí, která jsou pro normální oko neviditelná stejně tak jako veškerá energie; na nehmotný energetický náboj, který je například schopen procházet zdmi.

„Done Juane, je skutečně možné přeměnit tělo až do takové míry? Nebo mi tu pouze popisujete mytická tvrzení?“ zeptal jsem, vyděšen a ohromen jeho tvrzeními.

„Na čarodějích není nic mytického,“ odpověděl. „Čarodějové jsou pragmatické bytosti a to, co popisují, je vždy něco zcela střízlivého a praktického. Naším handicapem je, že nejsme ochotni ustoupit ze své lineárnosti. To z nás dělá pochybovače a nedůvěřivce, kteří zabíjí sami sebe, aby uvěřili těm nejzatracenějším věcem, které si lze představit.“

„Vždycky když mluvíte tímto způsobem, vím, že mluvíte o mně,“ řekl jsem. „Jak zabíjím sám sebe, abych něčemu uvěřil?“

„Například zabíjíš sám sebe, abys uvěřil, že antropologie má nějaký význam, nebo že existuje. Stejně jako pobožní lidé zabíjí sami sebe, aby uvěřili, že Bůh je muž, který sídlí v nebi, a že ďábel je vesmírný zločinec, který se usídlil dole v pekle.“

To byl Juanův styl, jak pronášet bodavé, ale ohromně přesné poznámky týkající se mé osoby a mého počínání ve světě. Čím byly bodavější a přímější, tím větší vliv na mě měly a tím větší zármutek jsem cítil poté, co jsem je vyslechl. Další z jeho didaktických pomůcek spočívala v tom, že mi podával nanejvýš přesné a souvislé informace o conceptech čarodějů v duchu lehké, ale hluboké kritiky zaměřené na mé nutkání nutit ho do lineárních vysvětlení. Jednou, když jsme probírali téma energetického těla, jsem mu položil jednu ze svých postupně se rozvíjejících otázek: „Skrze jaký proces,“ řekl jsem, „mohou čarodějové přeměnit svá nehmotná energetická těla do pevných trojrozměrných těl a svá fyzická těla do éterických těl schopných procházet zdmi?“

Don Juan zaujal postoj seriózního profesora, pozvedl prst a řekl: „Skrze úmyslné a volní – ačkoliv ne vždy vědomé, přesto zcela v rámci našich možností, i když ne vždy v bezprostředním dosahu našich momentálních schopností – používání pojící síly, která poutá fyzické a energetické tělo dohromady jakožto dva konglomeráty energetických polí.“

I když si při mém vysvětlení ze mě utahoval, bylo extrémně přesným fenomenologickým popisem procesu, který je neuchopitelný naší lineární myslí, a přesto je nepřetržitě uskutečňován našimi skrytými energetickými zdroji. Čarodějové tvrdí, že spojení mezi fyzickým a energetickým tělem je záhadná pojivá síla, kterou neustále užíváme, aniž bychom si toho vůbec byli vědomi.

Tvrdí se, že když čarodějové vnímají tělo jako shluk světelných energetických vláken, vnímají kouli o průměru obou do stran natažených paží a o výšce jedné paže zvednuté vzhůru. Také tvrdí, že v této kouli existuje něco, co nazývají slučovací bodem; je to místo dokonce ještě intenzivnějšího jasu o velikosti tenisového míčku, které je umístěno vzadu, na délku jedné paže za tělem, ve výšce lopatek.

Čarodějové považují slučovací bod za místo, kde je tok přímé energie přeměňován do senzoričtějších dat a interpretován jako svět každodenního života. Don Juan řekl, že slučovací bod, mimo to, že vykonává toto všechno, má i velmi důležitou sekundární funkci: je to propojovací spojení mezi fyzickým tělem a slučovací bodem energetického těla. Popsal toto spojení jako něco, co je analogické ke dvěma magnetickým kruhům o velikosti tenisového míčku, které se – přitahovány silou **záměru** – pohybují společně.

Také řekl, že pokud není fyzické tělo sloučeno s energetickým tělem, pak je spojuje éterický provaz, který je občas tak tenký, až se zdá, že vůbec neexistuje. Don Juan si byl jist, že energetické tělo je během procesu stárnutí od člověka odstrkováváno stále dál a dál a že smrt přichází jako výsledek přerušení tohoto tenkého spojení.

Dotazy ohledně cesty bojovníků

Existuje celý soubor dotazů položených různými lidmi, který se točí kolem jednoho tématu. Jejich zájem se dá v obecných pojmech klasifikovat takto:

Co se mi stane?

Lidé se mě na to ptají osobně, píší mi o tom, nebo se o jejich obavách dozvídám skrze třetí osobu.

Následující dotaz byl položen v tom stejném duchu:

Rozumím tomu tak, že se snažíte nashromáždit spoustu lidí, protože váš původní čarodějský plán ztroskotal.

Jsem polapen tím, co děláte. Co se chystáte se mnou provést?

To je otázka, která by měla být adresována nějakému guruovi, nějakému duchovnímu učiteli. Já nejsem ani guru, ani duchovní pastýř, ale někdo, kdo se snaží přizpůsobit výkladu učení, které podal don Juan. Když mluvil o mojí roli ve vztahu ke zbytku mých učedníků, mé družině, říkal:

„Můžeš aspirovat nanejdívš na to, že budeš rádcem. Musíš po-

ukázat na jakoukoliv chybu, kterou uvidíš; musíš poradit olibetné správného způsobu, jak něco dělat, protože se budeš na svých nohách dívat z výhodného postavení vnitřního ticha. Čarodějové to nazývají pohledem z mostu. Čarodějové vidí vodu – život – jak uhánějí pod mostem. Jejich oči jsou, mám-li to tak říct, upřeny přesně na bod, kudy voda pod mostem protéká. Nemohou vidět dopředu. Nemohou vidět dozadu. Mohou vidět pouze tento okamžik přítomnosti.“

Vynaložil jsem největší úsilí – a nadále v tom budu pokračovat – abych splnil tuto roli. Když to někoho zajímá a řekne: „Jsem polapen“, neopovažuji se pomyslet, že by ten člověk byl polapen mnou. Mít osobní spojení s učitelem je věc, kterou jsme se my všichni učili a procvičovali. Bezpochyby to vychází z osobního připoutání k matce či otci nebo k oběma, nebo k někomu jinému, kdo zastával tuto roli v rodině nebo v okruhu přátel.

Pokud jsem ve svých knihách vzbudil dojem, že ke mně don Juan měl osobní vztah, byla to moje vlastní nevědomá chybná interpretace. Od okamžiku, kdy jsem ho poznal, bez přestání pracoval na tom, aby ve mně tento názor vykořenil. Nazýval to potřebnost a vysvětlil, že potřebnost je vyvíjena a podporována sociálním rádem a že potřebnost je tím nejobsčnějším způsobem, jak vytvořit a vyživovat mentalitu otroka. Řekl, že pokud věřím, že jsem byl „polapen“, pak jsem nebyl polapen jím osobně, nýbrž myšlenkou svobody, myšlenkou, kterou čarodějové formulovali celé generace.

Co se týče krachu původního čarodějského plánu, vše, co mohu říci, je, že jsem skutečně tvrdil, že linie dona Juana skončí se mnou a dalšími třemi učednicemi dona Juana, ale to však není žádný ukazatel krachu nějakého plánu. Je to prostě situace, kterou čarodějové vysvětlují rčením: „Je přirozenou vlastností každého rádu, že přichází jeho konec.“

Fakt, že jsem řekl, že bych rád shromáždil co nejvíce lidí a vytvořil masu sdílející společný konsensus, je důsledek uvědomění si, že my jsme konec té nejzajímavější linie myšlenek a jednání. Opravdu cítíme, že nejsme hodni být těmi, kdo přijme takový gigantický úkol: úkol vysvětlit, že svět čarodějů není ani iluzí, ani toužebnými myšlenkami.

Další otázka je: „Vy jste měli učitele. Jak mohu já postupovat

vpřed, když žádného učitele nemám? Obávám se, protože nemám žádného dona Juana.“

Obávat se je dobře myšlený způsob vzájemného působení v našem sociálním prostředí, takže si vlastně děláme hlavu se vším. „Obávat se“ je syntaktická kategorie, podobná výroku „Nerozumím, nechápu“. Obávat se neznamená dělat si s něčím starosti; je to pouze způsob, jak zdůraznit téma, které nás zajímá. Říci, že se obáváte, protože nemáte po ruce žádného dona Juana, je již prohlášením o možné porážce. Je to, jako by toto tvrzení otvíralo cestu, která už je tak pro vás kdykoliv připravená k použití.

Sám don Juan mi říkal, že všechny síly, které vkládá do mého vedení, jsou závaznými procedurami ustanovenými tradicemi čarodějů. Přípravoval mě na to, abych zajistil pokračování jeho linie. Během mnoha let se objevilo mnoho lidí, kteří odjeli do Mexika a pátrali po donu Juanovi. Vzali si vyprávění z mých knih jako popis otevřených možností. V tom jsem opět udělal chybu. Nikoliv však proto, že jsem nebyl opatrný, spíše proto, že jsem se měl vyvarovat bombastických tvrzení, že jsem na nějaké zvláštní cestě.

Don Juan měl zájem na pokračování své linie, nikoliv na tom, aby mě naučil svému poznání. Už jsem tento bod objasnil, ale je důležité, abych ho opět zdůraznil: don Juan vůbec nebyl učitel. Byl čaroděj, který předával své poznání svým žákům, a to výhradně proto, aby pokračovali v jeho linii.

Poněvadž však jeho linie skončí se mnou a jeho dalšími třemi učednicemi, on sám navrhl, abych psal o jeho poznání. Přesně kvůli tomu, že tato linie končí, ctívrají jeho učedníci: dveře (které jinak zůstávaly zavřené) do světa čarodějů a snaží se nyní vysvětlit, co čarodějství je a co čarodějové dělají.

Čarodějové říkají, že jediný možný učitel nebo vůdce, kterého můžeme mít, je spírít, čímž se míní abstraktní, neosobní síla, která existuje ve vesmíru a která si je vědoma sebe sama. Možná by se jí dalo nazvat jinými jmény, jako vědomí, poznání, uvědomění, životní síla. Čarodějové věří, že tato síla prostupuje celým vesmírem a může je vést a že vše, čeho potřebují dosáhnout, je vnitřní ticho: odtud plyne jejich prohlášení, že jediné skutečně hodnotné pouto, které můžeme mít, je pouto s touto silou, a nikoliv s nějakou osobou.

Další otázka, se kterou se často setkávám, zní: „Jak to, že jste ve vašich knihách nikdy nemluvil o Tensegritě, a proč o ní mluvíte nyní?“

Nikdy dříve jsem nemluvil o Tensegritě proto, protože Tensegrita je verzí určitých pohybů nazývaných magická gesta, verzí, kterou vytvořili žáci dona Juana. Magické pohyby byly vyvinuty šamany, kteří žili v Mexiku dávných dob a kteří byli zakladateli linie dona Juana. Tensegrita má základ v těchto magických pohybech a pochází z domluvy učiněné mezi žáky dona Juana, která se týká sloučení čtyř různých proudů těchto pohybů, kterým byli učeni individuálně a každý zvlášť tak, aby se hodily k jejich fyzickému a mentálnímu uspořádání.

Na žádost dona Juana jsem se dlouhá léta vyhýbal všem zmínkám o magických gestech. Sami jsme byli tímto pohybům učeni velmi tajným způsobem, takže i já jsem byl vázán slibem mlčenlivosti. Vůbec nejbliže jsem byl k jejich prozrazení tehdy, když jsem psal o tom, jak don Juan „zalupal svými klouby“. V žertovném duchu mi navrhl, abych se zmiňoval o magických gestech, která neustále praktikoval, jako o „způsobu, kterým lupal ve svých kloubech“. Pokaždé, když cvičil některé z těchto magických gest, jeho klouby vydávaly praskavé zvuky. Používal to jako nápad, kterým přilákal můj zájem a zahallil skutečný význam toho, co dělal.

Když mě přiměl k plnému uvědomění si magických gest, čehož dosáhl tak, že mi vysvětlil, o co se skutečně jedná, již jsem se nějakou dobu snažil napodobit zvuk, který dělaly jeho klouby. Tim, že ve mně rozdmýchal moji soutěživost, tak mě „polapil“, abych tak řekl, do učení se celých sestav těchto pohybů. Nikdy jsem nedosáhl takových praskavých zvuků jako on, což však bylo skrytým požeňnáním, protože slachy a svaly paží a zad by nikdy neměly být napínány až do takového bodu. Don Juan měl vrozenou schopnost lupat s klouby paží a zad, stejně jako někteří lidé snadno lupají s klouby svých prstů.

Když mě don Juan a zbytek jeho čarodějných společníků formálně učili magickým gestům a promlouvali o jejich sestavách a účincích, dělali to podle těch nejpřísnějších postupů: postupů, které vyžadují nejvyšší soustředění a jsou zahaleny absolutní tajností a rituálním jednáním. Rituální část tohoto vyučování byla

rychle zavržena donem Juanem, ale utajení bylo dokonce ještě více zdůrazněno.

Jak už bylo řečeno dříve, Tensegrita je sloučení čtyř proudů magických gest, které musely být přeměněny z vysoce specializovaných pohybů, které se přesně hodily k určitým jedincům, na všeobecnou formu, která by se hodila pro každého. Důvod, proč Tensegrita – moderní verze starobylých magických gest, je učena nyní, je ten, že se čtyři učedníci dona Juana shodli (protože jejich úkol nespočívá v prodloužení pokračování linie dona Juana), že si musí odlehčit své břemeno a skoncovat s utajováním něčeho, co mělo tak ohromný význam jak pro ně, tak pro jejich stav pohody.

Poznámky o Tensegritě

Šamani starobylého Mexika od počátku zacházeli s magickými gesty jako s něčím jedinečným a nikdy nepoužívali tyto série cviků pro rozvoj své muskulatury či lbitosti. Don Juan říkal, že od prvního okamžiku, kdy je vytvořili, na ně pohlíželi jako na magická gesta. Popsali „magii“ těchto pohybů jako jemnou změnu, kterou ti, kteří je praktikují, během cvičení zakouší. Jedná se o prchavý stav, který tyto pohyby přináší do jejich tělesného a fyzického bytí, jistý druh záře, jasu v očích. Don Juan mluvil o této jemné změně jako o „doteku ducha“; jako by praktikující skrze tyto pohyby opětovně navázali nepoužívané spojení se životní silou, která je podporuje. Dále vysvětlil, že tyto pohyby byly pojmenované jako magická gesta, protože díky prostředkům, které přináší jejich praxe, byly čarodějové přeneseni – v termínu vnímání, do jiných stavů bytí, ve kterých mohli pocítovat svět nepopsatelným způsobem.

„Díky této vlastnosti, díky této magii,“ řekl mi jednou don Juan, „musí být tato gesta praktikována jako způsob přivolávání síly.“

„Ale mohou být považovány i za fyzické pohyby, přestože se na ně nikdy tímto způsobem nepohlíželo?“ zeptal jsem se.

Poctivě jsem praktikoval všechny ty pohyby, které mě don Juan

naučil, a cítil jsem se neobyčejně dobře. Tento pocit pohody mi úplně stačil.

„Můžeš je praktikovat, jak chceš,“ odpověděl don Juan. „Magická gesta pozvedají vědomí, bez ohledu na to, za co je považuješ. Rozumná věc je brát je takové, jaké jsou: jako magická gesta, která, jsou-li praktikována, vedou praktikanty k tomu, aby zahodili masku svých návyků a postojů, kterým jsme, naučili ve společnosti.“

„Co znamená tato maska návyků a postojů, kterým jsme se naučili ve společnosti?“

„Pozlátko, které my všichni bráníme a pro které udušujeme,“ řekl. „Pozlátko, které nabýváme žitím ve světě, pozlátko, které nám brání, abychom dosáhli celého našeho potenciálu. Pozlátko, které nás nutí uvěřit tomu, že jsme nesmrtelní.“

Tensegrita, jako modernizovaná verze magických gest, je vyučována jako systém pohybů, protože to je ten jediný způsob, kterým se dá postavit čelem k tajemnému a rozsáhlému tématu magických gest v moderních podmínkách. Lidé, kteří dnes praktikují Tensegritu, nejsou šamanští praktikanti; tudíž důraz magických gest musí být kladen na jejich hodnotu jakožto pohybů.

V tomto případě byl zohledněn hlavně ten úhel pohledu, který považuje fyzický účinek magických gest za hlavní účel praxe, která má v praktikantech především vytvořit solidní energetickou základnu. Poněvadž šamani dávného Mexika měli zájem i na dalších efektech magických gest, rozdělili dlouhé série pohybů do jednotlivých částí a praktikovali každou část jako individuální celek. V Tensegritě jsou tyto části opětovně složeny do svých původních forem. Tímto způsobem jsme získali systém pohybů, ve kterém se nade všechno klade důraz na pohyby samotné.

Cvičení magických gest, tak jak jsou ukázány v Tensegritě, nevyžaduje žádné zvláštní místo nebo určitý čas, nicméně v ideálním případě by tyto pohyby měly být vykonávány o samotě, ve vhodný okamžik nebo tehdy, když je to potřeba. Nicméně prostředí městského života usnadňuje vytvoření skupin a za těchto okolností existuje jediný způsob, jak vyučovat Tensegritu, a to učít celé skupiny praktikantů. Skupinová praxe má mnoho kladných, ovšem i záporných rysů. Je prospěšná tím způsobem, že dovo-

luje vytvořit konsensus pohybu a příležitost učit se z pozorování a srovnávání. Je škodlivá, protože podporuje vznik syntaktických povelů a svádí k hierarchickému jednání; a právě únik od subjektivity odvozené ze syntaktických povelů je trvalým přáním čarodějů. Naneštěstí si mnohdy nelze vybrat, takže Tensegrita by měla být praktikována v té formě, která je snazší: at už ve skupině, individuálně či obojí.

Tensegrita je, v každém dalším ohledu, přesnou reprodukcí toho, jak don Juan předával magická gesta svým učedníkům. Bombardoval je přebytkem detailů a nechal na jejich mysl, aby byli vyváděny z míry množstvím a různorodostí pohybů a také tvrzením, že každý jednotlivý z těchto pohybů je stezkou k nekonečnu.

Jeho učedníci byli celé roky ohromeni, zmateni a především celí skleslí, protože cítili, že být zahlcovan takovýmto způsobem je vůči nim neférový výpad. Don Juan, tak jak kázal tradiční plán čarodějů, zaplavil kinestetickou paměť svých žáků. Jeho názorem bylo, že pokud jeho učedníci vydrží praktikovat tyto pohyby, pak někteří z nich, ne-li všichni, dosáhnou stavu vnitřního ticha. Říkal, že ve stavu vnitřního ticha se nám všechno objasní až do takové míry, že si nejenom budeme schopni vybavit ta magická gesta, která jsme zapomněli, ale že budeme i přesně vědět, co si s nimi počít nebo co od nich můžeme očekávat, aniž by nás kdokoliv vedl nebo o tom s námi diskutoval.

Učedníci dona Juana mohli stěžít uvěřit takovým výrokům. Nicméně v jednom okamžiku každý z nich přestal být zmatený a malomyslný. Magická gesta, protože jsou magická, se sama uspořádala tím nejtajemnějším způsobem do zvláštních sledů, které objasnily naprosto vše.

Zájem lidí, kteří praktikují Tensegritu dnes, se naprosto shoduje se zájmem učedníků dona Juana. Lidé, kteří navštěvují semináře a workshopy Tensegrity, se cítí zmateni množstvím pohybů. Volají po systému, který by jim umožnil pospojovat pohyby do různých seskupení, která by mohla být praktikována a učena.

Opět musím zdůraznit to, co zdůrazňuji od samého počátku: Tensegrita není standardní systém pohybů pro rozvíjení těla. Tělo sice skutečně roztáhne, ale je to pouze vedlejší účinek daleko více transcendentního cíle. Čarodějové dávného Mexika byli přesvěd-

čení, že magická gesta vedou praktikanty k úrovni vědomí, ve které jsou parametry normálního, tradičního vnímání zablokovány či vyrušeny tím faktem, že jsou rozšířeny. Tím pádem je praktikantům umožněno vstoupit do nepředstavitelných světů; světů, které jsou tak svébytné a úplné, jako je ten, ve kterém žijeme.

„Ale proč bych si měl přát vstoupit do těchto světů?“ zeptal jsem se jednou dona Juana.

„Protože jsi poutník, stejně jako i my všichni ostatní lidé,“ řekl, poněkud rozladěn mojí otázkou. „Lidské bytosti jsou na své pouti vědomí, která byla momentálně přerušena, těžko udolatelnými silami. Věř mi, jsme poutníci. Když nemáme svoje putování, nemáme nic.“

Jeho odpověď mě ani v nejmenším neuspokojila. Dále mi vysvětlil, že lidské bytosti upadají morálně, fyzicky a intelektuálně od toho okamžiku, kdy ustaly v této pouti, a že jsou lapeny ve víru, takže, správně řečeno, točí se kolem dokola, takže z toho mají dojem, že se pohybují s proudem, zatímco zůstávají na místě.

Vyzadovalo to třicet let tvrdé disciplíny, než jsem se dostal na kognitivní základnu, ze které jsem dokázal uchopit tvrzení dona Juana a uznal jejich platnost bez jediného stínu pochybnosti. Lidské bytosti jsou skutečně poutníci. Pokud nemáme toto, nemáme nic.

Tensegrita se musí cvičit s myšlenkou, že užitek těchto pohybů přijde sám od sebe. Tato myšlenka musí být zdůrazněna za každou cenu. Na začátečnické úrovni neexistuje způsob, jak řídit účinek magických gest, a také není žádná možnost, aby některá z těchto magických gest mohla prospívat tomu či onomu orgánu. Jak nabýváme disciplínu a jak se naše přivolávání záměru stává zřetelnější, účinek magických gest může být rozpoznán a určen každým z nás osobně a individuálně pro určité účely, které se poji pouze a jediné s námi.

Nyní je nanejvýš důležité praktikovat jakoukoliv část Tensegrity, kterou si pamatujeme, nebo sérii pohybů, která nás právě napadla. Toto nasycení magickými pohyby, které probíhá, nám nakonec přinese výsledky vyhledávané šamany starobylého Mexika: vstup do stavů vnitřního ticha a možnost rozhodovat ze stavu vnitřního ticha, jaký další krok učinit.

Přirozeně, když mi don Juan vyprávěl – víceméně těmi stejnými slovy – o čarodějském manévru zaplavení mysli vnitřním tichem, moje reakce byla podobná reakci každého, kdo se o Tensegritu zajímá dnes: „Ne, že bych vám nevěřil, ale je jaksi velmi obtížné vám uvěřit.“

Jediná odpověď, kterou don Juan měl na moje více než ospravedlitelné dotazy a na dotazy svých dalších tří učednic, byla tato: „Přijmi moje slova, protože to nejsou žádná zbláhárdama pronesená tvrzení. Moje slova jsou výsledkem mého vlastního ověrování toho, co zjistili čarodějové dávného Mexika: lidské bytosti jsou magičtí tvorové.“

Dědictví dona Juana obsahuje i něco, co jsem vždy opakoval a vždy budu opakovat: lidské bytosti jsou bytosti, které jsou samy sobě neznámé, jsou až po okraj zaplněny neuvěřitelnými zdroji, které nikdy nepoužívají.

Tím, že don Juan zaplavil své učedníky pohyby, dosáhl dvou pozoruhodných skutků: přitáhl tyto skryté zdroje na dosah ruky a nenásilně skoncoval s naší obsesí týkající se našeho lineárního způsobu interpretací. Tím, že přiměl své učedníky, aby dosáhli vnitřního ticha, připravil půdu pro pokračování jejich přerušené pouti vědomí. Ideální stav každého praktikanta Tensegrity ve vztahu k pohybům Tensegrity je ten stejný jako je ideální stav praktikanta čarodějství ve vztahu k cvičení magických gest. Oba dva jsou vedeni těmito pohyby samotnými na dosud nepoznaný vrchol: stav vnitřního ticha.

Ze stavu vnitřního ticha budou schopni praktikanti Tensegrity sami od sebe vykonávat jakýkoliv pohyb z tohoto velkého množství pohybů, kterým byli zahlceni, a to kvůli jakémukoliv účinku, který sami uznají za žádoucí, aniž by k tomu potřebovali pomoc z vnějšku.

Budou schopni přesně a rychle vykonávat tyto pohyby, ať už půjdou, budou jít či odpočívat, ať už budou dělat cokoliv.

— — —